

25 let

Vipavski Glas

letnik XXVI December 2010/št. 95

To leto bo dobro

Koliko v misli
ujetih želja ...
Koliko rok
v tople roke podanih ...
Koliko sanj
o prihodnosti zbranih ...
Izrečenih voščil
iz dna duše oddanih ...

To leto bo dobro,
ker je tak kup želja.
Če dobroto poseješ,
vedno sreča iz nje zraste.
ZDRAVJA in SREČE
naj Vam vsem Bog da,
en tako velik kup,
da jo boste imeli
še za druge in zase!

Janez Medvešek

Vsem našim bralcem voščimo blagoslovljene božične praznike v krogu svojih dragih ter vse dobro v letu 2011.

V domačem jeziku
naj se narod začne učiti!
Kdor torej spoštuje svoj narod,
mora spoštovati tudi materino besedo
in skrbeti za njeno čast.
Slovenščina naj nam bo ravno tako draga
kakor zemlja,
na kateri je naša zibel tekla.

(A.M. Slomšek)

Iskreno čestitamo ob 20-letnici slovenske samostojnosti z željo, da bi to pridobitev cenili in spoštovali.

Uredniški odbor

*Naslovnica:
Ob 25-letnici Vipavskega glasa
Oblikoval: Tomaž Furlan*

Spet se božič nam najavlja,
blizu je Silvestra čas.
Novo leto že pozdravlja
mene, tebe in vse nas.
Srečne praznike želimo,
zdravja ti privoščimo,
smeh naj greje te vso zimo,
da ti v srcu bo toplo!

Sebastjan Hvala

Želim vam vesele božične ter novoletne praznike v krogu najbližjih ter uspešno in zdravja polno leto 2011.

Milan Poljšak,
predsednik KS Vipava

Uživaj polnost brez hlepenja,
in naj življenje se življenja
v razumni sreči veseli.
In kar bilo je, trajnost uživa,
bodočnost že v naprej je živa,
trenutek večnost zadobi.

Goethe

Spoštovane občanke, cenjeni občani!
V imenu Občine Vipava vam želim vesel božič in srečno novo leto 2011.

Občina Vipava,
župan mag. Ivan Princes

Ob srebrnem jubileju izhajanja Vipavskega glasa

25 let – doba, ob kateri se moramo ustaviti in povedati nekaj tudi o našem lokalnem glasilu. O nastanku in začetkih VG smo pisali že v 35. številki, ob 10. obletnici izhajanja. Še več o njegovem pomenu za Vipavo pa je bilo napisanega v 75. številki VG, ob njegovi 20-letnici.

Leta 1992 sem prevzela delo urednice, ki ga še sedaj opravljam. To delo mi je v začetku povzročalo veliko težav, kajti niti sanjalo se mi ni, kaj vse bo treba postoriti, preden številka izide in pristane pri naših bralcih. Velikokrat mi je bilo hudo, ko sem ob izidu opazila, da ni vse tako, kot sem si želela, in morda nisem bila pozorna prav na vsako malenkost. Včasih je bila to že ena sama črka. Z leti sem se dela navadila in zdi se mi, da je napak vedno manj. Toda naj mi bo v tolažbo – kje jih pa ni. Še v tako pomembnih časopisih in revijah ne gre brez napak, čeprav so tam zaposleni poklicni novinarji.

Vipavski glas izhaja štirikrat letno, in sicer marca, junija, septembra in decembra – vendar pride včasih do zamika, ker mi ne uspe zbrati prispevkov pravočasno. Včasih se dogodki, ki bi jih radi objavili, zgodijo tik pred izidom nove številke, in ker čez nekaj mesecev ne bi bili več aktualni, raje malo počakamo z izidom in jih objavimo.

Z leti je glasilo preraslo lokalne okvire in na pobudo članov Uredniškega odbora in naših zvestih bralcev smo začeli objavljati tudi dogodke in življenjske zgodbe ljudi, ki so po svojih prednikih ali kako drugače povezani z Vipavo.

Naši pisci so preprosti ljudje, ki nam želijo povedati o svojih življenjskih izkušnjah ali dogodkih, ki so jih doživeli sami ali njihovi svojci in prijatelji. Tako smo v 25 letih spodbudili marsikaterega mlajšega, pa tudi starejšega bralca, da je prijel za pero in kaj zapisal. Nastali so prav zanimivi prispevki. Tudi to je pozitivna stran našega glasila. Zanimivo bi bilo prešteti, koliko piscev je v času izhajanja VG prispevalo svoje članke. Morda vam s tem postrežem v stoti številki VG. Potrudila se bom. Samo v tej številki sem jih naštel petdeset.

Z nami pa sodelujejo tudi ljudje z veliko strokovnosti in znanja, ki nam v svojih prispevkih posredujejo zanimivosti iz bogate zgodovine Vipave in okolice. Prav je, da mladim tudi v VG povemo kaj o naši preteklosti, kajti pravijo, da brez preteklosti ne moremo v prihodnost. Naše glasilo je zato lahko tudi učbenik za učence, pa tudi študente. Ko včasih listam po starih številkah, kar ne morem verjeti, kaj vse smo v 94 številkah že objavili.

V Vipavi se vedno kaj dogaja. Žal prav o vsem ne moremo poročati, vendar se trudimo, da bi vsaj važnejše dogodke zabeležili za zanamce, kajti sedanji dogodki bodo dobili svojo vrednost čez desetletja in več. Naredimo pač, kar lahko. Objavljamo prispevke iz vseh ustanov in društev v Vipavi in vas sproti seznanjamo z njihovimi načrti, delovanjem in uspehi.

Da o vsem tam lahko poročamo, pa je potrebno veliko usklajevanja, razgovorov in klicev. To delo skrbno opravljamo člani Uredniškega odbora VG. Za lepo slovenščino pa poskrbi naša lektorica.

Tudi tehnično napredujemo. Od zapisov, napisanih na roko in prepisovanja, smo prešli na diskete, zgoščenke in elektronsko pošto. To prihrani nekaj časa, vendar pa vsaka številka še vedno zahteva veliko dela in sedenja pred računalnikom.

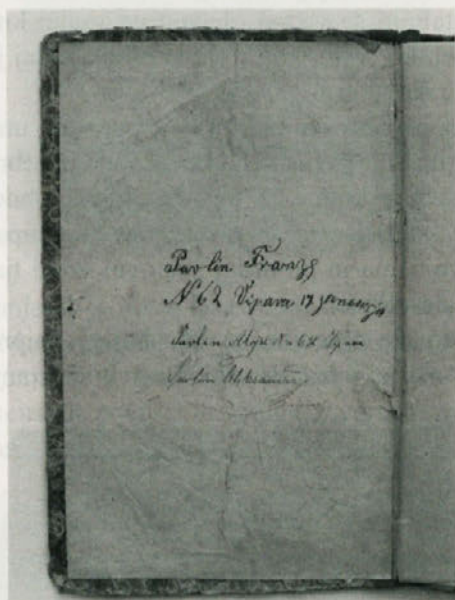
Hvala vsem, ki kakorkoli pripomorete, da VG že tako dolgo izhaja: našim piscem, urejevalcema besedil, fotografom, tiskarni, otrokom, ki VG raznašajo, in vsem, ki nam pomagata tudi z denarnimi prispevki. Želim, da bi vas VG še dolgo razveseljeval in vam krajšal čas.

*Gizela Furlan,
urednica*

Pavlinova knjižnica v Vipavi

1. del

Moja rojstna hiša stoji v vrsti hiš, postavljenih ob glavni ulici skozi vipavski trg. Tam stoji že več stoletij, saj smo ob manjši adaptaciji leta 1995 v stari, nekdanji črni kuhinji (nekoč je bilo tu še ognjišče, kar nakazuje odprtina v stropu),

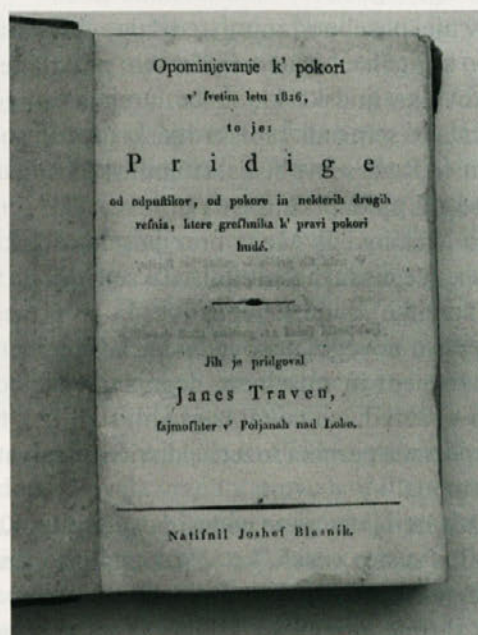
v zidu odkrili zaokrožen, iz kamnov zidan portal in zraven manjše okence, kar daje slutiti, da je bil verjetno prav na tem mestu glavni vhod v hišo. V hiši so vsaj že tri rodove nazaj imeli kovinsko, ključavničarsko, železarsko obrt. Moj oče Jože, po domače Pepi, je bil šofer in ključavničar ter strojnik, njegov oče Edmund, po domače Munde, je bil strokovnjak za izdelavo predmetov iz železa in drugih kovin: ograje, vrat, okenske mreže itd., njegov oče Anton je bil cesarsko kraljevi bataljonski puškar I. razreda, na kar kaže odpustnica iz vojske iz l. 1859, kjer je služil 10 let, 1 mesec in 19 dni.

V moji zgodnji mladosti je bil prostor poleg ceste, kjer je sedaj kuhinja, nekdanja delavnica, tla so bila steptana zemlja, v kotu je bil še star meh z ognjiščem, na sredini velik lesen pult in veliko raznega orodja. Ob večkratnih popravilih so se ti predmeti porazgubili, ostalo je le še nekaj orodja.

Moj ded Edmund je bil otrok iz drugega zakona, imel je več polsester in polbratov, med njimi sta bila Franc in Alojzij duhovnika. Morda je prav zaradi tega bilo pri hiši več knjig kot drugod. Še

kot majhna punčka sem vedno rada raziskovala po »ta slepi omari« (v zid vgrajena omara), ki je bila polna starih knjig, zvezkov in papirjev. Posebno pozorno sem si jo ogledovala, ko sem bila bolna in sem podnevi ležala v »ta mali« sobici na »musovžu«. Takrat so me privlačili tudi manjši predmeti, ki sta jih prinesla strica Edo in Slavo iz Italije, kjer sta služila vojsko. Oče in stric Edo sta morala celo v Etiopijo, kjer je Italija sprožila vojno. Nešteto krat sem si ogledovala polno fotografij iz teh obdobj. Posebno so me pritegovale knjige.

Knjiga je bila v povojnem obdobju redkost in dragocenost. Dobro se še spomnim, ko mi je mama prinesla drobno knjižico Mi gradimo Vere Albrehtove ali Brillijevo slikanico Izgubljeno kosilo. Začetek petdesetih let je bil zaznamovan z revščino, ni bilo ne denarja ne materialov, ampak nama s sestro je sv. Miklavž včasih prinesel tudi knjigo. Nekoč sem dobila v dar Sneguljčico kot igro Pavla Golie z ilustracijami Franceta Kralja. Nešteto krat sem prebirala pesmice Iga Grudna iz

drobne zbirke Na Krasu. Kako so me razveselile Pravljice F. Milčinskega, s katerimi so me v šoli nagradili za najboljši uspeh! Še sedaj pogledam v modro platno vezane Andersenove Pravljice, ki sem jih prejela ob godu, pa Saltenovega Bambija, ki nas je pripravil do joka, ko smo sočustvovali

z njim! Puškinovo Pravljico o carju Saltanu v verzih sem skoraj celo znala na pamet.

Pri sestri Ireni sem občudovala prvi abecednik, z njo sem prvič obiskala tudi vipavsko knjižnico, ki je imela prostor v nekdanji Hribovi kavarni na njihovem prostranem dvorišču. Knjige so bile zložene v prelepi omari z brušenim steklom. Zame so bile odkritje in veliko veselje. Postala sem stalna obiskovalka knjižnice. Tudi kot šolarica sem rada zahajala v prostore šolske knjižnice, ki se je v »ta stari šoli« stiskala v posebnem prostoru

in je v njej posebno zanimivo dišalo: »po starem« in »po knjigah«. Na učiteljišču sem postala redna obiskovalka ljudske knjižnice, urejala knjige in dežurala pa sem tudi v šolski dijaški in profesorski knjižnici. Rada sem obiskala tolminsko knjigarno, kjer so mi prodali knjige na obroke, tako sem si kupila Musilovega Moža brez posebnosti, ki ga do danes še nisem absolvirala. Tu sem dobila tudi prve številke revije Perspektive, ki so prinašale nekaj čisto novega, napovedovale so spremembe v družbenem in miselnem dogajanju. Najboljši uspeh v razredu so takrat nagradili s knjigo, tako sem spoznala pesnika Jožeta Udoviča in Salvatora Quasimoda.

Domača knjižnica se je počasi povečevala. Kako sva bili s sestro veseli, ko je naš tata pri mizarju nekoč naročil knjižno polico. Z veseljem sva nanjo skrbno zložili vse knjige, ki so se nabrale v tolikih letih.

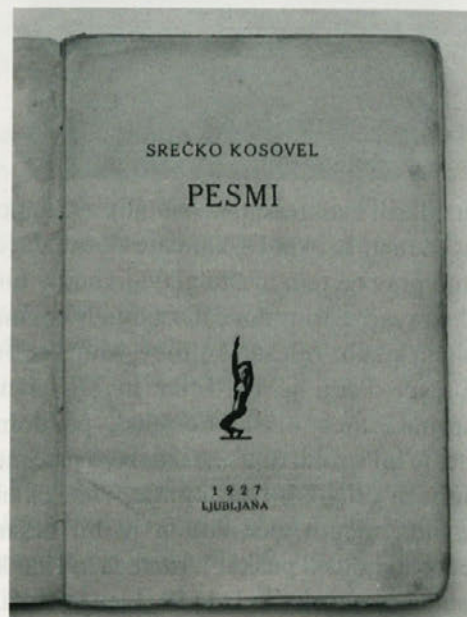
Ob prihodu v Ljubljano na študij knjižničarstva in slovenskega jezika sem z velikim zanimanjem obiskovala takrat še Delavsko knjižnico, NUK, Slovansko knjižnico, marsikaj pa sem za skromen denar že tudi nakupila v antikvariatu.

Leta 1967 sem nastopila prvo službo kot vodja Lavričeve knjižnice v Ajdovščini. Spomnim se veselja, ko sem ob prvem obisku knjigarne pobrskala po zalogi in našla še pesniške prvence Požgano travo in Jezik iz zemlje Daneta Zajca, Mozaike Gregorja Strniše, prvenec sedaj že pokojne Saše Vegri, Vena Tauferja in najnovejšo moderno izdajo Kosovelovih Integralov.

Večkrat na leto rada obiščem svoj dom v Vipavi. Vsakokrat se za kakšno uro pomudim tudi pri knjigah. Seveda je knjižnica že veliko let nespremenjena, ostala je kot relikvija nekega obdobja; nadaljevanje le-te se odvija v Škofji Loki, kjer so knjige skoraj v vsakem prostoru. Z nostalgijo še vedno gledam na vsako knjigo posebej, ker vem, kdo jo je kupil ali zakaj jo je dobil v dar.

Kot upokojeni knjižničarki se mi je utrnila misel, da bi jo predstavila kot drobno posebnost, ker vsebuje knjige iz treh zanimivih obdobj: iz 19. stoletja, iz časa italijanske okupacije med vojnami in po drugi svetovni vojni tja do sedemdesetih let.

Kot sem že omenila, so bile knjige najprej v zidni omari v manjši sobi. Tu so bile shranjene

najstarejše knjige, še stari Mohorjevi koledarji in ostale mohorjanke.

Ko smo sobico predelali v kopalnico, so knjige našle svoje mesto na knjižni polici na »musovžu« (prehodni prostor), kasneje pa še v omari v moji spalnici. Knjige so bile najprej zložene kar po vrsti, brez kakšne smiselne razporeditve, med študijem knjižničarstva pa sem jih razporedila glede na njihovo vsebino.

Največ je seveda povojnih izdaj Mohorjeve družbe, med njimi veliko koledarjev, precej

domačih povesti in romanov, biografij, spominov, potopisov, zgodovinskih povesti in romanov, nekaj knjig tudi za mlade. V prvih povojnih letih smo bili naročeni tudi na Prešernovo družbo,

ohranjenih je nekaj koledarjev in leposlovja. Pri Mohorjevi založbi je izšlo veliko del Antona Trstenjaka s področja psihologije in etike, slovenskih povesti in knjige z versko vsebino. Posebej so postavljene knjige o zdravstvu,

razni medicinski priročniki, kuharske knjige in priročniki za vrtnarjenje in gojenje cvetja. Zanimivo, da sem našla med knjigami tudi Marxov Kapital v treh knjigah v srbohrvaščini in majhno, v rdeče usnje vezano knjižico z naslovom VKPB iz leta 1946, v izdaji Cankarjeve založbe. Mojemu očetu jo je podaril Peter Rehar, nekdanji

sosed in prijatelj, ki je že zgodaj šel v Ljubljano in se tam poročil. Leta 1952 mu je za god podaril tudi lepo izdajo Herbersteinovih Moskovskih zapiskov, v izdaji Državne založbe Slovenije iz

leta 1951. Očeta sta namreč vedno pritegovali politika in zgodovina, dnevno je kupil Delo, Primorski dnevnik, Primorske novice, poslušal je radio in kasneje TV.

Knjižno polico še vedno krasi šest zvezkov Cankarjevega Izbranega dela, ki sem ga nekoč prinesla iz ljubljanskega antikvariata. Bila sem redna obiskovalka obeh antikvariatov (Trubarjevega in pri MK na Nazorjevi). Našla sem še veliko izdaj pesniških zbirk (Anton Vodnik, Alojz Gradnik, Dane Zajc, Gregor Strniša, Veno Taufer, Saša Vegri, Lili Novy, Srečko Kosovel), dramska dela (Dominik Smole, Primož Kozak), pa tudi drugo leposlovje (Peter Božič, Pavle Zidar, Smiljan Rozman in drugi). V študijskih letih sem bila naročena na zbirke Kondor, Sto romanov, kupovali smo knjige iz zbirk kot na primer Ljudska knjiga, Školjka, Kiosk, Zenit, kjer so izhajala kvalitetna prozna dela, ki

so dopolnjevala vrzeli v prevedeni literaturi. Kot zanimivost bi rada podrobneje predstavila knjige iz 19. stoletja in skromno skupino knjig, ki so našle prostor na knjižni polici med obema vojnama, ko je bila Primorska in z njo Vipavska pod italijansko okupacijo.

(se nadaljuje)

Ana Florjančič, rojena Pavlin

Zbogom, orožje

2. del

Iz zasneženih jas Kozjih sten te dni in noči spremlja trpka simbolika; bo to boj krvavi na Ajdovskem gradu Krsta pri Savici ali Termopile ali vdaja tik pred uro Svobode Evrope – ali čudež? Vsem obkoljenim enotam Korpusa

Arhitekt Tone Mlakar v svojem kabinetu, 2010

preboj ni šel gladko, a vendar je že popoldne 31. marca glavčina dosegla Šentviško goro nad Idrijco. Sledil je dokaj moten počitek, a preden bodo brigade dobile ukaz: »Zdaj na Trst!«, so morale »radirati« vrsto novih postojank, ki jih je nemška komanda postavila v bran umika čez Sočo. Zadnji teden aprila gredo enote korpusa v zadnji napad izpolnit tokrat zgodovinsko nalogo: osvoboditev Trsta in Gorice.

Nekega dopoldneva sredi aprila me ustavi sobni *fermiere* in me povabi v pritličje. »Greva v kapelo, tam boš nekaj videl.« Res, vstopiva v kapelo: pred oltarjem ležijo štiri krste, na tlaku strjena kri.

»Serbi, tutti Serbi!« »Kako Serbi?« »Politici, signori politici!« Ta prizor me je malo zmešal, a on nadaljuje, da so se srbski politiki vračali s sestanka v Postojni, kamor jih je sklical general SS Rösener, da jim poda bojni položaj Wehrmachta na italijansko-balkanski sceni. Govora je bilo tudi o Hitlerjevem testamentu. Navzoči civilni udeleženci so se že videli v zavezniških taboriščih, seveda živi in zdravi. Med njimi je bil srbski politik, radikal Dr. Ljotič, simpatizer Hitlerjeve Nemčije. Ne ve se, ali so bili partizani o postojnski seji obveščeni, med vračanjem sredi noči je osebni avto s politiki zgrmel pod Ajdovščino mimo porušenega mostu v kamnito strugo potoka – vsi mrtvi! Naslednji dan so jih v krstah pripeljali v Gorico v kapelo našega Ospedale militare. Tako nekako je končala elita srbskih kvistlingov.

Nebo nad Prusijo obvladuje sovjetsko letalstvo,

bojišče pa katjuše – ob taki orkestraciji Reichkanceli pod Berlinom ob svojem *firerju* preživlja zadnje tedne nacistične države. Njeni generali se pogovarjajo z zahodnimi zavezniki, le pred Berlinom so bitke vroče. Bosta generala Rösener in Globočnik res delila usodo Rajha?

V predmirovnem zatišju, ki je leglo nad Primorsko, se je v Beogradu dogajalo nekaj novega. Zahodni zavezniki niso bili pripravljeni deliti oblasti nad zanje važno Primorsko in so dali Titu jasen pogoj: umik na črto, ki smo jo kasneje sprejeli kot meja STO (cona A in cona B). Do 15. junija mora Jugoslavija sprazniti sporno ozemlje, ki se kmalu politično profilira po angloameriškem modelu.

Menda ravno 1. maja dobi naš špital tretjega partizana – ujetnik je kapitan Gradnikove brigade na Šentviški gori. Takoj sva stopila v stik – bil je zaprt na goriškem gradu. Na kraju zajetja ga je nemški oficir poklical predse in ga nagovoril: »Predno vas dam postreliti, bi rad slišal, zakaj se borite proti nam. Sagen Sie mir ... warum?« Naš gradnikovec nič ne premišlja, pa kar na hitro odgovori: »Ja warum ... Herr Leutenant, haben sie schon Mein Kampf gelesen?« »Jawol - habe ich gelesen. Hier meine Hand - Sie sind frei!«

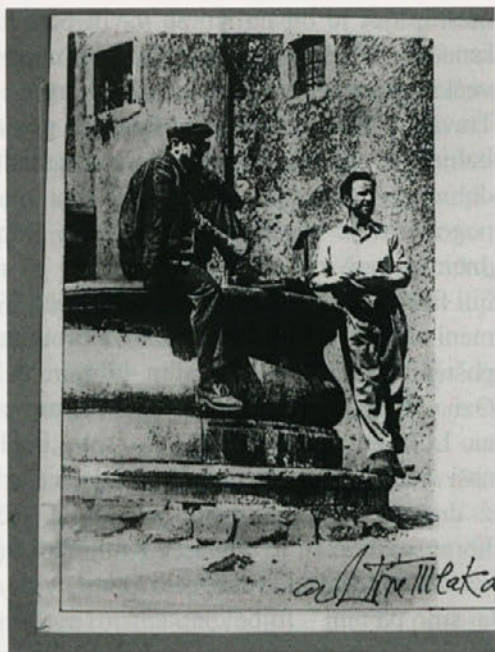

Arh. Tone Mlakar pri zagovoru svoje diplome. Od leve na desno si sledijo: prof. Jaroslav Foertster, arh. Ivan Vurnik, Tone Mlakar, arh. Jože Plečnik

In tako se znajde naš gradnikovec na Goriškem gradu, ne da bi slutil, da je grajsko dvorišče minirano.

Delovanje korpusa je bilo tudi agitacijsko. Odmev Benečije onstran Soče, simbolni obisk na vrhu Triglava, grmenje v Baški grapi, a stebri deželne infrastrukture – elektrarne – še nemoteno dajejo tok vašim in našim.

A kje je naša, mislim korpusova, propaganda? Na Vojskem, prav na veliki petek, padeta šef odseka Saša Štampihar, mlad jurist, in profesor M.

Na snemanju filma, Koplji pod brezo, scenograf T. Mlakar z režiserjem Francetom Kosmačem, Štanjel 1955

Kokolj, slavist in literarni korektor. Vsi ostali fantje in dekleta so preživeli, odkorakali za brigadami čez Kras v Trst in se zapodili v delo. Takrat je tudi iz Partizanskega dnevnika nastal Primorski dnevnik. Po mesecu in pol sem poskrbel za presenečenje – sprejem na uredništvu novega dnevnika, spet med žive člane, tokrat že

Pogled na ruševine severnega stolpa Baumkirchnerjeve graščine, 1946

zgodovinske CVT-DK-TONE.

Ko je prišla na glavni štab NOVS naša knjiga »Eno leto IX. korpusa«, so se v Beli krajini odzvali s čestitko »Živela gorenjska agilnost!«, na kar je bil moj šef Saša močno ponosen. A nedolgo za

tem pride nova brzozavka, šef me pokliče k sebi »Na, preberi! Pošljite nam tovariša Mlakarja na glavni štab! Kaj rečeš temu? No, Tone, greš?« »Saša, saj veš, da sem zvest korpusu. Ostanem!« »Prav, Tone, takoj odgovorim, da ne moreš!« Zjutraj 1. maja je Gorica že obkoljena od naših – vstopi naš sargente s pomočnikom in ponuja cigarete od postelje do postelje. Ustavi se pred mojo in jaz, sedeč na postelji, čakam na vrsto. »Fumare, signore – kolikor hočete.« »Grazie – non fumo!« odgovorim, a on: »Bene, bene. Sapete – da oggi siete Voi Capo d'Ospedale! Saluti!« Torej – uprava je razumela čas.

Sredi poldneva 2. maja se znajdejo nenapovedano trije pacienti ob velikem panoramskem oknu našega nadstropja. Na Vipavsko stran se je nutil prav lep pogled čez predmestje in na cesto, ki pelje čez Rožno dolino na Kras. Zamislite si, da je prvi Italijan, drugi Nемеc in tretji kar jaz. Naslanjamo čela na šipe in se pogovarjamo – spomini na domače in zdaj bo vsak čas prišel čas vrnitve; da, vrnitev. Kar naenkrat pogovor zmoti ropot težkih vozil; čedalje bližje ... Cestni ovinek še zastira tisto nekaj. Oj, tank! Ne tank, tanki!

Lanthierijeva graščina v Vipavi, 1946

Da, zavezniški shermani, junaki Normandije in Rena. A to hrumenje ne nosi več zla! Še preden se je pokazal drugi tank, vzklikne Italijan: »Ooo, nostri carri armati!«

»Nein!« vzklikne Nемеc, »Unsere Panzer!« Le jaz sem tiho. Kar se približe izza ovinka prava železna pošast – na visoki anteni zastava Jugoslavije! Jaz še vedno tiho, skrčen od radosti zajokam. Pogledam proč: oba jokata, vsi trije jokamo ...!

Potopljena italijanska ladja Rex v zalivu Žusterna pri Kopru, 1945

Te minute radosti so mi vzele glas, le solze so lile kot otroku. Te minute, izliv čustev, jočem v imenu družine Mlakar, v imenu vseh trpečih Slovencev.

Bil sem plačan! Plačan za vse trpljenje naše družine, od dne, ko se je vojna začela. Sam bog mi je prihranil preživelemu to veselje zmage v pravem času na pravem mestu.

Ker so me korpusovi kmalu našli živega in dobre volje, so me takoj zaposlili. Tokrat sem obiskal centralno vojno bolnišnico, ki je bila samo za Nemce in Italijane, vsak dan pa sanatorij San Justo, kjer so bili naši Cerkljani.

Sočasno potekajo ostri boji za Trst in kraje v Furlaniji. Mesta padajo eno za drugim ob simbolični navzočnosti zaveznikov in tako pade tretji rajh na tleh Italije. Po zavzetju Primorske so tajne partizanske bolnice odprle vrata in začele seliti paciente v mestne bolnišnice. Tako se srečujem na hodnikih s starimi znanci, sedaj v gipsu in povojih. A zastonj sem iskal mojo cerkljansko sosedo dr. Franjo Bidovec, saj smo si kot sosedje večkrat med seboj pomagali. Nemci so »Franjo« zavohali že pomladi leta 1944, a so jo pustili za drugič, a tudi v zadnji ofenzivi se je niso lotili. Bi, če bi imeli lahke bolnike!

Gospodar naše zadnje lokacije mi je pravil, da je bil član zaupne skupine, ki je pripravljala za Triglavsko divizijo in to za novo tehniko na točki Pasice nad Novaki. Medtem je v štabu skritost lokacije prevladala za bolnišnico in tako je tudi ostalo do konca maja 1945. Za tehniko je bila pripravljena nova lokacija, ki pa je bila pri Nemcih že evidentirana v zimi 1945, a je k sreči zadnjo ofenzivo prestala – iz nje so moji fantje krenili naravnost na Trst v tiskarno Primorskega dnevnika.

Večji del majskega in sledečih dni sem prebil v

mestu, kjer je bil na Korzu v vili San Justo sanatorij in naša podružnica. Na kosilu sem bil večkrat pri znani slovenski družini – trgovci na Travniku. Domača sta med kosilom govorila italijansko, nista pa vedela, da sem jaz medtem dobro razumel tujo govorico. Tema njunih pogovorov je bila čedalje bolj resna. Dan za dnem je noč vzela njune znance, ki pa niso bili fašistični tipi, ti so že šli preko Soče. Toda meni ni bilo prijetno, da uživam dobroto naših poštenih ljudi, ko za mojim hrbtom deluje Ozna. Zdaj se spomnim na štabno kampiranje na Lokvah avgusta 1944, ko smo imeli v naši sredi dr. Vilfana, ko je prihajal v skrbeh z dnevnih dogajanj nekje ob Soči. Večina korpusovih akcij je bila še v Kraljevini Italiji in to nam je vezalo roke, celo Ozni.

Sedaj smo pa tam – fojbe!

Kasneje v letu informbiroja poleti 1949 sta se srečala v zaporu UDBE dva mladeniča: jaz, zastopnik kategorije skesani partizani, a on kot agent angleške špijonaže. Ta moj Sežanec mi je prvi omenil fojbe na slovenskem Krasu – kot import italijanske Partije iz španske pustolovščine, obračunavanje s frankovci, torej aplikacija za delo na slovenskem Krasu in Istri. Sam šef NKVD za Španijo je bil Italijan kot Togliati, kompanjo visoki funkcionar KPI, a v odnosu do Jugoslavije še slabši kot duče.

Le par dni po padcu Gorice stojim ob oknu velikega hodnika, kjer se odpira lep pogled na Sveto goro in mestni grad. Srednjeveška gotika, goriški grofje, meni znana tema, me je pogosto

Vipavske hiše, 1946

vabil na ogled – kar naenkrat zagrmí in izza grajskih slemen šine pokonci črni oblak. Ja, kaj pa je to? Pacienti in osebje so zdrveli k oknu in zrlí v erupcijo črnega oblaka. Le kaj je to?

A kmalu, v četrú ure, je bilo vse jasno: Mussolinijeva tajna služba je pognala v zrak grajsko dvorišče

prav takrat, ko je tam stal v zboru bataljon partizanov, menda Hercegovcev. Kmalu je bilo pred našo bolnišnico polno avtov naših ranjencev: stokanje in umiranje pred našimi očmi; še do večera je desetina mladih borcev IV. armade v Gorici končalo svoj dolgi pohod. Naslednji dan je zagrmelo še enkrat; tokrat v kasarni na Via Trieste. Nisem bil klican tja, vem le toliko, da je bila eksplozija delo iste roke – maščevanje za poraz.

V vili mojega bodočega tasta v Ljubljani, zasedeni od zelo važne nemške komande, je sredi aprila 1945 sanjaril nemški kapetan v civilu, veterinar, o končni zmagi nemškega orožja. V redkih pogovorih s tastom mu je zaupal, da si po vojni izbere za nagrado tri vile: prvo na Bledu, drugo v Opatiji, a tretjo v Egiptu. Berlin bo le za Fűrerjeve rojstne dneve.

14. junij – konec sanj o jugoslovanski Gorici in Trstu. Verjetno je glavnina naše vojske že zapustila del Primorske, le manjše enote so bile ob Soči in Zalivu, ko je prišlo povelje: priprava za odhod. Popoldne kolona tovornjakov na Via Trieste, z grenkobo zapuščamo drago Gorico, najlepše slovensko mesto, kjer sem doživel toliko čudovitih dni in trenutkov. Močno mi stopa pred oči veliki partizanski miting prvo nedeljo po 2. maju na goriškem Travniku, ko je slovenska Goriška triumfirala; stal sem blizu govornika na balkonu – bil je komisar 9. korpusa. Besed se ne spominjam, pač pa poslanice, da je odslej Goriška naša. Zvrstili so se govorniki: naši, Italijani. Ta nedelja ne bo pozabljena, pa tudi slovo od Gorice ne.

Epilog

Hiša v Ljubljani, Marmontova 16, je vila mojih dobrotnikov, pri katerih sem našel zavetje, ko sem pomladi leta 1942 (tudi na veliki petek) pobegnil iz Srbije. To je družina Gregorič – bila sta mi starša, ko so moji bili v izgnanstvu v Srbiji. Družina je spadala v mestno elito, saj je bil drogerist Gregorič dobavitelj kozmetike kraljevski hiši. Ob slovesu, ko sem od razpadu Italije odhajal v partizane, me gospa Anola pokrižala, rekoč: »Tone, vrni se!« In sem se res!

Število dogodkov in slik je močno skrčeno. Pisanje podajam kot doživetje, ne kot zgodovino, zato ne naštevam naših »zmag«, kajti te so se dogajale drugod – padec Pariza, prehod Rena, padec Beograda, Budimpešte in Berlina, ampak nekaj te slave pripada tudi nam. Nisem še slišal odgovora, zakaj je prav Sloveniji pripadla čast finala te grozne vojne, ki se začne s padcem Varšave in konča s padcem Trsta. Do konca bom nosil v spominu goriški maj. Takrat sem mislil, da bo to maj stoletja. Za Evropo, za Jugoslavijo, za Slovenijo – a na žalost ne za vse. Po dobrih 4 letih se me v Ljubljani, v armijski bolnišnici, dotakne mamina roka. V družini bomo boleče pogrešali dva ...

Tone Mlakar

Popravki k prispevku »Tone Mlakar«, objavljenem v Vipavskem glasu, št. 94:

str. 15: 3. odstavek, 2. vrstica: ... prispel z IX. korpusom ... (in ne z Dolomitskim odredom)

str. 16: 3. odstavek, 10. vrstica: ... pozornost sproži 2. zvezek Triglavskih odmevov, kjer je prvič med vojno objavljena Prešernova Zdravljica, ki jo opremita ... (ne pa 3. zvezek in ne Krst pri Savici)

str. 18: podnapis k fotografiji angelčka se pravilno glasi:

Glava angelčka iz Lanthierijeve kapele, fotografija A. Pavel Florjančič

Zaselek Slejki nad Črničami, september 1946

Na železniški postaji v Trstu naš čaka dolg vlak pulmanov. Kaj hočemo? Vstopimo. Od jutri, 15. junija, naprej tukaj ne bo več Slovenija! Zadnje formalnosti in malo čez pet popoldne potegne vlak proti Devinu. Adijo, Trst, adijo, Kras!

Vlaku se nikamor ne mudi. Sredi noči pripeljemo do Borovnice; sestop – viadukt v razvalinah in kar peš čez Barje do Preserja na drugi vlak. Ob pol treh ponoči končno Ljubljana. Ljubljana ljubljena, ki je nisem videl že 2 leti. Z nahrbtnikom jo maham peš na Mirje, na Marmontovi 16 pozvonim – luč na veži, odpre se okno in plah glas me vpraša:

»Kdo pa ste?«

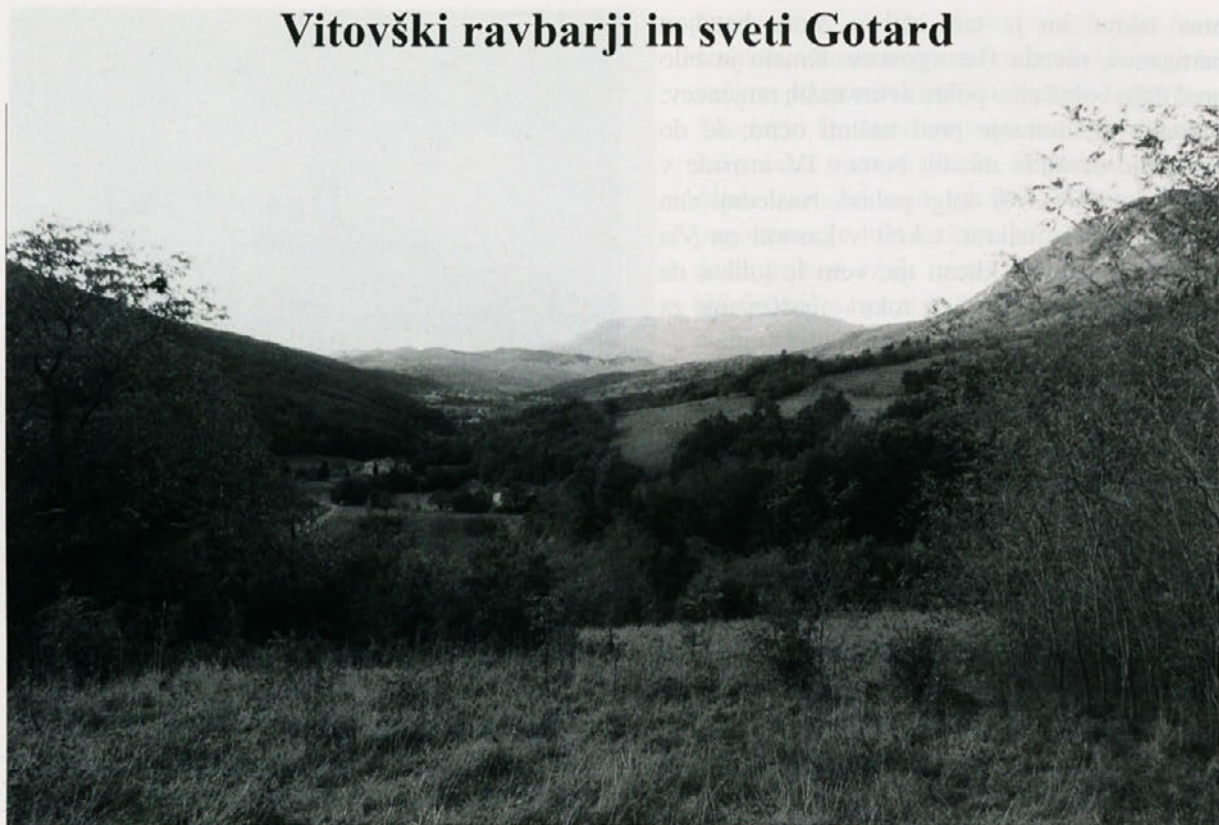
»Ja, Tone.«

»Ja, kaaaaj ...«

»Ja, Tone!« še enkrat.

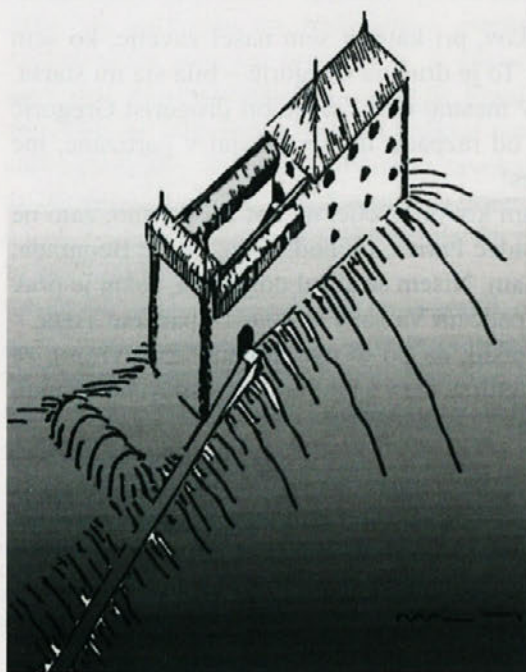
»Ja, Toneee! Anola, Tone je!«

Vitovski ravbarji in sveti Gotard

Začetki Vipavske doline

Pod Razdrtim se Vipavsko začenja z grapo in dolino potoka Močilnik. Njen zgornji del z vasico Otošče je v srednjem veku in vse do leta 1906 spadal pod graščino v Senožečah. Z njim so upravljali najprej gospodje Devinski, nato pa njihovi dediči grofje Walsee. Nad posestjo je bdel gradič Vitovše, ki so ga že v 12. stoletju postavili oglejski patriarhi. Menda se je najprej imenoval Vinal, zgrajen pa je bil na podolgovatem grebenu na zahodni strani Otošč. S treh strani so ga varovale strmine, na višji strani pa 6 metrov globok jarek. Gradič je bil tipična takratna stavba: stolpasta hiša, verjetno s tremi etažami z vhodom v prvem nadstropju, pred njo pa se na stavbišču s 300 m² površine širilo podolgovato dvorišče, obdano z obzidjem in obrambnimi mostovži. Preko jarka je verjetno vodil dvigni most, od tal dvignjeni dostop v stavbni kompleks pa je bil z bočne strani. Zaradi težavne dostopnosti je bila stavba že v 16. stoletju opuščena. Danes je videti samo še jarek in nekaj razsutih zidov iz flišnega kamnja, v krog zloženi kamni pa verjetno označujejo lokacijo nekdanje grajske cisterne. Ravno dovolj za nastajanje zgodb o vitovških roparskih

Gradič Vitovše

Obrambni jarek

Ostanki zidov

Do razvalin se lahko povzpemo po kolovozu ob potoku, ki se steka v Močilnik pri domačiji Žagar. Menda nima imena, ker pa je še pred sto leti pogonjal mlin in žago, bi mu lahko rekli kar Žagarjev graben. Do grajskega platoja nas bo pripeljal drugi odcep na desno. Če bomo šli ob vodi naravnost, se bomo na koncu verjetno znašli pri cestnem mostu na poti proti Vrhem, ali pa kje pri Dolenji vasi pri Senožečah.

Na Vitovšah so prebivali senožeški oskrbniki. Praviloma so bili to nižji plemiči, imenovani ministeriali. Za gospodarja so opravljali gospodarske, organizacijske ali vojaške dolžnosti, v nekaterih pogledih pa so bili podobni navadnim podložnikom. Niso na primer smeli svojevoljno zapustiti svojega gospodarja, za ženitev so morali pridobiti njegovo soglasje, njihovi otroci pa so bili gospodarjeva last. Z gradu v Braniku je znan primer, ko so bili ministerialovi otroci prodani oz. zamenjani s podložniki posestva brižinjškega škofa na Bledu. Za svoje delo naj bi dobivali plačilo, gospodarji pa so bili ob velikih posestvih kronično brez gotovine. Uslužbenice so zato odpravljali z dolžniškimi pismi, ki se jih je dalo s popustom vnovčevati pri židovskih trgovcih in bankirjih, posebno zvestim ljudem pa so podarili zemljo ali celo grad. Leta 1467

Vitovška pristava: ohranjeni del zidu

Lokacija grajske cisterne

vitezih in za spremembo grajskega imena v Ravbarski grad. Zgodovinskih pričevanj o tem sicer ni, zaradi skromnega obsega pa gradič tudi ni mogel imeti posebne vojaške vloge. Gotovo pa so se njegovi stanovalci »ravbarsko« obnašali vsaj takrat, ko so pobirali podložniške dajatve.

je podobno darilo postal tudi vitovski gradič. Prejemnik je bil Tomaž pl. Ellacher. Skupaj z loziško posestjo mu je grof Rupert Walsee daroval tudi osvobodilno pismo, s katerim je bil odrešen vseh svojih odvisnosti od gospodarja. V življenje je lahko stopil z velikimi koraki. Že naslednje leto je zasedel položaj glavarja avstrijske kneževine s sedežem v istrskem Pazinu, njegov sin Henrik pa je leta 1507 postal graščak v Ajdovščini. Sedem let kasneje se je čutil že dovolj premožnega, da je Vitovše Senožečam vrnil. Verjetno zaradi nekakšnih sorodniških obveznosti. Senožeški grad so tedaj imeli v lasti plemeniti Lambergi, iz njihovega rodu pa je bila Henrikova soproga Kunigunda.

Vitovše ponovno stopijo v zgodovino proti koncu 16. stoletja, ko so se na senožeško gospostvo priženili furlanski grofje, poznejši knezi Porzia. Senožeče tedaj dobi novo graščino, v Otoščah pa si Porzie namesto Ravbarskega gradu zgradijo novo grajsko pristavo. Dvorec pod staro cerkvijo sv. Marije Magdalene je bil pozidan na 2500 m² veliki kvadratni osnovi, sestavljali pa sta ga dve dolgi in 7 metrov široki nasproti si stoječi dvoetažni poslopji, ki sta bila na vogalih povezani z

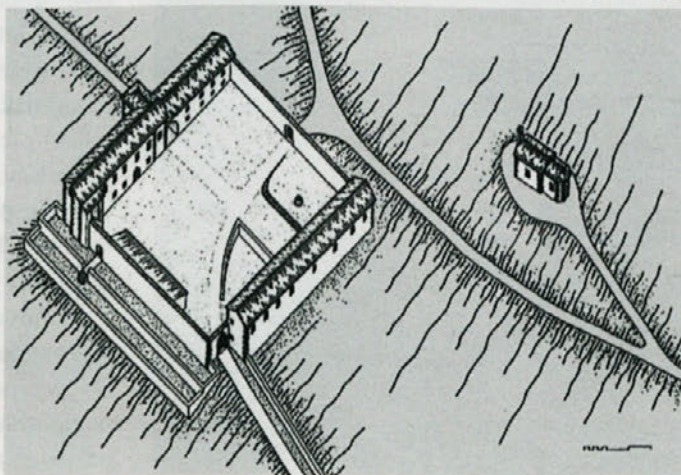
Grajska pot z otoščanske strani

dvoriščnimi zidom. Okrepljeni zidovi z ostankom stopnišča za v nadstropje na zahodnem vogalu kažejo, da je bilo tu oskrbnikovo stanovanje, vzporedni zid na južni strani pa je bil notranja stena kasnejšega gospodarskega poslopja. Gospodarskim potrebam so verjetno služili tudi drugi pritlični prostori z vhodi z dvorišča, sobe v nadstropju pa se bile namenjene osebju. Vrtovi so bili urejeni na umetnih terasah na južni strani pristave. Stavbni kompleks je imel dva vhoda, enega s smeri Otošč in drugega s smeri Žvanutov. Na bivšem dvorišču je še videti mesto grajskega vodnjaka, poleg pa je bil v zidu prehod za pot proti cerkvi. S postavitvijo dvorca je bila Magdalenina cerkvice deležna posebne skrbi grajskih, tako da je postala neke vrste lastniška kapela. Vanjo so se lahko zatekali tudi podložniki, če jim vremenske razmere niso omogočale poti do župne cerkve na Lozicah. Knežji patronat nad cerkvijo naj bi dokazovali nekateri arhitekturni detajli, na primer kamnoseška obdelava portalne preklade, ki posnema vzorec s senožeškega grajskega kamina. Prav tako njena opustelost po propadu senožeške graščine. Cerkvene oblasti so jo vzele pod svoje okrilje šele leta 1988, ko je podnаноški in hkrati loziški župnik Tone Štrancar začel veliko akcijo za njeno obnovo.

Razvalina vogalnega stolpiča

Podobnega skrbnika bi potrebovala tudi sama pristava. Propadati je začela sredi 19. stoletja, kmalu po zemljiški odvezi leta 1848, ko je začela gospodarska moč fevdalne gospode usihati in se je senožeški knez Ludvik Porzia lotil velike razprodaje svojih posestev. Vitovše je bilo potem nekaj časa živinorejska postojanka s tremi gospodarji,

Pristava Vitovše s cerkvijo sv. Magdalene

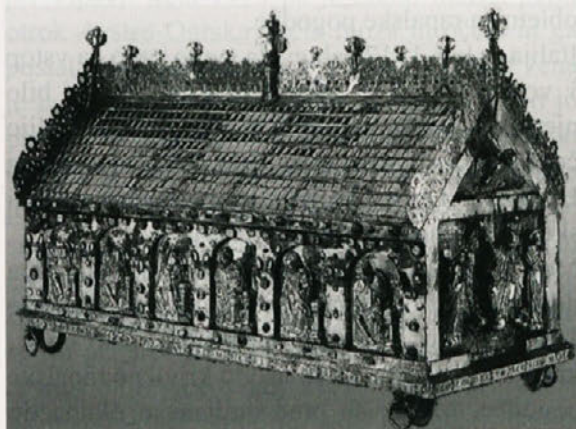

Sv. Gotard iz Hildesheima

Sv. Marija Magdalena v Otoščah

čas po drugi vojni pa je prinesel njen dokončni razpad. Danes naredi nekaj vtisa samo z bršljanom obrasel vogal vzhodnega grajskega trakta ter nekaj zidov v smeri proti Žvanutom, za vse drugo pa je treba brskati med grmovjem in drevesnimi koreninami. Morda bo sčasoma izginila celo vasica Otošče. Njeno poimenovanje je krajša inačica obeh grajskih imen, na ta način pa zanimivo pričevanje o daljni zgodovini loziške doline. Sredi 19. stoletja je vasica štela 70 prebivalcev, ob zadnjem popisu pa le še 22. Za vaščane bi bilo morda bolje, če bi patronicij Magdalenine cerkve zamenjali s sv. Gotardom, prvotnim zavetnikom nekoč podružnične cerkve na Lozicah in prvemu svetniku nemške zvezne dežele Bavarske. Za življenja je bil namreč neumoren graditelj in izvrsten gospodar. V domovini so njegovo ime zapisovali kot Gotthard ali Godehart. Rojen je bil okoli leta 960 v Reichensdorfu. Oče Ratmund je bil po nekih virih kmet, po drugih pa uslužbenec benediktinskega samostana v Niederaltaichu. Gotard je leta 911 po uspešnem šolanju podal meniško zaobljubo, dve leti kasneje pa prejel tudi mašniško posvečenje. Zaradi nadarjenosti je kmalu postal opat, predvsem pa sanator vrste samostanov, ki so potrebovali duhovno in gospodarsko obnovo. Ko je zanj zvedel cesar Henrik II., ga je imenoval za svojega svetovalca, hkrati pa predlagal za škofa v nemškem mestu Hildesheim. Kot škof je zgradil 33 cerkva, veliko samostanov in cerkvenih šol. Umril je leta 1038, takoj po smrti pa se je v njegovem imenu zgodila vrsta čudežev in različnih uslišanj. Za svetnika ga je proglasil papež Inocenc II. leta 1131. Njegov kult se je bliskovito razširil. V Hildesheimu so mu izkazali čast s postavitvijo posebne cerkve. V njej še lahko vidimo sarkofag z njegovimi relikvijami, ohranjena je tudi patena, ki jo je uporabljal pri maševanju. Gre za pretežno srebrno, cizelirano skodelico, ki je lahko služila namesto keliha ali za odlaganje hostije. Zelo slaven je postal zlasti v Švici. Po njem so imenovali eno izmed gora, alpski prelaz, cesto, ki vodi preko njega, železniški in cestni predor, dve smučarski vlečnici, njegovo ime pa si je nadel tudi eden od tamkajšnjih hard rock ansamblov.

Gotardov relikviarij

Patena škofa Gotarda

Poznogotsko okno

Loziška »samostanska« hiša

Sv. Gotarda so na Lozice pripeljali menihi. V srednjem veku so bile namreč fevdalna last samostana Rožac pri Krminu v italijanski Furlaniji. V njem so živeli benediktinci, Gotard pa je bil eden njihovih zgodnjih svetnikov, vendar je bila njegova cerkev dokumentirana šele v 17. stoletju, že leta 1764 pa so jo posvetili drugemu svetniku, misijonarju sv. Frančišku Ksaveriju. Krivi so bili spet menihi, tokrat jezuiti, konkurenčni meniški red, ki je Lozice nasledil. Sv. Godarda so preselili na stranski oltar, na katerem je vztrajal vse do leta 1898, potem pa je razpadel. Če so bili tedaj stroški njegove obnove podobni današnjim, potem vemo, zakaj se je to zgodilo. Vaščani so še nekaj časa praznovali njegov god, potem pa tudi na to pozabili.

Po pripovedih so imeli menihi na Lozicah svojo redovno izpostavo. Samostanska parcela je danes v lasti družine Marc, od meniške stavbe pa je ostal le reprezentančen dvoriščni portal. Poleg stoji prazna poznogotska hiša s slikovitim kletnim vhomom, zunanjim stopniščem z gankom in kamnito streho, ki jo je leta 1787 prezidal A. Mislej. Klesani masivni vogalni kamni bi lahko bili še samostanski, nekam sveti pa so videti tudi v ometu včrtani prekržani krogi. Spominjajo namreč na stare cerkvene posvetilne križe. Ljudski glas trdi, da je stavba menihom služila za hram, kasneje pa naj bi bilo v njej stanovanje loziškega duhovnika. Od tu križi in dva napisa IHS.

Drago Kolenc

Op. Skici gradu in pristave sta iz knjige: Igor Sapač: »Grajske stavbe v zahodni Sloveniji – Zgornja Vipavska dolina«, Viharnik, Ljubljana, 2008.

Janez Bajc (1880–1960) in rapalska pogodba 1920

Primorci smo se letos spominjali treh obletnic, ki so še posebej zaznamovale našo zgodovinsko identiteto; 90 letnico požiga Narodnega doma v

Poročni dan Ivanke Hrovatin in Janeza Bajc leta 1904

Trstu in 80–letnico usmrtnice četverice bazoviških junakov. Morda je šla mimo nas najbolj tiho 90. obletnica rapalske pogodbe.

Italija je leta 1917 zahtevala svojo ceno za vstop v vojno, zato ji je antanta obljubila kar ni bilo njeno. Rapalska pogodba je v kraljevino Italijo čez noč potisnila približno 600.000 Slovencev in Hrvatov, od tega 330.000 Slovencev, kar pomeni skoraj tretjino narodovega telesa.

Med temi Slovenci, ki jih je rapalska pogodba dosmrtno zaznamovala, je bil tudi moj stari oče Janez Bajc iz Vipave in njegovih sedem otrok, ki so z njim delili kruto usodo krivične rapalske pogodbe. Mnogi so pred italijansko okupacijo zbežali v razne kraje. Še danes o kom rečejo,

Janez Bajc kot vojak avstro-ogrsk

Med vojaki je njegov bojni tovariš iz Planine Jožef Štrancar

da je zbežal v Jugoslavijo. Poglejmo, kako se je godilo tistim, ki niso nikamor bežali. Moj stari oče je odraščal v Vipavi, ki je bila takrat v državi Austro-Ogrski kot kmečki sin na

in vojak na fronti je takoj napisal prošnjo, da bi ga pustili vsaj na dopust, da bi videl otroke, pa ni bil uslišan. Na fronti je bil tudi ranjen v nogo in čutil posledice vse življenje. Otroke so po smrti matere prevzeli v oskrbo dobri mamini sorodniki v Dupljah, Slapu in v Gorenji vasi.

Janezovi otroci na dan maminega pogreba, dne 24.9.1915 v Dupljah pri Sandrovih, v sredini sta njihovi teti Marija in Alojzija

Izčrpani vojak Janez se je po vsem hudem, kar je doživel v I. svetovni vojni, vrnil domov v okupirano domovino in doživel rapalsko pogodbo, ki ga je zelo razočarala, saj se na fronti ni boril za tako krivično in usodno razmejitev naše zemlje. Zaradi majhnih otrok, ki so rabili krušno mater, se je leta 1919 drugič poročil z

stari avtohtoni domačiji »Pri Bajcovih«. Leta 1904 se je poročil z Ivanko Hrovatin iz Dupelj pri Vipavi. Leta 1915 pa je mladi materi petih otrok Avstro-Ogrska vzela moža in očeta in ga poslala na rusko fronto v Galicijo. Mlada žena je ta čas zbolela za špansko boleznijo, ki so jo prinesli vojaki s fronte in umrla. Najmlajši sin Edvard je imel komaj leto dni. Najstarejši Drago je imel 11 let. Vmes so bili še hčerka Viktorija, sinova Ivan in Milan. Najstarejši sin Drago je to žalostno novico o smrti mame in žene Ivanke sporočil s pismom očetu na fronto. Kako je bilo takrat pri srcu mojemu staremu očetu, si lahko le mislimo. Njegov vojni tovariš Jožef Štrancar »Županov« s Planine je vedel povedati, da sta oba jokala ob branju tega pisma. Vdovec Janez

Janezova druga žena Josipina Petrič

Josipino Petrič z Gradišča pri Vipavi in imel v tem zakonu še hčerki Milko in Joško.

Čez noč je postal pod silo razmer italijanski državljani in dobil novo državo Italijo. V šolah, uradih in na javnih mestih je kmalu prebral: Tu se govori samo italijansko. – *«Qui si parla soltanto italiano»*. V šolah so otroke imenovali »ščavi«. Sprva je bila italijanska oblast mehka,

Na Ustiki leta 1942. Janez Bajc stoji zadaj med vrati.

poslovala je z rokavicami. Kmalu pa je pokazala zobe in začela z ostro raznarodovalno politiko na vseh področjih življenja. Prvi, ki je to občutil na svoji koži, je bil Janezov prvi sin Drago, pesnik, pisatelj, organizator Tigra na Vipavskem in narodni buditelj, dijak kranjske gimnazije in študent prava v Padovi. Umrl je tragično leta 1928 v Biljah. Njegov pogreb so fašisti onemogočili 4 dni. Oče Janez je oblast prosil, naj vendarle dovoli sinov pogreb, sicer ga bo pokopal na vrtu pred hišo. Hiša Bajcovih je bila takoj zaznamovana in pod posebno kontrolo italijanskih oblasti. Janez pa se ni dal. Ilegalno se je še naprej upiral fašističnemu terorju, kjer je le mogel ter še naprej podpiral tigrovsko gibanje. Naslednji je prišel na vrsto njegov najmlajši sin Edvard. V Logu pri Vipavi je na šmarni dan leta 1939 pel slovenske pesmi. Bil je vklenjen, v Gorici obsojen na dve leti konfinacije v Catanzaru v južni Italiji. Stari oče se ni še ustavil in je že leta 1941 ilegalno zbiral denar za »četnike«, kot so takrat imenovali prve partizane. Bil je ovađen. Zato so ga italijanske oblasti aretirale 3. aprila. 1941 ga zaprle v goriške zapore kot domnevno nevaren element, kasneje določen za internacijo v Castello Montalbano (Firenze). 26. aprila je bil izpuščen iz zapore. A že 30. septembra istega leta italijansko notranje ministrstvo poroča, da je bil 20. septembra priprt, ker so pri njem našli

komunistično literaturo in da je bil po izjavi denuncianke nagovorjen, da bi dal svoj denarni prispevek za četnike. 30. novembra 1942 so ga kot konfiniranca prepeljali na otok Ustica pri Palermu, kamor je došel 16. decembra 1942. Tam je hudo zbolel. Ozdravile sta ga sestri Hajda in Pepca Ferjančič z Goč pri Vipavi. Hranili sta ga s suhim kruhom in divjim česnom.

Že 28. decembra tega leta se je obrnil s prošnjo na notranje ministrstvo v Rim, poudarjajoč, da ima večje posestvo, ki ga v njegovi odsotnosti le s težavo obdelujejo, pa tudi da ima dva od svojih štirih sinov v italijanski vojski. V odgovoru, ki ga je prejel, je bila njegova prošnja zavrnjena, in sicer z motivacijo, da ima slovansko komunistično nepopoljšljivo čustvovanje *»di irriducibili sentimenti slavo-comunisti»*.

V času njegove konfinacije na Ustici mu je iz Vipave pisala njegova snaha in moja mama Olga, ki je zelo spoštovala tasta, kar lahko vidimo iz pisma, ki ga je pisala 12. 2. 1943, preden je bila aretirana in poslana v koncentracijsko taborišče Fraschette v južno Italijo. Pismo je naslovila na Direzione colonia confinati Ustica. Pismo začne s pozdravom »Ljubi tata«. Sprašuje ga, kako je z nogo in mu sporoči, da so dobili nazaj paket in da so mu poslali 500 lir, da je pisal tudi sin Edo iz Genove, naj mu pošljejo denar. V pismu je napisala poseben stavek: »M. je vedno še na letovišču brez strehe v dobrem stanju.« V tem stavku mu je hotela sporočiti, da je njegov sin Milan, ki je bil takrat pri partizanih v Vojkovi četi, še živ. Pisma so bila cenzurirana in bi bilo zelo nevarno kako drugače napisati tako politično nevarno vest v italijanske zapore na Ustico. Spodaj je v pismu še pripis njegove žene Jožefe: *»Dragi mi mož, težko pričakujemo snidenja, drugič kaj več, tvoja žena. Pozdrave od naše hčere Jože in sina Žaneta.»*

Med tem časom je Janez izgubil tudi sina Milana, ki je padel 27. 2. 1943 med Branico in Gaberjami in bil vpisan v knjigo pokopov kot nepoznani upornik *»sconosciuto ribello»*. Pokopali so ga na pokopališču v Gorici, Italija, skupaj z njegovimi tovariši, ki so vsi umrli. Tudi na njegov pogreb oče Janez ni mogel priti. Bog ne daj, da bi o

Sin Milan, udeleženec dražgoške in nanoške bitke, soborec Janka Premla Vojka in komandant Gregorčičevega bataljona

svojem sinu partizanu samo črnil besedo. Bilo bi zanj usodno.

Kasneje 27. maja 1943 se je na notranje ministrstvo v Rim obrnila njegova druga žena Josipina s prošnjo, naj bi moža izpustili, ker ima 10 ha obdelovalne zemlje in že dva sinova v italijanski vojski. Tudi ta prošnja je bila 3. junija že zavrnjena.

Janeza Bajca so 13. junija 1943 prepeljali skupaj s 500 drugimi interniranci v novo taborišče Chiesanuova pri Padovi. Vodstvu tega taborišča je Janez Bajc vložil ponovno prošnjo za izpustitev, navajajoč, da je star že 63 let. Tudi ta je bila odbita. Istega leta piše njegova hči Milka, naj bi očeta izpustili, ker mu je medtem umrla

žena. A tudi tokrat je prišel negativen odgovor z utemeljitvijo, da je cona okoli Vipave zasedena od uporniških tolpe »occupata da bande ribelli.« Tako so ga njegovi mrtvi zamanj čakali.

Na nadaljnje poizvedovanje domačih, kje se Janez Bajc nahaja, sporoča prefektura v Padovi 21. oktobra 1943, da je bilo taborišče Chiesanuova izpraznjeno že 9. septembra 1943, da pa ne ve, kam je Bajc po 9. septembru odšel, potem ko je bilo omenjeno taborišče izpraznjeno, sicer nad njim ni bil preklican ukrep političnega pregona. Te podatke smo dobili iz original dokumentov, ki jih hrani Državni arhiv v Rimu in Gorici. Janez Bajc je v teh dokumentih zapisan povsod kot Giovanni Baic. Kakor mi je pravil moj stric Edvard, se je Janez Bajc po razpadu Italije vračal proti domu. Na poti so ga prijeli Nemci in ga odpeljali v zapore v Nemčijo. Ni mi znano točno kam. Nemci so v Nemčijo na prisilno delo odpeljali tudi njegovo hčerko Milko in sina Edvarda, ki sta se ob koncu vojne vrnila domov. Tako je stari oče Janez živ dočakal 9. maj 1945, ko je bilo konec II. svetove vojne. Takrat je imel 65 let. Doma ni bilo več njegove druge žene in tudi ne sina Milana. In spet je moral začeti znova. Kako, je pa že druga zgodba.

V mojem življenju ima stari tata Janez Bajc zelo močan zgodovinski zapis. Budno me je spremljal skozi mladost in se bal, da me ne bi od hiše odpeljal kak mladenič v vojaški obleki. Znano je, da je v Vipavi živelo 4500 takih mladeničev v vojaški obleki, zato njegova skrb ni bila zaman. Umril je 30. novembra 1960. Njegova smrt je bila moje prvo srečanje s smrtjo v ožji družini. Zelo mi je bilo hudo, ko smo ga polagali v grob. Ob njem in z njim sem živela 18 let. Spremljali so ga gasilci, saj jim je vse življenje zvesto služil.

Zapisala njegova vnukinja Magda Rodman v spomin na 50-letnico njegove smrti in 90-letnico rapalske pogodbe.

IZ NAŠE KS

Delo KS Vipava v letu 2010

Funkcijo predsednika KS Vipava sem kot naslednik gospoda Borisa Lična, ki je zaradi zdravstvenih razlogov odstopil, prevzel šele 27. 5. 2010. Na konstitutivni seji dne 8. 11. 2010 sem bil izvoljen za predsednika KS Vipava za mandatno obdobje 2010–2014. Za podpredsednika KS je bil izvoljen g. Jurij Premrl, za opravljanje tajniških del pa ga. Marija Černigoj.

V prejšnjem mandatu smo namensko varčevali za projekt, ki je nujno potreben. Gre za izgradnjo nove mrliške vežice na pokopališču v Vipavi. Sedanja vežica že dolgo več ne ustreza, saj nima niti najosnovnejših spremljevalnih prostorov. Poleg tega bi se moralo pokopališče tudi razširiti. Na prvi seji Sveta KS smo se dogovorili o sprejemanju osnutkov za dokumentacijo o izgradnji mrliške vežice,

na prihodnji seji se bo o tem ponovno razpravljalo. V program dela, ki si ga je novi Svet KS Vipava zastavil, je potekala razprava o pereči problematiki ureditve parkirnih prostorov v Vipavi, predvsem pa na Glavnem trgu. Potrebno bo ponovno vzpostaviti redarsko službo. Potrebno bi bilo čim prej urediti pločnik na ulici Ob Beli, vključno z novim naseljem. Ob nakupovalnem središču Fama pri Veterinarski ambulanti bi bilo treba urediti prehod za pešce. Ker je iz Kreljeve ulice nepregledno vključevanje na ulico Vojana Reharja, bi bilo potrebno namestiti ogledalo. Potrebno bo povezati vodovod Zemono–Vipava in osvetliti pešpot od blokov na C. 18. aprila do mostu čez Vipavo. Na športnem igrišču ob šoli bo potrebno kaj postoriti za lepši, bolj urejen izgled.

Zaradi vseh teh skupnih projektov, ki nas kot krajevno skupnost še čakajo, je meni osebno pomembno, da se preko strankarskih meja trudimo v dobrobit krajanom, ki so nas izvolili v naše funkcije in nam s tem izkazali svoje zaupanje, da bomo delovali v njihovo korist.

Ob 25. letnici izhajanja glasila »Vipavski glas« se iskreno zahvaljujem celotnemu uredniškemu odboru, ki se trudi, da bi bila vsaka številka glasila vsebinsko in oblikovno bogatejša, da bi še veliko let razveseljevala krajan ob prebiranju njegove vsebine, aktualnih in zgodovinskih dogodkov kraja, ki ne smejo v pozabo. To je bogastvo kraja. Iskrena hvala vsem in vsakemu posamezniku, ki je v četrstoletja izhajanja glasila pridal svoj kamenček v mozaiku.

Iskrene čestitke vsem nekdanjim in sedanjim članom uredniškega odbora.

Milan Poljšak,
predsednik KS Vipava

IZ NAŠE OBČINE

Poročilo o rezultatih glasovanja na lokalnih volitvah 2010

Izid glasovanja za župana 10. oktober 2010 – 1. krog

Na volitvah župana je bilo na območju občine Vipava oddanih 2.825 glasov. Neveljavnih glasovnic je bilo 44, veljavnih 2.781.

Posamezni kandidati so dobili naslednje število glasov:

Zap. št.	Kandidat	Št. glasov	% glasov
1.	IVAN PRINCES	1073	42,14
2.	SIMON KOREN	266	10,45
3.	IVAN KRUŠEC	206	8,09
4.	JURIJ FURLAN	150	5,89
5.	BRANKO TOMAŽIČ	180	7,07
6.	BOŽIDAR LAVRENČIČ	671	26,36

Na osnovi izida glasovanja je Občinska volilna komisija ugotovila, da nobeden od kandidatov za župana ni dobil večine veljavnih glasov, zato je bilo potrebno opraviti drugi krog volitev med kandidatoma, ki sta dobila največ glasov.

**Izid glasovanja za župana
24. oktober 2010 – 2. krog**

Na volitvah župana je bilo na območju občine Vipava oddanih 2.187 glasov.
Neveljavnih glasovnic je bilo 35, veljavnih 2.152.

Zap. št.	Kandidat	Št. glasov	% glasov
1.	IVAN PRINCES	1142	53,07
2.	BOŽIDAR LAVRENČIČ	1010	46,93

**Rezultati glasovanja po voliščih za naselje Vipava –
10. oktober 2010**

Volilna enota 1

Volišče 1: 001 Stara šola Vipava

Oddanih glasov: 281	Neveljavnih glasov: 15
---------------------	------------------------

Zap. št.	Ime liste	Št. glasov	% glasov
1.	Za delovna mesta – Lista obrti in podjetništva	44	16,54
2.	Slovenska demokratska stranka	68	25,56
3.	Socialni demokrati	31	11,65
4.	Narodna stranka dela	3	1,13
5.	Zveza za Primorsko – ZZZP	13	4,89
6.	SLS – Slovenska ljudska stranka, Občinski odbor Vipava	12	4,51
7.	DeSUS	22	8,27
8.	LDS – Liberalna demokracija Slovenije	4	1,50
10.	Nova Slovenija – Krščanska ljudska stranka	69	25,94

Volišče 2: 002 Društvo upokojencev na Glavnem trgu

Oddanih glasov: 222	Neveljavnih glasov: 7
---------------------	-----------------------

Zap. št.	Ime liste	Št. glasov	% glasov
1.	Za delovna mesta – Lista obrti in podjetništva	22	10,23
2.	Slovenska demokratska stranka	55	25,58
3.	Socialni demokrati	33	15,35
4.	Narodna stranka dela	7	3,26
5.	Zveza za Primorsko – ZZZP	18	8,37
6.	SLS – Slovenska ljudska stranka, Občinski odbor Vipava	17	7,91
7.	DeSUS	17	7,91

8.	LDS – Liberalna demokracija Slovenije	11	5,12
10.	Nova Slovenija – Krščanska ljudska stranka	35	16,28

Volišče 3: 003 Osnovna šola Draga Bajca Vipava

Oddanih glasov: 241	Neveljavnih glasov: 12
---------------------	------------------------

Zap. št.	Ime liste	Št. glasov	% glasov
1.	Za delovna mesta – Lista obrti in podjetništva	32	13,97
2.	Slovenska demokratska stranka	69	30,13
3.	Socialni demokrati	35	15,28
4.	Narodna stranka dela	7	3,06
5.	Zveza za Primorsko – ZZP	20	8,73
6.	SLS – Slovenska ljudska stranka, Občinski odbor Vipava	6	2,62
7.	DeSUS	12	5,24
8.	LDS – Liberalna demokracija Slovenije	14	6,11
10.	Nova Slovenija – Krščanska ljudska stranka	34	14,85

Izid glasovanja v Svet krajevne skupnosti Vipava

V Svet krajevne skupnosti VIPAVA so bili izvoljeni:

Št.	Ime in priimek izvoljenega člana	Naslov	Št. glasov
1.	Jurij Premrl	Na Produ 5, Vipava	137
2.	Mateja Kodelja	Na Produ 17, Vipava	136
3.	Mitja Lavrenčič	Na Produ 13, Vipava	97
4.	Milan Poljšak	Zemona 9 a, Vipava	124
5.	Franc Ferjančič	Zemona 2, Vipava	121
6.	Ingrid Šelj	Glavni trg 16 c, Vipava	101
7.	Miloš Česen	Kociančičeva ulica 5, Vipava	120
8.	Robert Ferjančič	Kosovelova ulica 28, Vipava	116
9.	Magdalena Fučko	Kociančičeva ulica 13, Vipava	105

V Občinski svet občine Vipava pa so bili na lokalnih volitvah, dne 10. 10. 2010 izvoljeni naslednji člani:

Št.	Stranka oz. lista	Ime in priimek člana/članice
1.	SDS	Sonja Lukin
2.	SDS	Jožko Andlovic
3.	SDS	Anton Lavrenčič
4.	SDS	Mitja Volk
5.	SDS	Marko Česnik

6.	N.Si	Jurij Babić
7.	N.Si	Alojz Durn
8.	N.Si	Marijan Furlan
9.	SD	Jurij Furlan
10.	SD	Zora Stegovec Vidmar
11.	ZZP	Peter Jež
12.	ZZP	Klemen Koren
13.	Za delovna mesta – Lista obrti in podjetništva	Milena Ličen
14.	Za delovna mesta – Lista obrti in podjetništva	Bogdan Semenič
15.	NSD	Bogdan Godnič
16.	SLS	Darko Rosa
17.	DeSUS	Ivan Krušec

*Pripravila Nadja Kobal,
tajnica Občinske volilne komisije*

IZ TIC-a

Vinsko–kulinarični večer

V petek, 26. novembra 2010, smo v Vinoteki Vipava pripravili prvi vinsko–kulinarični večer na temo spajanja vina in hrane. Kljub zelo slabemu vremenu se je večera udeležilo kar nekaj ljudi tudi iz ostalih krajev Slovenije. Pod strokovnim vodstvom priznanega sommelierja Aleša Škrlja smo okušali in spoznavali lastnosti vin vipavskih vinarjev ob izvrstnih jedeh, ki jih je pripravila restavracija Vipavski hram iz Vipave. Izbrane jedi so temeljile predvsem na tipični vipavski kulinariki.

Za začetek smo ob avtohtonem vipavskem vinu pinela letnika 2009 iz vinske kleti Branka Furlana ponudili tatarski iz lososa na solatni steljici. Še eno vino letnik 2009 in sicer sauvignon iz vinske kleti Jurija Žorž, smo degustirali ob tatarskem bifteku ,pripravljenem po »vipavsko«.

Okus skrbno pripravljenega srinega medaljončka, postreženega na rumeni polenti je dopolnjeval modri pinot letnik 2008 iz vinske kleti Sutor. Pred sladico smo ob cabernet sauvignonu letnik 2003 iz vinske kleti Kosovel iz Črnič ponudili staran nanoški sir iz Mlekarnе Vipava. Vez med vinom in sirom je bila vsekakor slivova marmelada.

Vinsko–kulinarični večer smo zaključili ob vinu iz sušenega grozdja malvazije, bolj poznanem belem pikolitu letnik 2002 iz vinske kleti Vipava 1894.

Dogodek se je odvijal v okviru prireditve Vinski hrami Vipavske doline, ki poteka v organizaciji

Razvojne Agencije ROD v Ajdovščini. Več informacij o prireditvi si lahko preberete na spletni strani: <http://www.ra-rod.si/hrami10/>

S tovrstnimi dogodki bomo nadaljevali tudi v prihajajočem, letu in sicer ob zadnjih petkih v mesecu, saj želimo domači in širši javnosti predstaviti raznolikost in posebnost vipavskih vin ter preprosto okusnost vipavske kulinarike. Za več informacij nas lahko pokličete na tel: 05 368 70 41 ali GSM: 051 215 226. Veseli bomo tudi vašega e-sporočila na tic.vipava@siol.net.

Zahvaljujemo se vsem, ki so omogočili uspešno izvedbo dogodka, še posebej restavraciji Vipavski hram za kulinarčni del ter vinarjem, ki so poskrbeli za vino.

Pripravila: Maja Hladnik

IZ USTANOV IN DRUŠTEV

IZ ŠGV

Vsak dan in ne glede na letni čas se na naši šoli ogromno dogaja. Res vsak dan. Pa ne dogaja se samo šola. Kje pa! Te dni so bili tako dijaki kot profesorji polno zaposleni s snemanjem prizorov in prizorčkov za tradicionalno Miklavževanje, ki je bilo v torek, 7. 12. 2010, ob 17. 00. Sicer pa je neprestano gibanje ... športno in fizikalno, kemijsko in jezikoslovno ... včasih se mi zdi, da ne bom uspela vsega ujeti.

Naši so spet tekli. Ljubljanski maraton. To še zdaleč ni kar tako. Pa tradicija postaja. In vedno več je udeležениh. Zdrav duh v zdravem telesu. Profesor Erik Simonič, ki je vse organiziral in izvedel tudi natečaj za najboljši logotip, je povedal, da mu je eden od udeležencev rekel: »Hvala, profesor, ker ste mi omogočili to doživetje!«

Pa tudi med glavnimi odmori se naši dijaki raje podijo za žogo v telovadnici, kot da bi se jim po možgančkih podile navihane misli.

Sicer pa tudi možgančki viharijo, nenehno. Za šolo najprej, seveda, saj je testov obilo. Pa tudi drugače še najdejo pot v svet.

Na državnem tekmovanju iz logike so dijaki osvojili dve zlati in sedem srebrnih priznanj. Zlata sta bila Katarina Pridigar iz 1. c in Boštjan Gec iz 2. b.

Profesorica Emilija Grahor je svoje dijake (4. c) v sklopu Eurošole popeljala skozi Eurokviz, na katerem so osvojili 5. mesto na državni ravni in prejeli nagrado – konec marca gredo v Strasbourg v Evropski parlament.

Naše punce so na državnem tekmovanju v konkurenci 150 šol dosegle izjemno 11. mesto.

Tudi naši fotografi so bili v oktobru na fotografskem natečaju v Celju zelo uspešni ...

Neuradno pa naj bi med našimi poznavalci sladkorne bolezni na državnem tekmovanju iz poznavanja te bolezni dva naša dijaka osvojila zlato priznanje.

Na šoli je bila izvedena tudi novinarska (bolj radijska) delavnica. Prišli so z Radia Študent in zainteresirane dijake poučili o marsičem.

Kot vsako leto so se tudi letošnji maturantje odpravili v mesto ljubezni ...

Ekскурzija v Pariz

V sredo, 20. 10. 2010, smo maturantje Škofjske gimnazije Vipava odpotovali proti Parizu. Vkreali smo se na avtobusa in začeli našo 17-urno vožnjo. Naslednjega jutra smo že prispeli v to slavno evropsko prestolnico. Pred nami se je že dvigal Eiffelov stolp in kazal svojo veličastno podobo. Še istega dne smo se proti večeru povzpeli nanj in občudovali Pariz v soju luči. Gotovo so na nas pustili velik vtis tudi ogromna srednjeveška cerkev v Chartru, slavolok zmage, Pantheon, Luksemburški vrtovi, muzej v Louvru. Še posebej velik užitek je bil ogled kraljevske rezidence v Versaillesu. Med sprehajanjem po vrtovih si se lahko dodobra odpočil. Obiskali smo tudi svetovno znane Elizejske poljane. Ob ogledu izložb in vitrin smo lahko napasli svoje oči ob visoki pariški modi in vrtoglavih cenah. Sveto mašo smo v nedeljo obhajali v kriпти mogočne cerkve Montmartre. Zadnjih nekaj ur pred odhodom smo preživeli na ladjici, ki nas je po Seni popeljala skozi Pariz.

Zagotovo je bila to ena izmed lepših ekskurzij, ki si jih bomo dobro zapomnili. Že Victor Hugo je zapisal: »Pariz je popoln, Pariz je strop človeštva.« Prav v tej mogočnosti se je pokazal tudi nam.

Mateja Stibilj

Ogledali smo si – in to množično – predstavo v MGL v Ljubljani. Seveda, saj gre za tragedijo ...

Kristus Kralj

Vsako leto se pastoralno leto zaključí s praznikom Kristusa Kralja, ki je obenem tudi praznik Dijaškega doma v Vipavi. Tudi letos ni bilo nič drugače. V nedeljo, 21. 11. 2010, smo se vse od 16.00 dalje gojenci Dijaškega doma v Vipavi skupaj s svojimi starši, vzgojitelji in profesorji začeli zbirati na našem »drugem domu«.

Najprej je bila skoraj dve uri priložnost, da se starši pogovorijo z našimi profesorji in vzgojitelji, nato pa smo v cerkvi sv. Štefana skupaj sooblikovali sveto mašo. Ob somaševanju msgr. Slavka Rebca, g. Marka Rijavca, ki od letošnjega leta odlično opravlja službo duhovnega vodje v DD, in g. Janeza Zupeta je mašo daroval koprski pomožni škof msgr. Jurij Bizjak.

Da je bilo bogoslužje zares naše, smo s sodelovanjem poskrbeli dijaki sami. Naj omenim dve najizvirnejši

iskrici; pripravili smo posebno darovanje, pri katerem je vsaka vzgojna skupina prinesla svoj dar. Na oltarju so se zvrstile čokolada, kot simbol vseh »sladkih trenutkov«, ki ih preživimo skupaj, mešana skupina fantov in deklet kruh, kot simbol povezanosti med nami, tudi med fanti in dekleti. Dve mešani skupini deklet pa sta prinesli majhno drevesce ter trtino mladiko, ki simbolizirata izkušnje starih dijakinj ter nove poganjke mlajših dijakinj. Druga posebnost pa je bilo petje fantov iz tretjega letnika, ki so sz ubranim petjem Ščekove maše pod vodstvom vzgojitelja Roberta Roliha naravnost navdušili.

Vse skupaj se je nato zaključilo s pogostitvijo, ki so jo pripravile naše pridne kuharice, v dijaškem domu. To je bil čas, ko smo veselo poklepetali med seboj in z bivšimi dijaki, ki so se ob tej priložnosti vrnili na obisk.

Še enkrat smo se vsi strinjali, da lahko praznik še dodatno ustvari lepo vzdušje med nami; še posebno če ga oblikujemo sami in ga tako naredimo zares našega.

Ana Križnič

Duhovni vikend

Zaspani, lačni, a vseeno ne tiho. Tako je bilo vzdušje na malem 'izrednoprevoznem' avtobusu, ki je počasi, a vztrajno klopotal proti tistim neznanim Trnjam. Nekaj nas je vedelo, kje to je, večina pa se je s pričakovanjem o raziskovanju neznanega kraja pri Pivki vozila proti hiši, ki je tokrat za tri dni postala naš dom.

Kaj kmalu smo nenadoma na naši levi zagledali strašljivo mamljive lučke. Pokopališče. Zaznali smo ustavljanje avtobusa in sklepali, da smo na cilju. Prvo, česar se spominjam po prihodu vseh osebkov iz

avtobusa, so bile pritožbe čez težke kovčke, ki jih bo treba nekako z lastnimi rokami pretovoriti prav vse tja do hiše. A kmalu so te pritožbe zamrle in zaslišali so se presenečeni vzkliki o neverjetni pravljčni cerkvi, zgrajeni iz velikih pravilnih sivih kamnov v stilu Harry Potter. Prvi večer je bil meni najbolj zabaven, preživet v znamenju lovljenja muh, trgatve, hoje po modni brvi, retoričnega vprašanja, zmajev, diktafona, poljske kuhinje, delikatese, ki je tisti večer dobila dodaten pomen, puščave, dežnega plašča, skratka mnogih stvari, katerih povezavo težko najdeš, če nimaš bujne domišljije ali enostavneje ne poznaš modernih družabnih iger. Skoraj

vsi člani našega majhnega razreda smo se igrali Activity. To je družabna igra, polna smeha in solz, ki so posledice smeha. Pantomima, risanje in opisovanje zapletenih besed, začudeni vzkliki pri tem, ko si dobil besedo, katere pomena nisi niti vedel, vzdihni olajšanja ali pa vzdihni groze. Pri tem so nas opazovali tudi zasvojeneci, ki so istočasno igrali karte, kar so počeli skoraj vedno v prostem in tudi zasedenem času.

Bistvo duhovnega vikenda pa naj ne bi bili le igra, hrana in spanje, temveč duhovna poglobitev, razmišljanje o sebi, drugih in odnosih. Prvi dan smo se z gospodom Rebcem pogovarjali predvsem o naši preteklosti, komponentah, ki so vplivale na naš razvoj ter pisali svojo oporoko.

Naslednje jutro po obilnem zajtrku smo spoznali gospoda s Štajerske, ki se je dva dni močno trudil

pomagati pri usmerjati naše misli o razmišljanju o naši prihodnosti in študiju. Iskali smo sebe, svoje dosežke, svoje želje in dejavnosti, v katerih smo najboljši. Spoznali smo nekaj novih stvari, večinoma pa dejstvo, da je za uspešno odločitev o študiju potreben globok pogled vase in dolg premislek o sebi. Vsak večer je dan zaključila sveta maša, po njej pa večerja in druženje. V petek je vseh triindvajset parov oči za dobro uro zalepilo svoj pogled na steno. Večinoma nepremično smo napol sedeli, napol ležali in hlastno buljili v polovico stene, se mnogokrat zasmeli, nekateri medtem tudi zaspali. O ogledanem filmu smo se tudi pogovorili.

Zadnje jutro se je zame začelo najlepše in najbolj magično. Budilka me je vso zaspano iz postelje dvignila že ob pol sedmih, a ne za dolgo. Kljub želji in odločitvi, da bom s sošolko zjutraj poskrbela za svoje zdravje in se razgibala, sva obe zadremali še za slabe pol ure. Potem pa sva kljub slabi motivaciji vseeno stekli v megleno mrzlo jutro. Prvih nekaj korakov te obliva mrzla megla, ko pa premagaš zaspanost, odpreš oči in se segreješ, pa tvoje telo oddaja toploto in greje še meglo. Bil je najbolj zabaven tek do sedaj. Dolge, malce srhljive potke, ki vodijo neznansko daleč tja v gozd. Tukaj levo, tam desno in si popolnoma neorientiran. Lajanje psa čuvaja in meketanje skupine ovčic, še zaprtih v staji. Nadaljuješ tek in teren se začne spuščati ter z malo nejevolje se zaveš, da to pomeni, da boš v bližnji prihodnosti primoran teči v hrib. Nenadoma pa osupneš ob neverjetnem pogledu na velikanski travnik, sredi katerega tam daleč stoji mirna voda. Kljub temu da se ti mudi na zajtrk, se odpraviš do vode in tam se meje realnosti končajo, ko pozabiš na ta svet in te okolje ponese tja daleč v svet, v katerem norci skačejo po ledeno mrzli vodi, ki jo skrivnostno obdajajo meglice. Ponosni sva bili, da zajtrka vseeno nisva zamudili.

V soboto smo po obilnem odličnem kosilu in svečani maši večinoma veseli objeli mamice in zapuščali očarljivo pokrajino, morda s solzicami v očeh, morda z nasmehom na obrazu, navdušeni, da bomo kmalu ugledali domačo streho in znan jogi z rjuho, ne pa spalno vrečo, v kateri za obrat potrebuješ mnogo volje, znanja in moči.

Sergeja Valič

Zbrala in uredila Irena Krapš Vodopivec.

Fotografije Nadja Pregeljc.

Iz OŠ

Iz dela na OŠ Vipava

September je kot prvi mesec novega šolskega leta hitro minil. Uspeli smo učence popeljati na jesenske pohode po bližnji okolici, na orientacijski pohod po pobočju Nanosa, na Čaven, Golake in po robu Gore. Za učence nižjih razredov je bila zanimiva ura gimnastike in nekateri sedaj vsak teden pridno izvajajo gimnastične vaje pod strokovnim vodstvom. Prve temačne deževne dneve so nam polepšali pisani dežnički otrok, ki so v vrčevskem oddelku v naši šoli. Zelo lepo se ujemajo z razstavljenimi likovnimi izdelki naših šolarjev.

Štirje učenci so se udeležili Festivala znanosti v Ljubljani in ugotavljali, da je za poskuse in nova spoznanja treba imeti čas, dovolj prostora in miru. Veselje do naravoslovja so delili z učenci v podaljšanem bivanju. Velika skupina učencev si je ob dnevu odprtih vrat ogledala proizvodnjo v Fructalu in Mlinotestu, na Medexovem natečaju pa je pesnik Andrej Rozman Roza med tristošestdesetimi ustvarjalci izbral spis naše učenke kot najlepši in najbolj ustvarjalen. Nagrado je učenka dobila na javni prireditvi v okviru čebelarškega kongresa v Ljubljani.

Prvi teden v oktobru je teden otroka. Učenci iz Podnanosa in Goč so imeli v teh dneh delavnice in izdelali svoj prvi »filmski projekt« (na premierno projekcijo vsi težko čakamo). Medobčinsko društvo Zveze prijateljev mladine iz Ajdovščine je ponudilo možnost, da skupaj z učenci naših podružnic Goče in Podnanos izvedejo delavnico, na kateri bi prikazali, kako poteka snemalni dan v studiu.

Učenci so samostojno izvedli snemanje, poleg tega so tudi sami določili, o čem se bo snemalo. Pripravili so snemalni načrt. Sodelovali so vsi učenci od prvega do petega razreda.

Izvedli so dve pogovorni oddaji. Dogajanje je bilo postavljeno v studio, na terenu pa so bili zunanji sodelavci, ki so spraševali mimoidoče. Pogovorno oddajo so dopolnjevali glasbeno plesni vložki, ki so jih pripravljali učenci.

V delo so se zelo vživali, čeprav je večina med njimi prvič sodelovala pri taki dejavnosti.

V delavnici je nastalo gradivo, ki so ga delavci Društva Zveze prijateljev mladine strokovno obdelali in nastala je zanimiva reportaža.

Vipavski učenci so teden praznovali izven šole: nekateri so zanimive kemijske poskuse pokazali otrokom v CIRIUS-u in varstveno-delovnem centru v Vipavi.

S krajšim kulturnim programom so tamburaši in skupina sedmošolcev skrajšali sredino popoldne starejšim ljudem v Zavodu Pristan in Domu starejših občanov.

Devetošolci so bili na celodnevni ekskurziji v Posočju. Zaradi nalog, ki so jih morali opraviti v avtobusu in na terenu, so bili zvečer prav utrujeni in polni vtisov o tem lepem delu naše dežele. Prijetno utrujeni so bili tudi učenci, ki so s v okviru predmeta iz prehrane v Ljubljani ogledali sejem Narava – zdravje.

Sredi oktobra so nas obiskali predstavniki občine, ljudske šole in vrtca iz Škofič ob Vrbskem jezeru na Koroškem. Dogovorili smo se, da nas bodo spomladi ponovno obiskali z učenci, si ogledali Vipavo z okolico in se družili z našimi učenci.

Oktober so stekla že prva šolska tekmovanja iz znanja angleščine, poznavanja sladkorne bolezni, biologije. Pred jesenskimi počitnicami smo pri tehniških dneh ročno izdelovali papir za voščilnice ter miselne igre.

Po sedanjem šolskem koledarju je dan šole počitniški dan, zato se Draga Bajca spomnimo v okviru pouka, revijo šolskih pevskih zborov in tamburašev pa pripravimo kasneje. Letos nam je to uspelo konec novembra. Kljub težavam, ki jih imamo z organiziranjem pevskih vaj zaradi raznolikih urnikov in dejavnosti, so pevke in pevci ubrano zapeli, lepo so zazvenejele tudi strune tambur in vsem nam je ostal večer v lepem spominu.

Za kulturno vzgojo in spoznavanje z umetnostjo smo osmošolce in devetošolce peljali v Ljubljano. Prisluhnili so simfoničnim matinejama v Cankarjevem domu, si ogledali baročno Ljubljano, Moderno galerijo in prirodoslovni muzej. Prvi sneg je po Sloveniji povzročil veliko težav in tudi mi smo zaskrbljeno poslušali v ponedeljek zjutraj poročila, saj so imeli učenci tretjega, četrtega in petega razreda rezervirane vstopnice za glasbeno matinejo. Brez večjih težav so se pripeljali v Ljubljano, uživali v glasbi in se pravočasno vrnil domov. V Kulturnem domu v Vipavi je nastopila mednarodna tolkalska skupina. Učence, ki so napolnili vse sedeže v dvorani, je ta nastop tako prevzel, da so navdušeno poslušali in sodelovali kar dve šolski uri, pa še hitro sta jim minili. Da, glasbo lahko ustvarjamo tudi z zelo preprostimi in vsakdanjimi sredstvi. In glasbi prisluhnemo, nas prevzame, spodbuja.

Kaj napovedujemo za december? Poleg pouka bomo v šolsko skupnost učencev sprejeli prvošolce, saj so sedaj že pravi šolarji. Otroški pevski zbor bo zapel v Zavodu Pristan, Vabimo pa vas tudi v našo telovadnico na decembrsko dobrodelno prireditev Starši otrokom. Pa bo tu že zadnji dan pouka v tem koledarskem letu in prazniki.

*»Ob letu osorej navada je stara nov' let' voščit',
to tudi mi zdaj hoč' mo iz srca storit'.
Da b' dolgo živeli prav zdravi, veseli,
da b' vsako nesrečo pregnali skoz' srečo.«
(gorenjska kolednica)*

Alenka Nussdorfer Bizjak

26. september – evropski dan jezikov

Z igro in pesmijo do spoznavanja novih prijateljev

Na Osnovni šoli Draga Bajca v Vipavi smo praznovali evropski dan jezikov in za šestošolce že tretjič pripravili jezikovne delavnice. Seznanili smo jih s šestimi različnimi jeziki.

*Vsem svojim strankam želijo
vesel božič, uspešno, srečno in
zdravo novo leto 2011:*

Knjigovodski servis
Lidija Golob s.p.

Goriška cesta 6, 5271 VIPAVA
tel. 05/36 87 160, fax: 05/36 65 420, gsm: 031 380 824
e-mail: lidija.servis@siol.net

BAR
PRI MARJANCI

BOJANA d.o.o. VIPAVA
VOJANA REHARJA 3
5271 VIPAVA

bar
»KRHNE«

Ivanka Krhne - Čipič
Glavni trg 5, 5271 Vipava

mini market

»CAJNA«

Majda Andlovec s.p.
Beblerjeva 6, 5271 Vipava

Vesele Božične praznike in srečno novo leto 2011

koradin.net

RAČUNALNIŠKI IN GRAFIČNI INŽENIRING Dejan Koradin s.p.
Cankarjeva 5, 5271 Vipava | info@koradin.si | www.koradin.si
gsm: 041/603-412 | tel.: 05/366-53-34

*Srečno v novem
letu 2011!*

ČRTICA
Magdalena Kobal s. p.
Glavni trg 15
5271 Vipava

MASAŽA-PEDIKURA-SOLARIJ
HORVAT METOD

Beblerjeva 2
5271 VIPAVA

TEL.: 05 368 51 76
05 368 51 77
GSM.: 041 249 002

*Naredite nekaj zase!
Prepusite se čudoviti masaži telesa,
pedikuri nog in toploti solarija.
Pričakujemo Vas!*

**Vse kar upate naj se izpolni,
kar iščete naj se odkrije,
kar želite naj se uresniči!**

**Veliko uspehov v letu 2011
vam želi trgovina BANI.**

Kakor utrinki izginjajo leta v večnosti časa.
Ob koncu leta se vam zahvaljujemo za
zaupanje in iskreno želimo, da bi vaš
utrinek z letnico 2011 zaznamovali:
zdravje, sreča in številni uspehi.
Srečno!

KNJIGOVODSKI BIRO

Milena Ličen s.p.

Glavni trg 16c, 5271 VIPAVA, tel. 05/36-85-146

**Cvetličarna
Tadej**

**Voščimo vam
blagoslovljene
božične praznike
in srečno
novo leto
2010.**

Vipava

05/36 65 025

031/665 990

Srečno 2011

Naša skrb je Vaša varnost

**SREČNO, VARNO
IN ZDRAVO 2011**

DAVORIN KODELE S.P.
TRG PAVLA RUŠTA 6, 5271 VIPAVA

PREGLEDI IN MERITVE ELEKTRO INSTALACIJ IN
ZAŠČITE PRED STRELO

PALETA

SEKCIJSKA GARAŽNA VRATA NA DALJINSKO UPRAVLJANJE

Paleta d.o.o., Gradiška cesta 6, 5271 Vipava,

TEL.: 05 368 5310, FAX.: 05 364 0028, MOB.: 041 692 214

e-mail: info@paleta.si, www.paleta.si

AVTO UKMAR

IGOR UKMAR s.p.

Gradiška c. 3, 5271 VIPAVA

tel.: (05) 3687010 fax.: (05) 3687011

- PRODAJA VOZIL IN SERVIS HYUNDAI, SUZUKI, MITSUBISHI, PROTON, SUBARU
- AVTOELEKTRIKA
- REDNO SERVISIRANJE IN MENJAVA GUM (ČIŠČENJE INJEKTORJEV, MONTAŽA IN POLNJENJE AVTOKLIM...)
- AVTOMATSKA AVTOPRALNICA

Vsem cenjenim strankam, občankam in občanom želimo vesel božič in srečno ter zdravo novo leto.

Prezračevalne, odsesovalne in
Klimatske naprave
Vodovodne in plinske instalacije
Centralna ogrevanja
Strešno kleparstvo

INSTALATERSTVO - KLEPARSTVO
Simon Kodelja s.p.
Na produ 17, 5271 Vipava
tel.: 05 994 55 06
fax: 05 366 54 03
gem: 041 429 724
e-mail: simon.kodelja@siol.com

SSP d.o.o

Zemona 9
5271 VIPAVA
Slovenija

Milan Poljšak PLESKARSTVO

tel.: +386 (0)5 368 70 14
fax: +386 (0)5 366 58 90
GSM: +386 (0)41 760 874
e-mail: ssp@siol.com

V novem letu vam želimo veliko osebne sreče in poslovnih uspehov.

Hvala za zaupanje.

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, D.D.
OBMOČNA ENOTA NOVA GORICA

SSP

Stainless Steel Products Ltd.
Edelstahlprodukte GmbH

Doris Poljšak - Kane

SSP d.o.o
Zemona 9
SI-5271 Vipava
Slovenija

tel.: +386 (0) 5 368 70 14
fax: +386 (0) 5 366 58 90
GSM: +386 (0) 41 743 883
ssp@siol.com
www.ssp-edelstahlprodukte.com

PREDSTAVNIŠTVO AJDOVŠČINA
GORIŠKA CESTA 23A,
TEL: 05 365 86 00

ZASTOPSTVO VIPAVA
GLAVNI TRG 16,
TEL: 05 368 50 62

VULKANIZERSTVO GOLOB

servis, storitve, prevozi

Peter Golob s.p.

Goriška 6, 5271 Vipava

tel.: 05 36 87 160

pisarna: 05 36 87 161

fax: 05 36 65 420

GSM: 041 727 830

e-mail: vulkanizerstvo.golob@siol.net

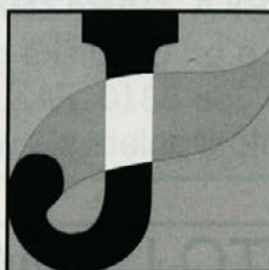
odprto: od 8h do 12h, 14h do 18h,

sobota: od 8h do 12h

V prihajajočih božičnih in novoletnih
praznikih vam želimo obilo veselih in
prijetnih trenutkov,
v novem letu pa veliko poslovnih in
osebnih uspehov ter srečno in varno
vožnjo.

Pooblaščen serviser za traktorje LANDINI.

DREVESNICA

JANEZ

Želimo Vam rodovitno leto 2011!

JANEZ d.o.o., Gradiška 13, 5271 Vipava, Tel.: 05/ 368 52 36

PRIŽGALI SMO VSE LUČI

Svetlo, toplo, varno in prijazno
leto 2011.

SKAPIN

*Vsem občanom želimo vesele božične praznike
ter srečno in uspešno 2011.*

Top Design
by Bandelli

Bandelli
dom in tehnika

Srečno 2011

HRANILNICA VIPAVA

Vesel Božič in
srečno Novo leto

VSAK DAN

100 PROIZVODOV V AKCIJI

**SUPERMARKET
FAMA VIPAVA**

ARS
moda obutve

PAMI

*La
Scarpa*

Prijazne trgovke naših trgovin Vas pričakujejo v
88-ih trgovinah po vsej SLOVENIJI
in v 16-ih na HRVAŠKEM!

PAMI

d.o.o. Nova Gorica

PAMI Proizvodno in trgovsko podjetje, d.o.o. Nova Gorica

*Želimo vam SREČNE BOŽIČNE PRAZNIKE
in USPEŠNO NOVO LETO*

2011!

Italijanščini, španščini in francoščini, ki smo jih ponudili že prejšnja leta, smo letos dodali še latvijščino, švedščino, hrvaščino in srbščino.

Učenci so bili razdeljeni na majhne skupine, da so lahko aktivno sodelovali in se čim več naučili. Delavnice so vodile učiteljice tujih jezikov, ki so skušale učencem predstaviti tudi kulturo določenega naroda. Rdeča nit delavnic je bila igra in pesmi v tujih jezikih.

Delavnico italijanščine je vodila učiteljica Kristina Bavčar. Učenci so spoznali nekatere značilnosti Italije, iskali so različne asociacije na besedi Italija in Italijani, seznanili so se z njihovimi značilnimi kretnjami pri govoru, z igro so se predstavili in spraševali po imenih.

Delavnico srbščine in hrvaščine je vodila učiteljica Nives Vidic. Učenci so se seznanili z nekaterimi razlikami med obema jezikoma, predstavili so besedno polje na temo jesen in z igro "vislice" utrjevali novo besedišče.

S špansko kulturo in jezikom so se seznanili pri delavnici španščine, ki jo je vodila učiteljica Maruška Štrancar. Ogledali so si knjige in revije, s kastanjetami so ustvarjali nove zvoke in se po naporsem igranju hladili s pahljačami. Zapeli so rap pesmico in ugibali različna števila.

Kulturo in jezik Latvije so spoznavali pri delavnici latvijščine, ki jo je vodila naša gostja Zanda Brikmane. Naučili so se nekaterih besed, ki imajo enak zapis tako v slovenskem kot v latvijskem jeziku. Pomen teh besed je lahko isti ali pa drugačen. Peli so tudi pesmi.

Kje govorijo švedsko in kako se predstavimo v tem jeziku, je učencem predstavila učiteljica Tjaša Arčon pri delavnici švedščine. Z igrice so se naučili tudi poimenovati živali in posnemati njihovo oglašanje.

Delavnico francoščine je vodila naša učiteljica angleščine Marjeta Babić. Učili so se predstavljati in pozdravljati s pomočjo pesmice.

Učenci so bili nad kulturnim dnem navdušeni in si želijo ponovitve oziroma nadaljevanje v naslednjem šolskem letu. Tudi učitelji smo bili z odzivom zadovoljni, saj je naš cilj spodbujati učenje tujih jezikov, obenem pa tako tudi vzgajamo za strpnejše odnose med različnimi narodi.

Z igro in pesmijo

Za aktiv anglistk zapisala Bojana Bole

Natečaj

Policijska uprava Nova Gorica je v mesecu oktobru razpisala likovni natečaj Varno na poti v šolo za vse tretješolce severno primorske regije. Na razpis so se odzvali tudi tretješolci naše šole in izdelali zanimive izdelke. Najuspešnejše smo poslali na nagradni razpis. Izmed vseh prispelih je komisija izbrala petindvajset nagrajenih izdelkov. Avtorji nagrajenih izdelkov so bili povabljeni na zaključek nagradnega likovnega

razpisa, ki je potekal 03. 12. 2010 v dvorani 1. slovenske vlade v Ajdovščini. Iz naše šole sta bila nagrajena Tiana Krečič in Domen Lemut iz 3. a razreda. Oba nagrajenca sta se skupaj z mentorico Nadjo Kompara udeležila podelitve nagrad in otvoritve razstave. Razveselila sta se praktične nagrade, še posebno kolesarske čelade, ki bo poslej varovala njuni glavi.

Mentorica Nadja Kompara

Voščila učencev 7. b za praznike

V letu, ki prihaja, ti želim veliko sreče, zdravja, smeha, dobrega medsebojnega sodelovanja in dobrega učnega uspeha. (Žiga Žgur)

V prazničnih dneh vam iskreno želimo toplo ognjišče in smeh v očeh. (Urša Vitežnik)

Imeti sonce, da te pogreje, luno, ki te spremlja spat, drevo, da posodi senco, travo, ki ublaži tvoj korak, in imeti roko, ki te vedno čaka. Kaj naj si človek želi še več? Srečno novo leto. (Urška Janežič)

Ob bližajočih se praznikih ti želim miru in veselja, obilo dobre volje in sreče, da bi to srečo s teboj čutili tvoji najbližji sorodniki, prijatelji in znanci. (Teja Pižent)

Voščim vam vesel božič in srečno novo leto. Da bi se vse vaše želje in želje drugih uresničile. Da bi to leto postalo nepozabno in da bi bili vsi srečnejši kot zdaj. (Julija Križaj)

Ob prihajajočih praznikih ti želim obilo notranjega miru, zadovoljstva, prešernih nasmehov na obrazu, bleščečih iskric v očeh in razigranih trenutkov. (Sara Kante)

Želim ti vesele božične praznike in srečno novo leto, naj se ti izpolni vsaka, četudi najmanjša in najbolj skrita želja v tvojem srcu. (Samuel Žvanut)

Kljub hrupu, naglici in nemiru, ki nas obdajajo v vsakdanjem življenju, ti želim, da bi ti uspelo občutiti mir božične noči in da bi z veseljem upanjem stopil v novo leto. To mi je lani zaželela mama, to pa jaz letos želim vam. (Jan Kopačin)

Leto je že skoraj preč in v naslednjega zazrt je naš pogled. V novem letu 2011 vam želimo obilo sreče, veselja in zdravja. Naj se vam izpolnijo vse tiste želje, ki v tem letu niso bile uslišane. Naj vas v prihodnosti navdajata upanje in optimizem. (Uroš Koritnik)

Voščim vam vesele, pristrčne in zdrave božične praznike ter da bi se vam izpolnile želje v letu 2011. (Julija Turk)

Voščim vam vesele božične praznike, v novem letu pa veliko zdravja, radosti, ljubezni, upanja, računalniških igrice, novo knjigo... (Urban Poljšak)

Iz CIRIUS-a

Srečanje specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije

Zadnji petek v septembru je na dvorcu Zemono v organizaciji Centra za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Vipava (Cirius Vipava) in Društva specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije – Društva defektologov Slovenije potekalo tradicionalno, že 23. srečanje. Cirius Vipava se je tokrat prvič »spopadel« z

organizacijo tako pomembnega stanovskega in društvenega srečanja, saj je takšna oblika enkrat letnega srečevanja namenjena predvsem povezovanju aktivnih in tudi že upokojenih specialnih pedagogov, defektologov iz vse Slovenije. Vsakoletno srečanje je namenjeno tudi podelitvi najvišjih, stanovskih priznanj

društva – priznanj Antona Skale za dolgoletno kvalitetno specialno pedagoško delo, za razvoj stroke na področju usposabljanja oseb s posebnimi potrebami, inovacijah in tudi priznanj za življenjsko delo. Obenem pa se podelijo tudi najvišja priznanja za najboljša otroška in mladinska glasila zavodov.

Letošnjo organizacijo srečanja specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije je Cirius Vipava združil tudi z obeležitvijo svoje že 45. obletnice delovanja. Čeprav je bil center, prvotno imenovan Vzgojni zavod, ustanovljen že 31. maja 1965 leta, je prav zadnje dni v septembru sprejel prvih 56 otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, ki so do takrat bivali v Stari Gori. Z ustanovitvijo novega vzgojno-izobraževalnega zavoda so bili tako dani pogoji za pričetek šolanja, usposabljanja in namestitve težje gibalno oviranih oseb tudi na našem koncu.

Srečanje se je pričelo s slavnostno proslavo na dvorcu Zemono, vse zbrane pa so pozdravili: mag. Franc Hočevnar, v imenu predsednika države dr. Danila Turka, ki je sprejel pokroviteljstvo nad prireditvijo; župan občine Vipava mag. Ivan Princes; predsednica Društva specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije mag. Alenka Golob; častni član društva dr. Zoltan Jan ter ravnateljica Cirius Vipava dr. Erna Žgur. V kulturnem delu so se predstavili učenci in mentorji Cirius Vipava z recitacijskimi točkami, prostovoljka Darja Benčina, recitatorka Tatjana J. Tratnik, otroški inštrumentalni ansambel centra, »hišni pevski zbor« v sestavi samih uslužbenk centra, oba pod vodstvom glasbenice Loredane Sajovic, zaključek kulturne prireditve pa so dovršeno zaključili Vipavski tamburaši pod vodstvom Neže Žgur. Kulturni program sta »budno spremljali in usmerjali« mentorici Andreja Č. Gantar in Danica Benčina, niti povezovalke programa pa so bile v rokah Helene Kravos, kot pri vseh okroglih obletnicah

praznovanja našega centra do sedaj. Nastopila pa je tudi plesna skupina Vrtiljak, ki je s svojim plesom ponovno pokazala in dokazala, da ni ovir za drugačne in tudi tako obeležila svojo 10. obletnico delovanja. Za zanimivo in domiselno razstavo fotografij centra in njenega delovanja skozi 4. desetletja sta poskrbeli mentorici Liljana Lazar in Katarina Trbanc, za vizuelno predstavitev pomembnejših dogodkov centra pa je poskrbel Matjaž Nabergoj. Kot vsa leta do sedaj je za izdelke centra – darila vsem udeležencem poskrbela Milojka Lozar z izdelavo čudovitih unikatnih

veržic. Skorajda je nemogoče naštetiti vse, ki so s svojo pripravljenostjo in domiselnostjo ter inovativnostjo prispevali k uspešni organizaciji srečanja ob obeležitvi obletnice.

V drugem delu proslave so se podelila najvišja priznanja za uspešno delo na področju usposabljanja oseb s posebnimi potrebami, letos je bilo podeljenih 6 najvišjih priznanj Antona Skale, med dobitnicami je bila tudi naša sodelavka, mentorica plesne skupine Vrtiljak, logopedinja in specialistka pomoči z umetnostjo

Katja Bucik. Priznanja so prejele še defektologinje oz. specialne pedagoginje: Aksinija Kermauner iz Zavoda za slepo in slabovidno mladino iz Ljubljane, Marija Gavrilovska iz Centra za vzgojo in izobraževanje iz Velenja, Neda Fabrizio Filipčič iz Osnovne šole Kozara iz Nove Gorice, Marija Švaglič Bernić iz Zavoda za gluhe in naglušne iz Ljubljane in mag. Lidija Kastelic iz Pedagoške fakultete, iz oddelka za Specialno in rehabilitacijsko pedagogiko iz Ljubljane, dolgoletna predsednica društva defektologov. Podeljenih je bilo tudi 6 najvišjih priznanj za najkvalitetnejše glasilo zavodov/ustanov na področju usposabljanja oseb s posebnimi potrebami, med njimi ponovno glasilo Studenček iz naše ustanove. Potrebno je omeniti, da je

naše glasilo Studenček pravi prvak v številu najvišjih dobljenih priznanj, kar priča o kvaliteti samega glasila in zavzetosti ter strokovnosti vseh mentoric, ki sodelujejo pri nastajanju glasila, seveda pa tudi brez sodelovanja naših učencev tu ne gre.

Drugi dobitniki/ mentorji priznanj za najboljša glasila pa so prihajali iz Centra za usposabljanje, delo in varstvo Dolfke Boštjančič iz Iga za glasilo Žabe; iz Osnovne šole Veržej za glasilo Razmišljanja; iz Osnovne šole Žalec za glasilo Mavrica; iz Zavoda za usposabljanje Janeza Levca – delovna enota Dom iz Ljubljane za glasilo Mule in iz Osnovne šole Helene Puhar iz Kranja za glasilo Pikapolonica.

Po osrednjem kulturnem dogodku je sledil turistični ogled in predstavitev kraja in krajevnih posebnosti. Tako so si lahko številni obiskovalci ogledali 4 kulturne znamenitosti Vipave: organiziran ogled Vojaškega muzeja soške fronte, ogled Vipavske kleti, po poteh kulturne dediščine v Vipavi ter ogled gostujoče ustanove, Cirijs Vipava, kar je vedno obveznost organizatorja vsakoletnega srečanja.

Srečanje se je zaključilo s skupno pogostitvijo v restavraciji Vipavskega hrama, kjer ni šlo brez predstavitve tipičnih vipavskih kulinarčnih specialitet ter vipavskega avtohtonega vina. Za humorni del srečanja sta poskrbeli »učiteljici«

vipavskega centra, še službujoča Marica in že upokojena Leticija.

V poznih popoldanskih urah se je srečanje zaključilo za vse udeležence, goste in seveda tudi organizatorja – Cirijs Vipava. Brez tesnega in medsebojnega usklajenega povezovanja vseh sodelujočih ne bi bilo možno organizirati tako odmevnega in po umetniški plati dovršenega srečanja. Zahvala pa gre tudi številnim donatorjem (Konzorcij Zelen Vipavske doline, Agroind d.d. Vipava, Center za usposabljanje slovenske vojske, TIC Vipava, Črtica, Gostišče Kavčič, Avto Batič, Vipa Holding), ki so s svojimi izdelki ter pomočjo pripomogli k uspešnemu 23. srečanju specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije.

*dr. Erna Žgur
ravnateljica*

Iz Otroškega vrtca

Krompirjevo srečanje

Letos so imeli šolarji v oktobru »krompirjeve počitnice« (izraz izhaja iz nemško govorečih dežel, kjer so bili otroci kmetov jeseni kakšen teden ali več oproščeni šole, da so lahko v domači vasi pomagali pri spravljanju pridelka, tudi krompirja), neumni kmetje naj bi imeli debel krompir, mi pa smo »imeli krompir«, torej srečo, da smo lahko v vrhpoljskem otroškem vrtcu jeseni organizirali »krompirjevo

srečanje«, kjer smo se zabavali z različnimi igrami s krompirjem in se na koncu najedli kuhanega krompirja s skuto in maslom.

Ideja se je porodila po pogovoru, da je moč pripraviti srečanje s starši na bolj zdrav način in brez sladkarij, torej kot srečanje zabavnega s koristnim in kot tako je naše snidenje tudi izjemno lepo uspelo. Starši in otroci dveh skupin (polžkov in palčkov) so prišli dobro razpoloženi in se v tandemu s svojim otrokom zabavali s tekmovalnimi igrami, kjer so s hojo po gredi nosili krompir na žlici, igrali slalom s porivanjem krompirja med prečkami, krompir so nosili zavezan okrog pasu in z njim porivali žogo po progi, plazili so se po hrbtu s krompirjem pod brado, v igri »ptički v gnezda« je krompir predstavljal gnezdo, skakali so v vrečah in v rokah nosili košarico krompirja, iz spužve so izrezovali velikanske krompirje, z zavezanimi očmi so risali košaro, polno krompirja itd. Bilo je zelo prijetno in zabavno in za epilog smo si vsi skupaj privoščili topel kuhan krompir v olupkih, ki so ga starši s svojimi otroki olupili ter ga z dodatkom masla ali skute pojedli.

Odras tako zanimivega doživetja se je pokazal kot res pravi »krompir« za otroke, saj so lahko starši s svojimi malčki sodelovali, tekmovali, uživali, spoznavali in se zelo zabavali. Veseli smo, da smo lahko s preprostimi poljskim pridelkom pričarali okus po zdravem in nasmeh na obrazih vseh udeležencev.

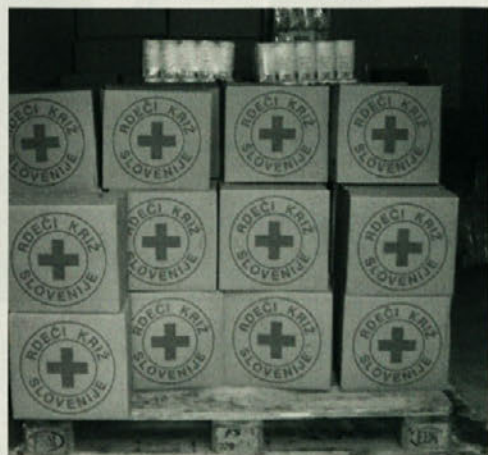
*Ida, Anja, Andreja, Tadeja in Damjana
Otroški vrtec Vrhpolje*

IZ DRUŠTEV

Namesto novoletnih daril in pirotehničnih sredstev pomagajmo ljudem v stiski

Bliža se december in z njim povezani prazniki. Praznovali bomo na različne načine. Med nami je veliko takih, ki se praznikov veselijo. Načrtujejo nakupe, koga bodo obdarovali, kje in kako praznovali ter kam potovali. Žal pa je med nami tudi veliko takih, ki se praznikov bojijo. Ti ljudje so, ne po svoji krivdi, ostali brez zaposlitve in se znašli v socialni in finančni stiski. Na žalost njihova pot vse pogosteje vodi po pomoč v katero od dobrodelnih organizacij.

Poslanstvo organizacije Rdečega križa je, da lajša trpljenje ljudi, zato v teh kriznih časih posvečamo največji del svojih aktivnosti prav socialno ogroženim družinam in posameznikom. Z različnimi oblikami pomoči jim skušamo lajšati stisko in prispevati k nekoliko boljši kvaliteti njihovega življenja. Število ljudi, ki se je znašlo v stiski, se iz meseca v mesec povečuje. Potrebujemo pomoč v denarju, hrani in oblačilih. Po dolgih letih trdega dela za skromno plačo so izgubili zaposlitev in s tem sredstva za preživetje. V stiski pa je tudi vedno več družin, ki s svojimi nizkimi plačami ali pokojninami ne zmorejo pokrivati nujnih življenjskih stroškov. Teh ljudi je že okrog 700. V letošnjem letu smo tako razdelili že več kot 15.000 kg prehranskih paketov, 1.000 kg pralnega praška in toaletnih potrebščin ter veliko oblačil. Zavedati pa se moramo, da je hrana le del potreb, večje težave nastajajo pri plačilu položnic, ki so nujne za normalno življenje neke družine ali posameznika. Teh sredstev pa nam stalno primanjkuje, kljub temu da sta nam Občini Ajdovščina in Vipava priskočili na pomoč, ko so izgubili zaposlitev delavci MIP-a, IKE, Fluida in Lipe – pohištvo.

V teh težkih časih je vsakršna pomoč zelo dobrodošla.

Glede na stiske prosim zlasti podjetja, ustanove, zavode in ljudi dobrega srca, naj pred bližajočimi se božično-novoletnimi prazniki razmislijo, ali ne bi denarja, ki bi ga sicer namenili za poslovna darila in voščilnice, raje namenili pomoči potrebnim. Tisti, ki nimajo, bi jim bili zelo hvaležni. Srečni bodo, saj jim boste s svojim prispevkom polepšali praznike. Iz lastnih izkušenj vam zagotavljam, da jih boste s tem polepšali tudi sebi.

Da bo vaša odločitev lažja, vam v razmislek navajam mnenje mladostnika s posebnimi potrebami. Na vprašanje, kaj je sreča, je odgovoril: »Sreča je ljubezen, zdravje in prijateljstvo... Ni bogat tisti, ki ima denar; ampak tisti, ki ima prijatelje in ljubezen ...«

Če se boste odločili podariti svoj prispevek, lahko sredstva nakažete Rdečemu križu Ajdovščina na transakcijski račun 04751-0000412446, odprt pri Novi KBM d.d.

Lahko pa marsikomu pomagata, ne da bi za vas to predstavljalo kakršnokoli finančno breme. Davčni zavezanci oziroma zavezanke lahko namreč v skladu z zakonom o dohodnini do 0,5% dohodnine odmerjene od dohodkov, ki se všttevajo v letno davčno osnovo, namenite za financiranje splošno-koristnih namenov. Mednje sodijo tudi humanitarne dejavnosti, zato lahko pol odstotka vaše dohodnine namesto državi namenite Rdečemu križu Ajdovščina. Če bi to želeli, prosim, izpolnite obrazec, ki ga najdete na www.ajdovscina.ozrk.si ter ga priporočeno pošljite na Davčni urad Nova Gorica ali po navadni pošti na Rdeči križ Ajdovščina. Lahko pa obrazec dobite in ga obenem tudi oddate na našem sedežu na Gregorčičevi 20 v Ajdovščini (stara občinska stavba).

V svojem imenu, imenu Rdečega križa Ajdovščina in vseh prejemnikov pomoči se vam že vnaprej prisrčno zahvaljujem. Želim vam vesele in mirne praznike. V letu, ki prihaja, pa vsem predvsem zdravja in čim več lepih trenutkov.

Vera Kodrič,
predsednica OZ RK Ajdovščina

Zlati krvodajalski jubilej Valentina Bratina

Valentin Bratina, p. d. Foučkar, ker je po rodu iz Stomaža, sedaj pa živi v Podragi, je 22. oktobra 2010 na Transfuzijskem oddelku šempeterske bolnišnice daroval kri že stotič. Menda je na območju občin Ajdovščina in Vipava edini, ki mu je uspel ta humanitarni podvig. Pravi, da bo, dokler bo lahko, kri daroval še naprej.

Valentinu Bratina je priznanje za njegovo vztrajno darovanje krvi podelila ga. Vera Kodrič, predsednica območnega združenja Rdečega križa Ajdovščina. Za njegovo plemenitost sta se mu zahvalila tudi dr. Igor Pavlica, pomočnik direktorja šempeterske bolnišnice, in dr. Janko Černe, vodja oddelka za transfuziologijo. Na transfuzijskem oddelku je ta dan vladalo pravo navdušenje, saj Valentinu ne zmanjka šal, tudi ostali krvodajalci in novinarji pa smo bili deležni velike torte, ki jo je Valentin prejel za svoj zlati krvodajalski jubilej.

Prvič je kri daroval kot dijak leta 1946, torej 10 let po prvi transfuziji v Sloveniji. S krvodajalstvom je nadaljeval v času služenja vojaškega roka, zadnja leta pa kri daruje tudi po 4-krat letno. Pravi, da je za krvodajalstvo dobil zgled v rodnem Stomažu, ki je bila svoj čas »krvodajalska vas«, saj so se stomažani na odvzem krvi v Izolo podajali skupaj s polnim avtobusom krvodajalcev. Občina Ajdovščina je bila glede na število prebivalcev na krvodajalskem področju prva v Sloveniji. Posebna izkušnja Valentina je darovanje krvi iz žile v žilo, kar se je zgodilo l. 1964, ko je v »Kačjih ridah« pri Planini daroval kri Nemcu, ki se je ponesrečil v prometni nesreči.

Valentin Bratina želi, da bi kri darovali tudi mladi. Pravi, da je pomemben zgled. Zanj je bil odločilen zgled v rodni vasi Stomaž. Meni, da je danes premalo spodbujanja za krvodajalstvo. Včasih so bili krvodajalstvu bolj naklonjena tudi podjetja, danes, v času divjega kapitalizma, pa nekateri delodajalci za krvodajalstvo nimajo nikakršnega posluha. Včasih je bilo za krvodajalce lažje, saj so dobili prost dan, ponekod celo dva prosta dneva. Danes pa morajo nekateri za darovanje krvi vzeti dopust. »Se kapitalisti ne zavedajo, da bodo kri morda potrebovali tudi oni?« se sprašuje Valentin.

Zakaj bi tekmovali le v športu, lepoti, moči in bogastvu? Valentin Bratina je tudi nekakšen »Noe«, saj v njegovem vinogradu raste 306 različnih vrst trte, goji pa tudi stare vrste sadja. S tem, predvsem pa z odločitvijo za darovanje krvi, opozarja na vrednote, ki danes morda niso v modi, so pa za preživetje živalskih in rastlinskih vrst pomembne, predvsem pa so bistvene za preživetje človečnosti.

Pridružujem se čestitkam, ki jih za krvodajalsko vztrajnost prejema Valentin.

Naj bo njegov dosežek za nas izziv. Tu je še vprašanje darovanja organov. Sem proti temu, da bi posmrtno odvzem organov za transplantacijo potekal avtomatsko, kar so nekateri poskušali letos doseči v Sloveniji. Gotovo pa bi lahko več naredili za to, da bi se zavestno odločali za posmrtno darovanje organov.

Bogdan Vidmar

Tamburjaši v Našicah

V petek, 19. novembra, smo se Tamburjaši odpravili v Slavonijo in v Našicah nastopili na tamburaškem koncertu z mednarodno udeležbo. Poleg nas, domačinov ter gostov iz Osijeka so nastopili še tamburjaši iz Bosne in Hercegovine ter Madžarske. Koncert je bil organiziran v spomin 125. obletnice rojstva prve hrvaške skladateljice Dore Pejačević in 25. obletnice glasbene šole v Našicah, ki nosi ime po tej skladateljici. Na koncertu smo se spomnili tudi nedavno preminulega velikega tamburaškega strokovnjaka in skladatelja Julije Njikoša.

Po prihodu v Našice je najprej sledila tonska vaja, kmalu pa je prišel na vrsto čas za nastop. Organizatorji so izrazili željo, da bi na koncertu izvajali predvsem slovenske skladbe, zato so se iz naših tamburic slišale skladbe Kaj ti je deklica, Cvetje v jeseni, Na avtocesti in Dan ljubezni, ki

smo jim dodali še skladbi Cumbanchero in Once upon a time in the West. Poslušalci so nas nagradili z bučnim aplavzom in s tem potrdili, da slovenska glasba ni priljubljena samo v Sloveniji, temveč tudi drugje.

Po končanem nastopu smo imeli priložnost poslušati še druge orkestre. To je izredno pomembno za vse nas, saj se lahko od drugih marsikaj naučimo in se z njimi primerjamo.

Skladbe, ki so jih izvajali drugi orkestri, so bile zelo zanimive, še posebej pa se mi je v spomin vtisnil nastop orkestra Glasbene šole iz Našic, ki je združil tamburice in rock bend in izvedel nekatere svetovno znane skladbe, kot sta Over the hills and far away in skladbo Oprosti hrvaškega pevcu Gibonnija.

Po koncertu je sledila pogostitev v slavonskem stilu. Sklenila so se nova poznanstva in upam, da bo mednarodnih nastopov še več, saj od njih lahko vsi veliko odnesemo in pri tem še spoznavamo drugačno kulturo, kraje in običaje.

Anja Ličen

Gostovanje tolkalske skupine RHYTHM XING

Od 22. do 26. novembra 2010 je pri nas gostovala mednarodna tolkalska skupina Rhythm Xing, ki jo sestavlja pet izvrstnih tolkalistov iz štirih različnih kontinentov. Vsak izmed njih nastopa tudi samostojno oz. v drugih ansamblih in zasedbah, nastopajo pa praktično po celem svetu. Mnogi so se uveljavili tudi kot glasbeni pedagogi in avtorji pedagoške literature s področja ritma (literatura za različna tolkala, body percussion, vokal percussion, beatboxing, rap...) Člani skupine, ki so nastopili pri nas, so bili: Richard Filz (Avstrija), Luis Ribeiro (Brazilija), Mamadou Diabate (Burkina Faso), Milagros Pinera (Kuba) in Gerhard Reiter (Avstrija).

Richarda Filza, vodjo skupine, poznam že nekaj let, in sicer z mednarodnih seminarjev za glasbene pedagoge v Salzburgu, ki jih vsako leto organizira založba Helbling. Richard Filz, ki je gotovo eden izmed najboljših referentov na tem seminarju, vodi delavnice, predstavlja svojo literaturo, obenem pa predstavi tudi svoje delo, projekte in skupine, s katerimi sodeluje. Ena izmed teh skupin je tudi Rhythm Xing, ki ima za seboj že veliko šolskih koncertov tako v Nemčiji, Avstriji, Švici in drugod. Ker so tudi drugi glasbeni kolegi, ki so jih že povabili na svoje šole, poročali o velikem navdušenju svojih učencev, sem predlagala najprej SŠ Veno Pilon Ajdovščina, da bi organizirala koncerte za svoje dijake. Po dvoletnem dogovarjanju nam je v letošnjem šolskem letu uspelo uskladiti termine in organizirati gostovanje. Ker se mi je zdelo škoda, da tako izvrstnega koncerta ne bi videlo čim več otrok, sem o gostovanju obvestila vse osnovne in srednje šole v naši bližini. Za koncert so se poleg SŠ Veno Pilon Ajdovščina odločile še OŠ Draga Bajca Vipava, Škofijska gimnazija Vipava ter OŠ Danila Lokarja Ajdovščina, v organizaciji Glasbenega zavoda Hrabroslava Otmarja Vogriča pa je bil v četrtek, 25. 11. 2010, zvečer v dvorani 1. slovenske vlade v Ajdovščini izveden tudi koncert za zunanje obiskovalce. Vsi učenci in dijaki kot tudi učitelji in večerni obiskovalci koncerta so bili nad koncertom izredno navdušeni.

Posebnost te skupine je poleg izrednih izvajalskih sposobnosti in usklajenosti tudi vključevanje publike v dogajanje na odru. S sugestivnostjo in energijo so k ritmičnemu izvajanju pritegnili prav vse poslušalce. Celotna predstava je bila izredno pozitivno naravnana in z veliko mero zdravega humorja. Poslušalci so odhajali nasmejani in polni energije, nastopajoče pa so na koncu »zasuli« s prošnjami za avtogramе.

Verjetno so se člani skupine vtisnili v spomin tudi mnogim Vipavcem, saj so jih skoraj ves teden srečevali v Vipavi. Temnopolte ljudi vidimo v Vipavi bolj poredko in ne dogaja se pogosto, da pred Marjanco kadi črnc iz Burkine Faso in v bifeju z domačini gleda nogometno tekmo. Tudi gostom je Vipava ostala v zelo prijetnem spominu in, kot so povedali, se bodo z veseljem ponovno vrnili k nam.

Vlasta Lokar Lavrenčič

Miklavžev koncert Kulturnega društva Vipavski tamburaši

V soboto, 4. 12. 2010, je Kulturno društvo Vipavski tamburaši pripravilo že tradicionalni Miklavžev koncert, na katerem je društvo predstavilo svoje delo in dosežke v letu 2010. Obiskovalce je najprej navdušil združeni orkester vseh treh skupin z Avsenikovo Lepo je biti muzikant pod vodstvom Neže Žgur. Z ubranim igranjem so prepričali nabito polno dvorano Kulturnega doma v Vipavi, da je v resnici lepo biti tamburaš. Ana Krašna, ki je povezovala koncert, je obiskovalce postavila v vlogo radijskih poslušalcev, sebe pa za radijsko napovedovalko, ki v studiu gosti člane KD Vipavski tamburaši. Program je pričel starejši tamburaški orkester, ki je tudi najbolj zaslužen za razvoj društva. Z njim se že četrto leto trudi mlada akademska glasbenica Neža Žgur. Skupaj dokazujejo, da lahko, z močno ljubezen do glasbe in medsebojno pomočjo, začneš igrati tamburico tudi v odraslih, da ne rečem, starejših letih.

Letos se jim je pridružilo kar šest novih članic. Predstavili so se z originalno tamburaško skladbo Romanca in Nežino priredbo slovenske ljudske Tri planike. Solistka je bila Anastazija Rehar. Člani društva se zavedajo, da je treba poskrbeti tudi za tamburaški podmladek, zato imajo v svoji sredi otroško tamburaško skupino, ki jo vodi mlada in nadarjena dijakinja Meta Praček. Veselje, zagnanost in vestno delo

rojevajo sadove. Skupina je letos praznovala šele drugo leto delovanja, toda njihovo igranje je bilo čisto, muzikalno in dovršeno. Tudi njim so se pridružile štiri nove članice. Izvedli so Malo suite Josipa Stojanovića in skladbo Sanje, katere avtorica je članica omenjene skupine Tajda Praček.

Kot tretji se je predstavil komorni tamburaški orkester, orkester, ki ga sestavlja petnajst dijakov in študentov in je zadnja leta v samem vrhu tamburaštva na Slovenskem. V tej sestavi deluje že trinajst let. Kakovost raste s strokovnostjo in vztrajnostjo, so prepričani. Zadnjih pet letih so na državnem tekmovanju tamburaških in mandolinskih skupin osvajali zlata priznanja, zadnji dve leti pa zlato priznanje s pohvalo. Prav tako pa so že drugo leto zapovrstjo prijeli zlato plaketo »Tambura Paje Kolarića« na Mednarodnem festivalu tamburaške glasbe v Osijeku. V soboto jim jo je podelil g. Dragutin Križanić, ravnatelj Glasbene šole Brežice in umetniški vodja ter dirigent Kulturnega društva Oton Župančič iz Artič. Poleg tega pa je Neži Žgur izročil še bronasto plaketo za njeno na tekmovanju prvič izvedeno skladbo Hitro poplesavanje za flavto solo in tamburaški orkester. Orkester je tako navzoče popeljal v čas festivala in odigral skladbe, ki so mu prinesle zavidevanja vredno plaketo.

To pa še ni bilo vse, kajti v tem letu so izvedli projekt, ki je zahteven celo za najbolj profesionalne glasbene sestave. Posneli in izdali so svojo lastno zgoščenko, ki je prva zgoščenka v Sloveniji na kateri so izključno originalne tamburaške skladbe. Za to je zaslužna njihova dirigentka, mlada diplomirana akademska glasbenica Neža Žgur. Skupaj s člani orkestra je izbrala repertoar, deloma iz zakladnice najboljših hrvaških skladateljev tamburaške glasbe, deloma iz del slovenskih skladateljev in kar dobršen del skladb je njenih lastnih, napisan prav za „njen“ tamburaški orkester. Pri izvedbi sta sodelovali tudi dve mladi slovenski glasbenici: flautistka Jana Fajdiga in violinistka Klara Gomboc.

Obiskovalce so s pred-stavitvijo zgoščenke navdušili s skladbami: Samoborski ples Ti-homila Vidovića, Tamburaški party in Ognjemet Siniša Leopolda ter Nežina skladba Ta potrkan ples.

Ker pa iz malega raste veliko in iz študentov se razvijajo glasbeniki, so člani društva presenetili njihovo umetniško vodjo Nežo in se ji ob prejemu naziva akademska glasbenica, ki ga je prejela z uspešno opravljeno diplomsko nalogo iz kompozicije, podelili darilo v zahvalo, saj se zavedajo, da se ne da poplačati vseh ur in truda, ki jim ga namenja.

Miklavžev koncert je imel tudi darilo za zvesto publiko in vztrajne ter prizadevne tamburaše. Na odru se jim je pridružil slovenski kantavtor in pesnik Adi Smolar. S svojo sproščenostjo je popestril večer. Skupaj z mladinskim in otroškim orkestrom ter solistkama Tinkaro in Manco Močnik je zapel pesem

Na cesti nikdar nisi sam v priredbi Neže Žgur. Sam je zapel še nekaj svojih skladb, mladinski orkester pa je izvedel njegove Jaz ne grem v šolo in Ne se bat' v priredbi Neže Žgur.

Kot smo lahko razbrali, je bilo to leto za Vipavske tamburaše zelo naporno, ne malo kdaj so bili prsti žuljavi,

toda to je davek, ki se ga plačuje za take uspehe. Vendar je vse pozabljeno in poplačano, ko zasledijo iskricice veselja in zadovoljstva v očeh poslušalcev. Ker le kaj bi glasbeniki brez poslušalcev?

Orjana Curk

»Nebo je obiskalo Zemljo«

Recital duhovnih pesmi Luke Debevca Mayerja

V četrtek, 25. novembra, smo bili v Vipavi priča dogodku, katerega veličastnosti verjetno ni slutil nihče izmed poslušalcev. Življenjepis argentinskega Slovenca basbaritonista Luke Debevca Mayerja je sicer obetal veliko – redno poje v slovitem Teatru Colón v Buenos Airesu, je prejemnik več nagrad v Argentini in Italiji ter štipendij s slavnimi pedagogi, v vidnih opernih vlogah poje na velikih svetovnih odrih, 2004. in 2009. je bil razglašen za najboljšega solopevca Argentine – a če tako neopazno pride v malo Vipavo, potem prav velikih pričakovanj običajno ni. Pa smo se zmotili!

Že njegove pozdravne besede so napovedovale, da bomo poslušali – neuko rečeno – čudovit, žameten glas. Repertoar je obsegal pestro paletu duhovnih pesmi velikih mojstrov (Reger, Dvořák, Beethoven, Gounod, Puccini), črnskih duhovnih, prav posebej občuteno pa so zazvenele slovenske. Debevec Mayer je pel v kar petih jezikih; tiste pesmi, za katere imamo tudi slovenska besedila, je zapel v izvirnem jeziku in slovenščini.

Glasbeno poustvarjanje Luke Debevca Mayerja, organista Roka Juhanta in sopranistke Ani Rode (prav tako iz Argentine) je ganilo tako laično kot strokovno poslušalstvo. Razlog je očiten: izvajalci so prek glasbe stopali v neposreden stik z Bogom, svoje izjemne talente pa zavestno izkoriščali »v večjo Božjo slavo«. Glasbo so od izvora – najvišje Lepote – prenašali poslušalcem tako rekoč brez izkrivljanja in človeških »poprakov«, kot smo jih običajno vajeni. Debevec Mayer je s svojim glasom mogočno napolnil veliko vipavsko cerkev, čudovito pa je zazvenel tudi njegov pretresljivi piano – še posebej sta nam v spominu ostala občuteno zapeta K Tebi želim, moj Bog in izvrstno muziciranje v črnski duhovni Kje si bil. Pevec je svoj talent in izjemen glas nadgradil z vokalno tehniko, ki mu omogoča lahkotno

izvajanje in močno izraznost. Če temu pridamo še argentinsko-slovenski značaj in melos, globoko vero in pokončno slovenstvo, ki ju Debevec črpa iz slovenske skupnosti v Argentini, ter vsebinsko skrbno izbrane in podoživete pesmi (po izobrazbi je tudi filozof), je jasno, da o dogodku ne moremo govoriti drugače kot v presežnikih.

Izvajalec je med pesmimi bral Terčeljeva (ne da bi kaj vedel o oktobrskem Terčeljevem shodu v Logu in pobudi za njegovo beatifikacijo!) in Kettejeva besedila ter koncert tudi s tem razširil v izjemen duhovni dogodek, ki je – adventnemu času primerno – vzbudil pričakovanje in hrepenenje po Luči.

Urška Makovec

LPZ Zlatorog praznoval 35–letnico delovanja

V letošnjem letu je Lovski pevski zbor Zlatorog obeležil 35. letnico svojega delovanja s slavnostnim koncertom v soboto, 20. novembra v vipavski dvorani. Na koncert so kot goste povabili oktet Javor iz Pivke in Idrijske rogiste. Rogistični sestav je bilo v Vipavi ob tej priložnosti prvič slišati, čeprav jih je po Sloveniji veliko.

Na prireditvi sta lovce pevce pozdravili in jim ob tej priložnosti čestitali tudi dekanski in tržaški lovski pevski zbor, zbori iz naše okolice ter dva gosta, Jaka Čeferin, predsednik Zveze lovski družin Gorica, in Marjan Fortin, predsednik Komisije za lovsko kulturo pri Lovski zvezi Slovenije. V dvorani se je zbralo še mnogo nekdanjih pevcev in drugih ljubiteljev petja.

Pevcem, ki so zvesti petju več let, je ga. Katarina Volk podelila Gallusova priznanja – srebrna in zlata, g. Fortin pa je trem pevcem podelil Priznanje Lovske zveze Slovenije za 20 letno delovanje v zboru: Petru Vidrihu, Stojanu Korenu in Stanetu Fabčiču. Ob tej priložnosti pa je treba povedati, da sta v zboru dva starosta pevcev: Franjo Slejko, ki tu poje 33 let, in predsednik Lado Koradin, ki poje v zboru že od vsega začetka.

Lovska organizacija podpira delovanje zbora, saj se z njegovo pomočjo udeležuje lovska kultura, o kateri tako neradi slišimo, kaj šele, da bi o njej govorili. Gre za tisti del

lovskega življenja, ko je lovec človek, opazuje naravo, jo neguje, z njo sodeluje. In prav lovske pesmi, ki smo jih lahko na koncertu slišali, so najbolj čist dokaz tega človeškega sodelovanja z naravo.

Ob tej priliki je zbor obrnil nov list v knjigi svojega delovanja in bi vanjo rad vpisal nova imena, zato vabi vse može ali fante, ki bi radi prepevali z njimi, k sodelovanju. Vaje imajo že vrsto let ob torkih zvečer v prostorih osnovne šole.

Nadja Rodman Koradin

Foto: Jože Kalc

* * *

Zimska pravljica v Litvi (Žiemos pasaka Lietuvoje)

Labas! Kaip sekasi?

Ponovno se vam oglašam iz Kaunasa, ki je odet v čudovito snežno odejo. Vsa Litva je pokrita s snegom, ki povzroča nemalo težav v prometu, vendar pa veselje otrokom (in tudi nam študentom). Sneg, lučke, vonj po kuhanem vinu in domačih rogljičkih ustvarjajo pravo decembrsko pravljico, in čeprav imamo premrzle noge in roke, z nosa pa nam teče, ne bi šli še radi na toplo v študentski dom, ker je zunaj preveč lepo. V snegu se promet upočasni, ker so ceste polne snega. Komunalna služba ni tako hitra kot v Sloveniji, saj rabijo kar dva dni, da počistijo sneg z glavnih cest v Kaunasu. Tako so ceste in pločniki polni snega, kar povzroči kar nekaj

zastojev in padcev. Avtomobilom zakoplje na snegu in nemalokrat se je zgodilo, da je avtomobil ali tovornjak obstal v križišču, ljudje pa so ga porivali in skušali pomagati. Čeprav so ceste sedaj očiščene, so pločniki še vedno polni snega, saj jih sploh ne splužijo. Naredijo samo potke, ki jih potresejo z mivko, da lahko hodimo. Ker imajo ogromno mivke (plaže Baltskega morja so polne mivke) pozimi ceste potresajo z mivko in ne s peskom kot v Sloveniji. Temperatura se giblje med -2°C do -15°C .

Ker je božični čas, vam bom na kratko predstavila, kako izgleda božič (Kalėdos) v Litvi. Za Litovce je božični večer bolj pomemben kot sam božični dan. Ljudje se na ta dan postijo in ne uživajo

Jaz pred Our Savior on the blood v Sankt Peterburgu, ki je znotraj polna samih mozaikov.

mesa. Na božični večer je vsa hiša počiščena in zamenjajo se vse rjuhe na posteljah. Ker je božič družinski praznik, se na ta dan zbere vsa družina. Najpomembnejši del božičnega večera (Kūčios) je božična večerja. Na sredi mize je prgišče slame, kar ponazarja, da se je Jezus rodil v jasliah brez vsega. Kasneje gospodinja pokrije mizo z belim prtom in položi nanjo dvanajst jedi, kolikor je apostolov. Vse jedi so brezmesne: ribe, slanik, ječmen, bob z makovim mlekom, brusničen puding, suho sadje, gobe, pečen ali kuhan krompir, kruh, njoki z rdečo peso in solata z zimsko ali pa konzervirano zelenjavo (vse jedi morajo biti narejene iz svežega sadja ali zelenjave. In ker v Litvi pozimi nimajo kumar, paradižnika, grozdja ..., gospodinje poleti vložijo zelenjavo in sadje, ki jo potem uporabijo za božič). Osrednje mesto na mizi zavzame krožnik z oblati (na krožniku je toliko oblatov, kolikor je družinskih članov). Pri mizi se zberejo, ko se na nebu pojavi prva zvezda. Če je oblačno, čas večerje določi gospodar. Ko se vsi zberejo za mizo, oče najprej zmoli. Potem vzame svoj oblat, odtrga en kos in ga ponudi svoji ženi, ji zaželi vesel božič ter reče: "Bog, daj, da bi bili tudi naslednje leto vsi skupaj za mizo". Gospodinja mu ravno tako ponudi svoj kos svojega oblata in mu zaželi vesel božič. Oče potem ponudi svoj oblat vsem članom družine in jim izreče želje, za njim pa naredi isto še mati. Potem mati vzame jabolko in ga razreže na toliko kosov, kolikor je družinskih članov. Prvi kos ponudi možu, kar simbolizira padec prvih dveh človekov Adama in Eve, ko je Adam vzel jabolko od Eve in ga pojedel. Ko mož vzame jabolko, se jabolko razdeli še med ostale

člane. Po teh dveh obredih, gospodar začne jesti in ponudi jedi še vsej svoji družini. Vsak je, kar želi, vendar mora vsak nujno poskusiti vseh dvanajst jedi. Tako kot mesa tudi alkohola ne pijejo na božični večer.

Ko se večerja zaključi, pride Kaledų senelis (Božiček). Če so v družini majhni otroci, potem Božiček pride v hišo, drugače pa pusti darila pred vrati. Po darilih sledijo sladke jedi: žele s krompirjevo moko, dušen sadni kompot in prav posebna božična jed, ki je narejena iz makovega mleka z majhnimi cmoki. Pri družinah, ki živijo na podeželju, gospodar vedno nese nekaj hrane, ki je ostala, živalim, saj bi živali in ljudje morali biti prijatelji in si ne škodovati. Med čakanjem na polnočnico je tradicija, da se igrajo različne igre. Tako na primer mati po mizi posuje pšenično zrno, in več kot ga pobereš, bolj bogat boš. Ali pa dekleta vlečejo slamnate bilke. Tista, ki potegne najkrajšo, se bo najprej poročila, tista, ki izvleče najdaljšo, bo najsrečnejša. Verjamejo, da če je na božični večer veliko zvezd na nebu, potem bo dobro novo leto; kokoši bodo izvalile veliko jajc, gozd bo poln gob, veliko bo jabolk, orehov

Muzej Ermitraž v Sankt Peterburgu

in lešnikov. Če po božični večerji začne snežiti, pomeni, da bodo krave dale veliko mleka.

No, od zadnjega oglašanja se je zgodilo kar veliko stvari; bila sem v Sankt Peterburgu, zborovskem festivalu v Klaipedi, Parizu, sodelovala na natečaju Kaunas – (ne)užrašyta vieta, občudovala Kaunas, odet v lučke ...

Pa pojdimo po vrsti. Univerza je organizirala izlet v Sankt Peterburg, in ker sem sedaj najbližje Rusiji v življenju, sem se odpravila obiskati bivši Leningrad. Na pot smo se odpravili z avtobusom, in sicer Kaunas–Riga–Sankt Peterburg. Pot je bila dolga, vendar ne toliko zaradi vožnje kot zaradi čakanja. Najprej smo uro čakali na latvijski meji z Rusijo, kjer so nam pobrali potne liste. Med njihovim pregledovanjem je na avtobus prišla

policistka s psom, ki nas je vse prevohal – iskal je namreč droge. Potem smo se premaknili za nekaj sto metrov in prišli na rusko mejo. Tam smo morali zapustiti avtobus, vzeti vso našo prtljago in oditi na carino. Že na avtobusu smo izpolnili

Punce na klopci pod baldahinom v starem delu mesta

migracijske liste, ki smo jih na carini tudi oddali. Pregledali so nam vso prtljago in potne liste, kar nam je vzelo tri ure (ko smo zapuščali Rusijo, je pregled trajal samo 20 minut). Največ težav so imeli Turki, ki jih niso ravno radi spustili naprej. Ker nihče ni bil sumljiv, smo vsi srečno prišli v Rusijo in posledično tudi v Sankt Peterburg. Ta se nahaja ob deltastem izlivu reke Neve, ki ga obkroža in seka.

Sama nisem imela občutka, da sem v Rusiji, saj ima podoba evropskega mesta. Med sprehajanjem po mestu smo videli veličastne zgradbe, ki so bolj spominjale na Pariz ali kakšno nemško mesto kot na Rusijo. To je bil tudi namen ustanovitelja mesta Petra Velikega, ki je Rusijo poskusil modernizirati in približati zahodni Evropi. To mu je vsekakor uspelo, saj je Sankt Peterburg eno izmed najlepših mest na svetu. Dih nam je zastajal ob cerkvah, ki imajo zahodni arhitekturni slog, znotraj pa se kopajo v zlatu, saj so pravoslavne cerkve. Uživali smo v muzejih, ki so bogato opremljeni, zaporu, noge pa so nas ponesle tudi v Ermitraž, ki se kosa z največjimi muzeji sveta. Ker je res velik, nam ni uspelo ogledati si vsega, zato smo zašli samo med rusko, turško in azijsko umetnost. Dnevi so hitro minili in že sem bila nazaj v Kaunasu, pripravljena na pevski festival univerzitetnih pevskih zborov v Klaipėdi, kjer je sodeloval tudi dekliški pevski zbor Vytautus Didžiojo Universitetas, pri katerem pojem. Festival je potekal dva dni, udeležilo pa se ga je sedemnajst zborov iz različnih univerz po Litvi. Vsak dan smo imeli en koncert, na katerem smo večinoma peli cerkvene pesmi, med njimi pa se je dobila

tudi kakšna litovska. Zvečer pa so dekleta pripravile krst za vse nove pevke, s katerim smo bile dokončno sprejete v zbor. Bilo je zelo zanimivo. Najprej smo se morale predstaviti in zapeti eno pesem (kot se spodobi, sem zapela eno slovensko narodno), potem smo morale sestaviti besedilo in koreografijo o zboru in seveda to tudi uprizoriti. Naslednja naloga je bila imitacija znanih pevcev. Za konec so nam obraz porisale z notami, kar je pomenilo, da smo opravile krst in postale še neuradno članice. Večer je bil predvsem zanimiv zato, ker sem se naučila in slišala veliko litovskih pesmi. Po Klaipėdi sem se odpravila v Francijo na mednarodni seminar Migracije in gradnja naše skupne prihodnosti. Seminar je potekal v Parizu, udeležilo pa se ga je kar 3100 ljudi. Bilo je zelo zanimivo in veliko novega sem izvedela o migracijah, še posebno o problemih, ki jih imajo v Franciji z migranti. Bivala sem pri sedemčlanski družini v Parizu, kjer me je očarala najstarejša hči s svojo radovednostjo, vedoželjnostjo in preprostostjo. Svoj prvi sneg sem doživela v Parizu, saj ko sem se vrnila v Kaunas, je ta bil že bel.

Prav poseben dan je bil, ko so odprli božično okrasitev v Kaunasu. Tema okrasitve je Senamesčios pasakos, kar pomeni pravljičnice starega mesta. Okrasitev je božanska. Zelo preprosta, vendar tudi čudovita in veličastna. Pred trgovinami, bari, muzeji se postavljajo na ogled figure, narejene iz bele vrvi, med katero so vpete bele lučke. Tako se pred trgovino z oblačili ponaša obleka, nad optiko visijo očala, če si utrujen, lahko poseliš na klopci, nad katero se razteza baldahin. Na trgu pred mestno hišo se bohota velika smreka, pod katero je narejen šotor iz taiste bele vrvi, ki je polna pisem. Če

Božična tržnica pred mestno hišo, v ozadju je katedrala

želiš, lahko namreč napišeš želje Božičku in jih vpleteš med vrvi. Okrog božičnega drevesa se razprostirajo stojnice, na katerih se lahko

Pogled na stari del mesta

pogreješ s kuhanim vinom ali pa domačimi volnenimi rokavicami. Zvečer je pogled prekrasen in sama sem se resno spraševala, če sem še na Zemlji. Dve največji univerzi v Kaunasu, Vytautas Didžiojo Universitetas in Kauno Technologijos Universitetas, sta postavili tudi vsaka svojo smreko in jo okrasili. Pod KTU-smreko so postavljena darila, na katerih piše, za katero fakulteto so, VDU-smreka pa je okrašena z balončki, ki so v barvah fakultet in na katerih so tudi napisana njihova imena.

Sodelovala pa sem tudi na literarnem tekmovanju Kaunas–(ne)užrašyta vieta (Kaunas–(ne)popisan

prostor), ki ga je organiziral oddelek za litovski jezik. Sodelovala sem s prispevkom v angleščini Autumn day (Jesenski dan) in zanj dobila tretjo nagrado med proznimi deli.

Za konec pa samo še ena pesmica Mano batai buvo du (Moja čevlja sta bila dva), ki se jo otroci v šoli naučijo prvo. Je namreč odlična za štetje in različne sklone. Ker smo kot prvošolčki, kar zadeva litovščino, smo se morali tudi mi naučiti to pesmico pri pouku litovskega jezika.

Mano batai buvo du.

Vienas dingo – nerandu.

Aš su vienu batuku

niekur eiti negaliu.

Dvi rankytes ieško bato,

dvi akytes ji pamato.

Aš apsiausiu batelius

ir keliausiu pas vaikus.

Vas zanima njena vsebina? Torej:

Moja čevlja sta bila dva /Eden je izginil – ne najdem ga./Z enim čevljem ne morem nikamor iti./Dve roki iščeta čevlji,/dve očesi ga zagledata./ Obujem čevlji/in grem k otrokom.

Geros dienos! Iki! (Lep dan! Se vidimo!)

Meta Žgur

IZ NAŠE ŽUPNIJE

Trikraljevska akcija in dobrodelnost z roko v roki

Čas ob koncu leta je poseben čas: čas slovesa in čas pričakovanja. Oziramo se nazaj, se spominjamo, premišljujemo, analiziramo, ocenjujemo. Kar je bilo, je minilo in pustilo v nas večje in manjše sledi. Hkrati pa pogled usmerjamo v prihodnost, ki nam je povsem neznana, zato jo pričakujemo različnimi občutki: z veseljem, bojznijo, upanjem, strahom ... Od tod toliko lepih, iskrenih voščil, ki jih lahko strnemo v eno, najpogosteje izrečeno: »Naj bo srečno!« To seveda vsakomur pomeni nekaj drugega, a z isto željo, da bi si čez leto dni mogli ponovno seči v roke in reči: »Hvala Bogu, dobro je bilo.«

Okrog novega leta je bil nekoč precej razširjen običaj koledovanja, ko so koledniki hodili od hiše do hiše, prepevali in prinašali voščila s prošnjo za blagoslov v prihodnjem letu. Potem ko je koledovanje po drugi svetovni vojni zamrlo, ga je leta 1994 ponovno pričelo obujati Misijonsko središče v Ljubljani pod imenom

trikraljevska akcija (TKA). Ta nadgrajuje nekdanje koledovanje: voščilom in dobrim željam, ki jih koledniki s pesmijo in besedo nosijo od vrat do vrat, se pridružuje dobrodelni namen.

Tako kot so se nekoč sveti trije kralji podali na dolgo, neznano pot za svetlo zvezdo, da bi počastili novorojenega Jezusa, se naši koledniki, oblečeni v svete tri kralje in v spremstvu pastirja, za zvezdo odpravijo od hiše do hiše. V imenu župnika in celotne župnijske skupnosti ljudem dobre volje voščijo blagoslovljene božične praznike in kličejo Božji blagoslov v novem letu. Ob tem zbirajo prostovoljne prispevke za pomoč tistim, ki se zgolj zaradi dežele in razmer, v kakršnih so se rodili, vsak dan spopadajo z revščino in borijo za preživetje – ne zaradi prenaseljenosti Zemlje, temveč zaradi neenakomerne razdelitve njenega bogastva. Še vedno namreč velja, kar je ugotovil Simon Gregorčič:

»Za vse je svet dovolj bogat,
in srečni vsi bi bili,
če kruh delil bi z bratom brat
s prav srčnimi čutili.«

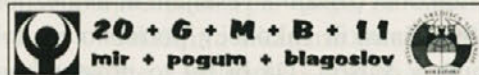
In prav o tem letos še posebej govorimo: o solidarnosti in dobrodelnosti. Tako na lokalni kot tudi na globalni, svetovni ravni pa vse prevečkrat ostaja le pri besedah. Žal se z njimi lačni ne nasitijo in revni ne oblečejo, učijo, zdravijo ...

Da pa solidarnost le ni prazna fraza, dokazujejo številni moške in žene, fantje in dekleta, misijonarji. Tudi slovenski. Pustili so bolj ali manj udobno življenje in odšli v svet. Tam, kjer o socialni državi niti sanjajo še ne, želijo ljudem v prvi vrsti omogočiti človeka vredno življenje. Ustanavljajo šole, dispanzerje, bolnišnice, domove za sirote, učijo kmetovanja in usposablajo mlade za uporabne poklice, gradijo cerkve, ceste in vodnjake, se borijo proti korupciji in so pogosto edini glas izkoriščanih, revnih in »usodi« prepuščenih domačinov. Živijo med ljudmi in za ljudi – ker se zavedajo, da imamo kot Božji otroci vsi ljudje pravico do enakega dostojanstva.

Pri tem jim lahko še kako pomagamo! Mismopravzapravnjihovapodaljšana roka, ko jim s svojimi materialnimi darovi pomagamo, da lahko hitreje uresničujejo zastavljene in nujne projekte. Prav to pa je nova, dodana vsebina koledovanja, ki jo prinaša TKA: z zbranimi darovi želi podpreti dejavnosti naših misijonarjev. Ker koledujejo predvsem otroci, so tudi darovi namenjeni za lajšanje življenja otrokom iz misijonskih dežel. Tako bodo darovi letošnje akcije poslani v

Francosko Gvajano, na Madagaskar, v Zambijo, Benin in na Salomonove otroke. Z njimi bodo gradili učilnice, stanovanja za učitelje, vzgojno-izobraževalni center, osnovno šolo, zavetišče za dekleta, vrtec ...

Od leta 1998, ko so nas koledniki prvič obiskali, je TKA postala že stara znanka v Vipavi. Med ljudmi je zelo lepo sprejeta. Zlasti pa z zadovoljstvom ugotavljamo, da dobrot Vipavcev in solidarnost z ljudmi v neprimerljivih razmerah vsako leto povrne ves trud in napore koledovanja naših otrok. Tako vsi skupaj naredimo nekaj dobrega in plemenitega: otroci podarijo svoj čas in dobro voljo, mi pa del svojih viškov. Z majhnim darom veliko naredimo – revnim lahko bistveno izboljšamo življenje, ne da bi sami postajali revnejši. Nasprotno! Da ne bomo ostali praznih rok, nam slikovito zagotavlja p. Miha Drevenšek, ki deluje v Zambiji: »Poplačali vam bomo z valuto, ki žepov ne trga, tat je ne more ukrasti, molj pa ne požreti. Molili bomo za vas!«

Obveščamo vas, da bo letošnja
TRIKRALJEVSKA AKCIJA
potekala
v PETEK, 31.12.2010.

Na pot se bomo podali
OB 9. URI
in vas **do 16^h** (ob)iskali
V VIPAVI, NA GRADIŠČU IN NA ZEMONU.

Gašper, Miha, Boltežar

Martina Krečič

“Kjer je namreč tvoj zaklad, tam bo tudi tvoje srce.” Ob srečanju zakoncev jubilarntov Župnije Vipava

S tem stavkom iz Matejevega evangelija je Župnijski pastoralni svet Vipava letos povabil k sveti maši v zahvalo in priprošnjo za blagoslov v zakonu. Praznovanje, letošnje tretje leto zapored, je bilo v soboto, 13. novembra, pri (in po) večerni sveti maši v vipavski župnijski cerkvi.

V časih, ki niso ravno naklonjeni zakonu in njegovi trdnosti, je zgled zakoncev, ki hodijo po skupni poti že desetletje ali več desetletij, toliko bolj dragocen. Sveti zakon je zaklad, iz katerega naj prejemamo in vanj tudi dajemo, je bilo izrečeno v eni od prošenj pri sveti maši. Bog, ki je zakonca združil, obljublja blagoslov vsakomur, ki se nanj obrne. Zbrane jubilate različnih obletnic, med njimi tudi zlatoporočence, je pri maši z besedami spodbude nagovoril župnik msgr. Franc Pivk, ki je daroval sveto mašo ob somaševanju msgr. Janeza Zupeta. Slovesno vzdušje bogoslužja je sooblikoval Moški zbor Župnije Vipava z zborovodjem Markom Fabčičem ob orgelski spremljavi Klare Koradin. Na svojstven način je pobožala dušo obhajilna skladba z violinskim duetom Polone in Mete Praček.

Po kasnejših odzivih sodeč, je bilo v cerkveni hiši mlajšim jubilarntom v veselje srečati se s starejšimi, ki imajo za seboj daljše oziroma dolgo obdobje skupnega življenja. Le-to zajema res že bogastvo najrazličnejših odtenkov ‘zvestobe v sreči in nesreči’. Starejši so poudarili nujnost Spoštovanja in Odpuščanja v zakonu. Z zaupanjem v Boga, ki z ljubljeno osebo predstavlja neprecenljiv zaklad, se tako vrstijo skupna leta, na

katera se lahko zakonci ozirajo z veseljem in hvaležnostjo.

Da je druženje krščanskih zakoncev potrebno in dobrodošlo, kaže tudi nedavni začetek delovanja zakonske skupine v Vipavi. Da bi bil to prostor bogatitve in učenja ob izkušnjah drug drugega, v prijateljskem ozračju in z božjim blagoslovom. Na poti k praznovanju bodočih zakonskih jubilejev.

Barbara K. Tomažič

Maša za starejše in bolne

Na tretjo adventno nedeljo je bila popoldan v cerkveni hiši v Vipavi sv. maša za starejše in bolne. Udeležilo se je 25 starejših in nekaj spremljevalcev. Daroval jo je msgr. Janez Zupet, spovedoval pa je g. dekan Franc Pivk. Vedno pripeljemo tudi oskrbovance naše župnije iz Doma starejših občanov iz Ajdovščine

G. msgr. Janez Zupet je v pridigi poudaril bogastvo starejših, zato naj se ne čutijo odrinjene ali da so svojcem zaradi boleznin in nemoči v breme. V adventnem času, času pričakovanja Jezusa Kristusa, jih je povabil k še bolj zavzeti molitvi in darovanju svojega trpljenja.

Daritev sv. maše je spremljal otroški pevski zbor pod vodstvom Urške Makovec. Občuteno zapete in z violino spremljane pesmi so vse navzoče povezale, jim odvzele težo dneva in zahrepeneli smo po božji Ljubezni.

Po maši je sledilo družabno srečanje. Mnogi so se po dolgem času srečali, se razveselili drug drugega in kar prehitro se je bilo treba posloviti. Vedno se razidejo s stiskom roke in upanjem na naslednje

srečanje, ki bo v postnem času pred veliko nočjo. Članice župnijske Karitas smo vse navzoče postregle s toplim čajem, pecivom ter skromnim darilom: dišečim klasom, ki jih vsako leto pridne otroške roke z mentorico g. Marijo spletejo v poletnem času. Kot so prepleteni barvni trakovi in stebila sivke, naj bi se prepletali odnosi med starejšimi in mladimi.

za ŽK Vipava Lidija Golob

ZADOM IN DRUŽINO

Obnovitev koprške škofije in njen prispevek k razvoju slovenske cerkve in družbe

Ob 100-letnici rojstva dr. Janeza Jenka, prvega škofa obnovljene koprške škofije, je bil v začetku oktobra v Kopru simpozij o njegovem življenju in delu, o njegovi zapuščini in njegovih naporih za obnovitev koprške škofije. Čeprav je bila celotna slovenska zahodna meja de facto določena že z londonskim memorandumom (1954), ki je Cono A STO priključil Italiji in Cono B Jugoslaviji, je Vatikan dve polni desetletji zavračeval z organizacijo nove škofije na primorskih tleh s tistih predelov, ki so v preteklosti pripadali trem različnim škofijam (goriški, tržaško-koprski s sedežem v Trstu in reški). Primorski duhovniki so v tem vmesnem času naslovili na Sv. sedež in Sv. očeta najmanj petnajst prošenj za ustanovitev nove škofije, a je Vatikan to storil šele po podpisu osimskega sporazuma (1975) in s tem omogočil, da se primorska Cerkev končno lahko primerno organizira in razvije svoje talente.

Nastanek Škofijske gimnazije Vipava

Eden prvih cvetov, ki jih je v tem času ustvaril primorski genij na cerkvenem področju, je bila Škofijska gimnazija Vipava. Nastala je iz skromnega verskega zavoda Slovensko malo semenišče, ki so ga s pristankom Ministrstva za prosveto leta 1950 ustanovili primorski duhovniki, potem ko je meja odrezala Primorsko od Sedejevega malega semenišča v Gorici. Semenišče je bilo takrat edina tovrstna zasebna srednješolska izobraževalna ustanova za duhovniški poklic v Sloveniji, vanj so se vpisovali tudi gojenci iz ljubljanske in mariborske škofije. Njegova spričevala pa niso bila javno priznana in so se maturanti lahko vpisovali samo na Teološko fakulteto, kar je tistim, ki se niso odločali za duhovniški poklic, povzročalo nemajhne probleme. Pregled kadrov, ki so se izobraževali na tej šoli, človeka osupne.

Med njimi je namreč veliko število visoko izobraženih ljudi z magistrskimi in doktorskimi naslovi, ki so danes na čelu primorske in slovenske Cerkve ter njenih ustanov, in takih, ki kot ugledni predavatelji, tudi z več doktorati, gostujejo na tujih univerzah. In ta uspeh je šola dosegla kljub temu ali morda prav zaradi tega, ker je bila, kot ena redkih izobraževalnih ustanov izven nadzora partijskega režima, neprestano trn v peti tedanjih oblasti. Slednje so namreč šle tako daleč, da so z vsemi sredstvi poskušale preprečevati vpis vanjo, že vpisane dijake pa so z vsakršnimi šikanami utrujale ali pa odvrčale od nje. Dogajanje v šoli pa je budno spremljala tudi Udba, tako z novačenjem ovaduhov kot tudi z nameščanjem prisluškovalnih naprav. Z nastopom prve Demosove vlade (1991) je bila šola končno prekvalificirana v javno šolo s priznanimi spričevali ter se je odprla tudi za dekleta. S prispevki 40.000 primorskih vernikov je ob koncu 90. let dobila nove in sodobno opremljene prostore. Vpis je strmo narasel in tako se je iz začetnega skromnega semeniškega zavoda z 10–20 gojenci razvilo bogato izobraževalno in duhovno središče škofije z več sto dijaki, z različnimi smermi študija ter s širokim razmahom dejavnosti tudi na področju glasbe, kulture, literature, športa idr.

Medijski razcvet znotraj koprške škofije in njegov prispevek k pluralizaciji slovenske medijske scene

Na primorskih tleh je najprej zrasel verski list *Družina*, ki je postal osrednji verski list v Sloveniji in po branosti sodi v sam vrh lestvice. Prav tako je peščica primorskih duhovnikov (Franc Bole, Bojan Ravbar, Silvester Čuk) zasnovala mladinski verski list *Ognjišče*, ki je od začetne ciklostirane naklade 1300 izvodov v nekaj letih

dosegel celo magično številko 100.000 in se prelevil v vsebinsko bogato in oblikovno okusno revijo. Iz njega je potem nastala tudi *Založba Ognjišče*, ki je v času »duhovne lakote« pod prejšnjim enoumnim sistemom izdajala knjige v sanjskih nakladah od 20.000 do 30.000 izvodov. Z demokratizacijo in nastankom slovenske države so navedeni akterji pridobili tudi radijske frekvence in tako se je začel oglašati tudi *Radio Ognjišče*, najprej iz improviziranega studia pod cerkvijo sv. Marka v Kopru, nato pa iz Ljubljane, s polnim 24-urnim programom od prvega dne naprej. Izvršen je bil poskus tudi s televizijo, ki pa zaradi zahtevnosti produkcije programa in pomanjkanja finančnih sredstev ni uspel. Tako so ti medijski projekti koprške škofije obogatili

na medijskem področju tako Cerkev kot tudi slovensko družbo, saj ob verskih oddajah opravljajo tudi javno informacijsko dejavnost ter se lotevajo tudi širših družbenih problemov.

Na primorskih tleh se je rodilo tudi več *pastoralnih (dušnopastirskih) pobud, prvi zametki karitativne dejavnosti, prve oblike pomoči zasvojenecem z drogami, prve oblike organiziranosti katoliških izobražencev, pedagoških in zdravstvenih delavcev, podjetnikov idr.*, kar se je vse potem razširilo po vsej Sloveniji.

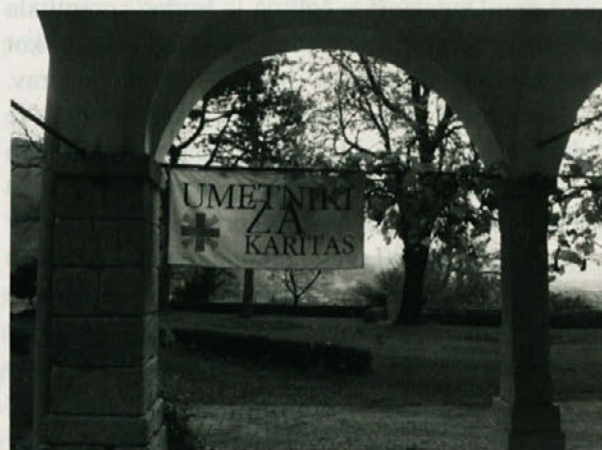
O vseh navedenih dejstvih se v laični javnosti malo govori in piše in malo ve. Kot da gre za obrobne stvari, nevredne pozornosti, in kot da verni ljudje »niso naši« in naj bi kar še naprej ostali v svojih »katakombah«.

Milan Gregorič

Pomen leta krščanske dobrodelnosti in solidarnosti »Nosite bremena drug drugemu« (Gal 6,2)

Letošnje pastoralno leto je namenjeno krščanski dobrodelnosti in solidarnosti.

Ne vem, ali se je prej dogodila kriza (gospodarska in moralna) ali je bilo prej dogovorjeno leto krščanske dobrodelnosti in solidarnosti. Kakorkoli, če ni bilo dogovora, je to Božji prst. V pravem trenutku in na pravem mestu nam je pokazal, kje je naše mesto: mesto čuteče Cerkve in mesto Karitas z veliko in malo začetnico.

Jezusov nauk je zakon, vendar samo branje zakona in tolmačenje posameznih členov, brez konkretnega izvajanja, vemo, kam vodi. Prav zato je tretja veja, ki ji lahko rečemo diakonija, karitas, karitativna dejavnost ali preprosto dobrodelnost. tista, ki vse razloži. Pravniki bi rekli: primeri dobre prakse.

Če pogledamo kliping, ki ga mesečno objavi Družina, je v medijih o Cerkvi veliko slabega, človek bi rekel, da iščejo dlako v jajcu. Če je ne najdejo, povlečejo iz naftalina nevemkatere škofo in duhovnike, ki jih niti ljudje, ki so blizu Cerkvi, ne poznajo, oni pa na dolgo in široko pišejo o

Odprtje razstave Umetniki za Karitas na Zemonu

njih. Pri pomoči Cerkve ljudem v stiski pa so spoštljivi, morda je novica majhna. Ko je predsednikova gospa spekla piškote, so napisali petkrat toliko kot o npr. 20-tonskem kamionu humanitarne pomoči Karitas v Albaniji ali 100.000 urah prostovoljnega dela letno za razdeljevanje hrane EU. Pa kljub temu: kdor hoče videti, vidi. In počasi se stvar premika.

Ni in ne sme biti politika ali medij naš cilj; naš cilj je celostna pomoč ljudem v stiski (duhovna, duševna in telesna) in teh ljudi je bilo v Sloveniji po zadnjih podatkih 170.000, ki se jih je karitas direktno dotaknila. Kje so še druge karitativne ustanove, ki delajo na kurativnem in preventivnem področju? In ljudje, ki so od matere Cerkve prejeli pomoč, so naše priče ... Potem so tu ljudje, ki nam zaupajo svoj dar, dar, za katerega so prepričani, da ga bomo oplemenitili z dobroto. Tudi teh ni malo in tudi oni so priče. Ko so lansko leto novinarji vprašali Prešernovega nagrajenca, akademskega slikarja, zakaj je teden svojega časa in svoj talent daroval v koloniji Umetniki za karitas, je odgovoril: "Zato, ker je to organizacija, ki ji zaupam." Zaupanje je tisto, ki rodi pripadnost: pripadnost Cerkvi in Njemu.

Vendar Karitas ni le organizacija, ki opravlja humanitarno dejavnost; istočasno oznanja in uči. Struktura je potrebna, toda sodelavec župnijske Karitas je tisti prvi člen, ki je pri pomoči človeku v stiski najbolj potreben. In sodelavci Karitas smo ljudje različnih starosti in poklicev, dela ne zmanjka, zato je dobrodošel prav vsak, seveda mora biti pripravljen delati v skladu z dogovori in upoštevati Etični kodeks, ki nas med drugim tudi zavezuje k molčečnosti, komu pomagamo.

Marsikdaj se ljudje, ki se želijo vključiti v delo Karitas, bojijo odgovornosti, še bolj kot to pa tega, ker nam različni 'strokovnjaki' dan za dnem govorijo, da nič ne vemo in nič ne znamo. Napačno bi bilo misliti, da vsak zase vse ve in vse zna, dobro pa se je zavedati, da smo po župnijah ljudje različnih poklicev, različnih izkušenj in različnih stanov. Vsi skupaj pa veliko vemo in veliko znamo, le povezani moramo biti med seboj in pripravljeni deliti svoje znanje in svoj čas. Naše delo ni samo zbirati ali deliti. Opozarjanje na stiske, s katerimi se srečujemo in 'biti vest župnije in družbe', je prioritarna naloga.

Kako se ljudje radi pridružijo in pomagajo je tudi dokaz projekt Umetniki za karitas, ki vsako leto doseže vrhunec na prvem odprtju razstave na Dvorcu Zemono pri Vipavi. V tem projektu je udeleženih malo 'klasičnih' sodelavcev Karitas. Z osebnim povabilom za darovanje časa in talenta za družine, otroke, ostarele, bolne, brezposelne in brezdomce pa nam je uspelo povezati tisoče ljudi, tudi vrhunskih strokovnjakov na likovnem in glasbenem področju, in s sporočilom lepega in dobrega obiskati številne galerije in razstavne prostore doma in v tujini. In vse je bilo opravljeno prostovoljno in z veseljem.

Ob koncu bi ponovila le stavek, ki sem ga rekla na začetku: eden drugemu smo potrebni in le skupaj lahko nosimo bremena drug drugemu. Hvala lepa vsem, ki to že počnete.

Jožica Ličen

Pomoč Albaniji

Kot že nekaj let doslej smo tudi letos na Karitas Vipavske dekanije tudi z vašo pomočjo pripravili pošiljko pomoči za zdravnico, s. Miriam Praprotnik, ki živi in deluje v albanskem Draču.

Oblačil imamo včasih namreč toliko, da jih vseh enostavno tukaj ne moremo razdeliti, zato se nam

Skupaj z sestrami, za mano stoji s. Miriam

zdi prav in primerno, da jih damo tja, kjer jih potrebujejo. Poleg slednjih, obutve, igrač, šivalnega, pletilnega stroja in podobnega pa je letos s. Miriam prosila zlasti za hrano.

Zaradi omejenosti namenskih sredstev in neusmiljene gospodarske krize smo se s prošnjo za pomoč obrnili na dobre ljudi v naši dolini, škofiji, domovini. Podprti z molitvijo sester v Draču nas niste razočarali. Tako smo lahko v Albanijo odpeljali 20 ton pomoči, sestavljene iz olja, riža, moke, sladkorja, krompirja, šolskih potrebščin, higienskega materiala, invalidskih pripomočkov. Do prvih dni novembra je bilo vse to zbrano v skladišču Siltonija, (prej Antoni)

Razkladanje pomoči

Pogled skozi delilno okence "Lekarne Božje previdnosti" na vrata, skozi katera pridejo revni ljudje po zdravila, toplo besedo, kako kilo moke, sladkorja...

v Ajdovščini, ki nam je poleg brezplačnega skladišča nudilo še ostalo pomoč, nakar smo ga s pomočjo pridnih, tudi vipavskih rok, naložili na prikolico polpriklopnika Intereurope, ki nam je brezplačno uredila papirje, in 13. novembra prek Luke poslali v Drač. Dan kasneje sva mu sledila še midva s koordinatorjem pomoči za Albanijo iz slovenske Karitas, g. Jeklarjem.

Albanski udeleženci mednarodne izmenjave – šole prostovoljstva, ki je potekala poleti v Križu so nam Albanijo predstavili kot čudovito deželo, z neokrnjeno naravo, čudovitimi plažami. A fotografije s. Miriam tega niso ravno potrjevale. Čeravno sem bil dokaj pripravljen na situacijo, pa me je realnost kar stregla. Drač je bil malo mesto, dokler ni Sali Berisha v začetku 90. let dejal: »Albanci, dežela je vaša. Pojdite in jo naselite.« Ljudje iz gorskih, hribovitih krajev so v pričakovanju dela in lepšega življenja

Označevanje lukenj

Pujsa imata siesto na smetišču

prišli na obalo, celo izsušili del morja. Tudi Romi so se iz enega področja razselili po vsej Albaniji. Spremenila se je kultura, hiše so rasle kot gobe po dežju, infrastruktura pa tega ni zmogla dohajati, zato je kanalizacija neurejena, prav tako ceste in preskrba z elektriko. V Draču najdemo od najsodobnejših stolpnice do zasilnih barak iz pločevine, plastične folije, pobranih z vseh vetrov. Njihova »deponija Dolga Poljana« so kupi smeti ob »cesti« proti morju, na zemlji, ki je včasih bila morje. Na njih se mirno pasejo čredice prašičev, tudi nekaj krav in konjev. Žal pa tudi revni ljudje in otroci brskajo za odpadnimi kovinami in plastiko. Povsod je potrebno nenehno gledati pod noge oz. pred avto, pokriti jaški so prej izjema kot pravilo, četudi sredi ceste ali pločnika. Pokrovi so ukradeni, morda že pred uporabo, ali pa s cestišča. Če je luknja res prehuda, kaka dobričina vanjo zatlači staro pnevmatiko ali okrog zabije količke in podobno. Njihova »avtocesta« Tirana–Drač je brez zunanje ograje, ob njej so divja parkirišča, ob robu hodijo ljudje, čakajo na avtobus, živina se pase do roba, kolovozi so pa res »samajama« in ti kmalu postane jasno, zakaj toliko džipov. Albanijo lahko sedaj ocenim kot spečo lepoticco, kar se ljudi, narave in naravnih bogastev tiče, a v globokem zimskem infrastrukturnem spanju.

Mala 86-letna Gorenjka s. Miriam, ki je v bistvu pred političnim preganjanjem pribežala s Kosova, že 18 let vneta deli vsakovrstno pomoč. Ustanovila je »lekarno Božje previdnosti«, ki je državno priznana, zdravila bodisi s podarjenim denarjem kupuje v velelekarnah bodisi jih občasno dobi kot donacijo od kakega podjetja iz Evrope. Kljub svojim letom se živahna, natančna in vestna zdravnica ne pusti pretentati takšnim in drugačnim goljufom. Pri delu v lekarni ji pomaga domačinka.

In v tako okolje je v ponedeljek, 15. novembra, prispela polna prikolica dobrot iz Slovenije. Pri razkladanju so poleg sestre poprijeli tudi njihovi pomočniki. Izkušene sestre so najprej naredile dvignjen plato iz palet, da vsakoletne poplave ne bi uničile pomoči. Po le-to so prišle tudi njihove sestre iz drugih skupnosti v Albaniji, ki jo bodo ponesle med potrebne v svojem okolju.

Prav zanimivo je bilo v Ajdovščini zlagati kile moke, sladkorja, ... različnih barv, znamk, darovalcev dobrega srca. A prav vsak kilogram, evro je bil potreben, hvaležno sprejet in bo nasitil lačna usta v Albaniji. Sestra Miriam se v imenu potrebnih zahvaljuje prav vsakomur, ki ste kakorkoli pomagali pri tem projektu, da bo še naprej skupaj s sestrami lahko nadaljevala svoje poslanstvo. Naslednje leto se bo zgodba ponovila, saj lahko računamo tudi na vas. *Filimenderi – hvala!*

Pa še ena resnična zgodba iz Albanije

Albanija je bila strogo komunistična, ateistična in socialistična država. Enver Hodža je med drugim zaprl ali pobil duhovnike ... Je pa tudi odredil, da ima vsaka družina le (mislim, da) štiri kokoši. Oče sestre Fiore je šel zelo daleč peš, da je družini za praznike prinesel malega prašička. Seveda na črno. Otroci pa ne bi bili otroci, če se ne bi pobahali pred vrstniki. Mama ene izmed teh je to povedala tajni policiji. Slednja je dva dni preiskovala posestvo, hišo Fiorine družine. Njena mama je rekla: »Kaj pa otroci vedo, kaj je to prašič? Videli so zajca ali pa kozliča, morda ovco, pa so mislili, da je prašič.« Izčrpani in utrujeni policisti so na koncu obljubili staršem, da ne bodo ukrepali, le povejo naj, kje ima tega kosmatinca. Mama smejoč gre v spalnico in odgrne odeje. Žival ji je uspelo še pred pričetkom iskanja tako napiti z žganjem, da je pokrita mirno prespala v njuni zakonski postelji.

Br. Gregor Rehar, OFMCap

Bliža se božič in po naših cerkvah ter drugod bodo spet odmevale naše lepe božične pesmi. Poglejmo, kaj je o njih zapisal primorski duhovnik in skladatelj Vinko Vodopivec:

Naša božična pesem

Ni lepših praznikov, kot so božični prazniki, in ni lepše pesmi, kot je božična pesem. Ves nadzemski čar, vsa mehka poezija božične noči najde najboljši izraz v božični pesmi. Vsi krščanski narodi imajo svoje starodavne božične pesmi, ki so pravo ogledalo duševnosti vsakega naroda. Resne so angleške božične pesmi, resne in trpke so tudi nemške, poskočne in lahkomišljene so laške, a najbolj pristrčne so naše slovenske božične pesmi. Nemci in Angleži imajo božične pesmi, katerih napev bi ravno tako lahko služil postnim in spokornim pesmim, a naši božični napevi so taki, da si jih niti misliti ne moremo v drugem kakor v božičnem času.

Božični značaj je v teh napevih tako globoko izražen, da nam pred dušo pričara poezijo božične noči, tudi če si ga zapojemo v vročem poletju. Sladka groza nas pretrese, ko poslušamo pri polnočnici starodavne napeve, ki smo jih poslušali že v svoji mladosti in ki enako ogrejejo srca otrok, mladeničev in starčkov. Na celem svetu ni lepše božične pesmi, kot je naša božična pesem.

Naš čolnič, 1923

Vinko Premrl (1913–2010)

V letošnjem poletju nas je tiho zapustil gospod Vinko Premrl, vipavski starosvetnik in pisec številnih zanimivih člankov, ki smo jih dolga leta objavljali v našem glasilu Vipavski glas.

V sebi je nosil izročilo stoletnih dogodkov Vipave in okolice tako gospodarskih in kulturnih kot duhovnih. Veliko je bral in tudi pisal vse do zadnjih dni svojega življenja. Kadar smo hoteli izvedeti o podrobnostih iz preteklosti, je bil gospod Vinko vedno prijazen posrednik med preteklostjo in sedanjostjo. Po duhu je bil, kljub visoki starosti, zelo zanesljiv vir domačih dogodkov, o katerih še nismo nič slišali in vedeli.

Videvali smo ga na dnevnih sprehodih po stadionu pri vojašnici, mimo Škofijske gimnazije in proti Zemonu. Vedno je bil urejen, pri hoji si je pomagal s palico, na glavi pa je nosil baretko. Ob srečanjih sva se prijazno pozdravila z nasmehom, rekla kakšen stavek ali več in spet šla vsak po svoje. Ko sem ga obiskovala na njegovem domu, je sedel ob kuhinjski mizi, pred njim je bil mehanski pisalni stroj, okrog njega pa številne knjige in stari dokumenti, iz katerih je črpal veliko znanja in modrosti. Do zadnjega je spremljal dnevno časopisje in hotel biti na tekočem z vsemi dogodki. Skoraj na vsa moja vprašanja je znal

odgovoriti hitro in natančno. Svojo zanimivo in dolgo življenjsko pot je sam zapisal. Objavljena je v knjigi *Življenje ob trti in kršinu*, ki je izšla v letu 2000.

Dolga leta je prepeval na našem koru v cerkvi sv. Štefana v Vipavi in opravljal službo ključarja. Dobro je poznal naše stare običaje, tako ljudske kakor tudi cerkvene, zato je vedno zagovarjal domačo tradicijo in odklanjal tuje šege, kakor je noč čarovnic in podobne primere.

Umrl je 14. 8. 2010 na svojem domu v Vipavi.

Hvaležni smo mu, da je s pismenimi prispevki sodeloval z našim glasilom, bil tudi kritik, pa tudi njegov zvesti bralec.

Magda Rodman

Te dni goriški Slovenci, pravzaprav vsi Slovenci žalujemo za nepričakovano smrtjo komaj 60-letne Mirjam Koren. Bila je vipavskega rodu: oče Stanko iz Dupelj in mama Ivanka, roj. Lavrenčič, C'ntrinova iz Vrhpolja. V Gorici je znana njihova trgovina z električnim materialom. Zato objavljamo o njej članek iz Primorskega dnevnika z dne 19.10.2010.

Odšla je Mirjam Koren

Bolezen je mnogo prezgodaj pretrgala življenjsko pot Mirjam Koren (1949–2010), urednice, režiserke, velike ljubiteljice in poznavalke filma ter zelo razgledane ženske. Do pred kratkim je bila vodja programskega oddelka slovenskega radia in televizije v sklopu deželnega sedeža RAI, kjer je bila zaposlena od leta 1978. V RAI je prišla na osnovi natečaja v času po reformi iz leta 1975, to se pravi

v obdobju velikih upanj in potem za javno radiotelevizijsko ustanovo tudi velikih neizpoljenih načrtov in pričakovanj. Mirjam (pogreb je bil v petek, 22. 10. 2010, dopoldne najprej v Trstu, nato v Gorici) je močno verjela v javno poslanstvo RAI in se je za to vedno dosledno borila.

Zelo težko je v teh nekaj vrsticah strniti vsa njena zanimanja, sadove njenega dela in njeno strokovnost. Ni bilo oddaje ali dokumentarca, ki se ga Mirjam ne bi lotila resno in strokovno, kar je v površnih in površinskih časih, ki jih doživljamo, žal bolj redkost kot pravilo. Doma je bila iz znane goriške trgovske družine, v Gorici je dokončala klasični licej, živela je tudi v Trstu, a nikoli razpeta med tema mestoma, v katerih se je istočasno počutila doma. Mirjam, ki je diplomirala iz sociologije na univerzi v Trentu, se je na splošno počutila doma v tem našem večjezičnem in večkulturnem območju. Ta njen življenjski

prostor je segal vse do Beograda, od koder je bil doma njen mož Vuk Babić, režiser in razumnik, ki je prav zaradi Mirjam vzljubil Trst, Gorico in našo stvarnost.

Pred vstopom v RAI je bila zaposlena pri Slovenskem raziskovalnem inštitutu (goriška podružnica) in v Gorici je začela razvijati svojo ljubezen do filma. Tam je bila aktivna v krogu intelektualcev, ki so se zbirali okrog Darka Bratine. Iz tega kulturnega miljeja se je rodil Kinoatelj, s katerim je redno sodelovala kot avtorica in producentka.

Poklicno življenje Mirjam Koren je bilo vsekakor vezano predvsem na javno radiotelevizijo, kateri je darovala vso svojo človeško in poklicno energijo. Najprej na Radiu Trsta A, potem na razširjenem programskem radijskem in televizijskem oddelku, ki ga je vodila od leta 2006 do upokojitve avgusta letos, ko je bolezen že krepko načela njeno telo, ne pa njene morale. Zadnjič sem jo srečal 13. julija med tržaškim srečanjem predsednikov Italije, Slovenije in Hrvaške. Pogovarjala sva se o (ne)vidljivosti slovenske televizije in o bližnjem prehodu iz analognega v digitalni televizijski sistem. Imela je še veliko načrtov, ki bodo ostali žal neizpolnjeni.

Samo poglobljena raziskava v arhivih deželnega sedeža RAI bo prikazala, kaj vse je Mirjam napisala, režirala, posnela in uredila. Najbolj je imela rada osebna pričevanja tako znanih osebnosti kot tudi t. i. malih ljudi. Ni delala razlik med tistimi, ki so bili slavni in poznani, in tistimi, ki zaradi svojih dejanj niso zasloveli. Vsi imamo zanimive življenjske zgodbe, je pravila, bodisi ko je snemala dokumentarec o Titu ali zbirala pričevanja o deportirancih v fašističnih in nacističnih taboriščih. Zaupala in verjela je v mlade ustvarjalce, s katerimi in o katerih je posnela več filmov ter radijskih in televizijskih dokumentarcev.

Svojo navezanost na javno vlogo RAI je Mirjam Koren dokazovala tudi kot sindikalistka in politično angažirana osebnost (v Demokratski stranki), ljubezen do gledališča pa izkazovala kot članica upravnega sveta Slovenskega stalnega gledališča. Z njo odhaja plemenita ženska, ki pušča za seboj veliko praznino.

Sandor Tence

Zahvala

»Knjiga je prijatelj, ki nikoli ne razočara.« Ta citat bi lahko povezala z vami, drage Vipavke in dragi Vipavci ter prebivalci okoliških vasi. Leta 1980 sem prišla v Vipavo kot poslovodja v knjigarno Grafika Soča. Leta 1991 pa sem se s podporo družine in seveda vas, občani mesta Vipave, odločila za samostojno pot in odprla »ČRTICO«. Črtico, ki lahko pomeni literarno zvrst ali pa samo črto na papirju. Konec novembra istega leta jo je blagoslovil g. Pivk. Letos sem se odločila, da se od vas poslovim in se upokojim. Ob tej priložnosti bi se rada zahvalila prav vsem in vsakomur, še posebno svojim zvestim kupcem, ki so mi dajali podporo, da sem vztrajala, čeprav ni bilo vedno lahko. Gotovo pa so najdragocenejši spomini na vse lepo – na klepete ter smeh, ki se je včasih širil iz Črtice.

Hvala vsem in vse dobro v letu, ki prihaja.

*Lojzka Paljk,
lojzka@siol.net*

Počitniški spomini in nekaj plev in drobtin

Z Mijo sva se letos udeležili letovanja Sožitja v Laškem – in seveda tam odkrili tudi nekaj Vipavcev. Zdi se mi prav, da o tem lepem kotičku Slovenije nekaj povem.

Tja samo se odpeljale tri primorske družine in sedem drugih družin iz vse Slovenije. Zdravilišče leži sredi lepega parka ob bregu Savinje. Park so v času vojne temeljito posekali za potrebe zdravilišča, da so ga ogrevali, a so po vojni nasade zelo lepo obnovili. Zdravilišče samo je lepo in sodobno urejeno – jaz se nekako nisem znašla, ker se sobe odklepajo s kartico, in tako sem kartice večkrat zaklenila v sobo, pa so mi morali na recepciji pomagati – vendar pa nisem samo jaz tako 'nepismena'. Večina se nas je udeležila maše v nadžupnijski cerkvi sv. Martina, ki je zelo zanimiva – izgleda, kot bi bila narejena iz več cerkva, po vseh kotih ima oltarje in klopi pred njimi – žal je bil župnik na dopustu in kolega, ki ga je nadomeščal, ni znal veliko povedati o tej cerkvi. Blizu cerkve je muzej – v pritličju je zelo domiselna razstava umetnega cvetja, vidite lahko vse vrste papirnatega cvetja, ena posoda je polna preprostih papirnatih kitic, ki si jih lahko tudi vzamete. Blizu cerkve je knjižnica, ki sem si jo skupaj z Mijo seveda ogledala. Ona se je kot ponavadi usedla v otroški oddelek in takoj zgrmela na tla, da smo jo morali vsi navzoči pobirati.

Na desnem bregu Savinje je tudi center starejših – prostori zraven varovanih stanovanj, kjer se lahko

stanovalci zadržujejo čez dan, delajo ročna dela, berejo časopise in podobno. Ker večina stanovalcev varuje tudi vnučke, imajo otroški kotiček brez varuhinje – to so dedki in babice sami. Dom starejših pa je blizu zdravilišča, domuje v treh starejših, a sodobno urejenih stavbah. Ni mi uspelo izvedeti, koliko oskrbovancev ima in kakšna je cena.

Kopališki bazeni so bili tudi na nekakšne avtomatske zapestnice – no, teh sem že vajena. Ker pa sem imela poškodovano nogo, se nisem smela kopati. Še več, noga je bila potrebna prevezovanja. Medicinke iz doma so mi dale vsa potrebna mazila in povoje – a glej, ko sem stopila z zdravstveno izkaznico v ambulanto, mi je sestra precej neprijazno povedala, da moram iti ali v 1 km oddaljeni zdravstveni dom na prevezo ali pa plačati. Seveda sem se odločila za samoplačništvo – a materiala, ki sem ga prinesla, ni hotela uporabiti, temveč zdraviliškega, in končno sem za preveze plačala 16 €.

Obiskali smo tudi Celje in videli spomenik nesrečne Alme Karlin, svetovne popotnice in pisateljice, ogledali smo si še Celjski grad – in se srečno vrnili v Ajdovščino.

V začetku septembra, ko je Mija šla z varstveno-delovnim Centrom na morje, sem se odločila, da odpotujem za nekaj dni na Reko. Bil je 6. september, uradno še poletje. Burja je divje pihala, in ko sem prišla na avtobusno postajo na Ribniku, ni bilo za sedeti na klopci pred postajališčem. A tudi za vstopiti v postajališče ni bilo. Postajališče nasmeteno, počekano, smrdeče po urin ... To je postajališče na vipavsko stran. Ono na goriško stran je res popisano z grafiti, a je vsaj čisto. Celo neki klošar si ga je izbral za prenočišče in več dni je tam domovala neka spalna vreča, ki so jo vsi pustili pri miru.

Srečno sem prispela v Postojno. Od tam avtobusa na Reko več let sploh ni – le v sezoni in ob nekih divjih urah. Reprezentativna avtobusna postaja je velika in mrzla, pa odprta samo od ponedeljka do petka in le do 21. ure zvečer, čeprav avtobusi pridejo še kasneje. Tu ni nobenega pokritega prostora, kamor bi se človek lahko usedel. Za postajo je kavarnica, kjer je tudi stranišče – a le za goste kavarne, ostali morajo plačati. Kavarnica je odprta le do desete zvečer. Prijazni kavarnar pa dovoli posedati in uporabljati stranišče tudi drugim, če je le prostor, a kavarnica je prav majhna.

Torej morate iz Postojne na Reko z vlakom.

Nekoč je bila avtobusna postaja v zakotni uličici in je bila prava razbojniška jama – a je imela dušo. Odprta je bila dan in noč, imela je peč na drva, ki so jo čakajoči sami kurili. Zraven je bila hišica z bufetom. V podprtiličju je bil 'sekretariat', razsvetljen, s prijazno 'sekretmajsterco'. Nad postajo je v isti hiši imela stanovanje upokojena čistilka, ki je pač dolgčas preganjala tako, da je v čakalnici opazovala potnike. Če je videla bolnika, mater z dojenčkom (ne pozabite, da je tam porodnišnica) in se ji je zdelo, da mora dolgo čakati, je osebo povabila v svoje stanovanje. Ta ženska blagega spomina je umrla. Nekoč je pot od avtobusa do železnice bila grda, stopnice nerazsvetljene – a je na mednarodne vlake vozil ceneni avtobus. Danes so poti urejene, stopnice lepo tlakovane in razsvetljene – a vso pot moraš prehoditi. Dijaki jih lahko pretečejo, upam pa, da imajo vsaj starejši koga, ki jih tja pelje.

Železniška postaja v Postojni je ravno taka, kot jo vidite na slikah pred 100 leti – a je prepleskana, urejena in zelo čista. Prijazna blagajničarka vam bo dala celo izvleček iz voznega reda in to zastonj. (V Ljubljani tega ne morete dobiti.) Ker sem morala čakati na vlak, sem stopila v restavracijo, ki ima lepo slovensko ime Jazzy. Topla je in prijetna. Imajo pakirane sendviče, ki stanejo manj kot 2 € in zaležejo za celo kosilo. Preberete pa lahko tudi dnevni tisk.

Srečno sem prispela z vlakom v 'Lepo mojo' na Reko in po dveh dneh sem morala zopet previti nogo. Imela sem mednarodno zdravstveno izkaznico. Prijazna sestra jo je gledala kot tele v nova vrata, a ko je vse razumela, me je zelo prijazno sprejela. Nogo mi je lepo in strokovno previla, vrnila stari povoj in svetovala, naj ga operem in ponovno uporabim, novi povoj pa je oskrbela z elastično mrežico, da se ne bi odvijal. To mrežico sem potem uporabljala še cel mesec.

Decembra bo nov železniški vozni red.

V Ajdovščini je na vsakem vogalu potovalna agencija. Seveda bodo vedeli, kdaj odleti letalo iz Ronch v Sidney, a če jih boste vprašali, kdaj gre vlak iz Postojne na Reko, vas bodo debelo pogledali in šele po nekajminutnem prepričevanju bodo telefonirali na železniško postajo v Postojni – le če bodo prav dobre volje.

Na železniški postaji v Ajdovščini pa nikoli ne dobite ne živega krsta ne nekrsta. Prav je imela moja pokojna mati, ko je trdila, da je največja državna tajnost vozni red.

Nada Kostanjevic

ZA RAZVEDRILLO

ŽE PETINDVAJSET LET VIPAVSKI GLAS PRINAŠA NASLEDNJE RUBRIKE:

VIPAVSKI GLAS ŽE 25 LET	PRODUKT UCENJA	IME NEKDANJEGA ATLETA, BOLDONA	NAŠA DIVJA MAČKA	VRHUNSKI ŠPORTNIK	ŠESTA ČRKA GRŠKE ABECEDE	NAPRAVA, KI POVEZUJE DVA SINTEMA	SKANDINAVSKO MOŠKO IME	DRAGO TRŠAR	BIKOV GLAS	RUBRIKA VG, O SEDANIH DOGODKIH	STARORIMSKI VOJAK	NEKDANJI SLOVENI POLITIK, IVAN
RUBRIKA VIPAV. GLASA, KI JO PRAVKAR GLEDATE												
SREDOZEJSKA RASTLINA Z BODICASTIMI LISTI												
PROTI ŽIDOVSKO GIBNJEL. NAZOR												
NERED. ZMEŠNJAVA				BARVA KIŽE				HUDA NALEZLJIVA BOLEZEN				
ANTON NANUT		RUBRIKA VIPAV-SKEGA GLASA. IZ NAŠE ...	LJUDJE ISTE BARVI KOŽI					VIPAVSKI GLAS ŽE 25 LET	POTOMEČ			
PRIMORSKA JED			BANIA		NURINA RADOVAN			IME PEVCA PESTNERJA				VIPAVSKI GLAS ŽE 25 LET
PREBIVALCI STAROGRŠKIH TEB					MAJHEN COF			RUBRIKA VG. OLJUBEH				VIPAVSKI GLAS ŽE 25 LET
SESTAVIL VLADIMIR ANŽEL	KRAJEVNA SKUPNOST, KI IZDAJA NAŠ GLAS	ZAPOREDNE ČRKE JUDOVSKA DRŽAVA		GLINASTA PIŠČAL								VIPAVSKI GLAS ŽE 25 LET
SEDEM Z RIMSKIMI ŠTEVILKAMI			PAVLA FERJANČIČ			DO ... MI			ORANJE			VIPAVSKI GLAS ŽE 25 LET
RUBRIKA VIPAVSKEGA GLASA, KI PRINAŠA NEKDANJE DOGODKE			OČKA, ATI				JOŽE VIDMAR	SLOV. SKLADA, OSKAR				VIPAVSKI GLAS ŽE 25 LET
								KIT UBHALJIC	HLAPLJIVA TEKOČINA			VIPAVSKI GLAS ŽE 25 LET
ENAKA SAMOGLASNIKA		EMIL NAVINŠEK			ROTACIJA							VIPAVSKI GLAS ŽE 25 LET
		LEPILO			AZIJSKA DRŽAVA							VIPAVSKI GLAS ŽE 25 LET
MOGOTEČ. VELIKAŠ						PREPRAVA ZA PRENOS MEHAN. MOŠČI						
						MUSI MAN SVETO PISMO						
VEZNIK			DEL OBLAČILA						RUDI ZAVRL			KRATICA ZA VSE VREDU
			PETER AMBROŽIČ						PROHUMLANCA			
VIPAVSKI GLAS ŽE 25 LET	ZAČETNICI PREDSEDNIKA KS VIPAVA			GRŠKA ČRKA				IME LETOS UMBLEGA ADOVSKEGA DR. PIVNŠKA MARCA				
	RUBRIKA VG ZA VSE NAS			SAJNJI SKODLJIVEC								
ZVONE DRAGAN		ANGL. PLOŠČ MERA						NAVPIČEN IZKOP V BISTRIKI				
		FILMSKA SRHLJIVKA						TRHITANSKO GOVEDO				
OKRAJŠANO IME ARTUR			OTOK MEDEJE IN KIRKE V GRŠKI MITOLOGJI						TADEJA CIZARA			VIPAVSKI GLAS ŽE 25 LET
			PREBIVALKE SREDE AMERIS. DRŽAVE						TRIVSKIT NARODNI HEROJ JOSIP			
VRSTA TONOVSKE LESTVILE			AMERISKA AGENCIJA ZA VARNOST								PERUISKI INDIJANCI	LEVI PRILOK ODRE NA POLSKEM
OZEK PAS MURIA MED DVEMA KOPNIMA					IME HOKELIŠTA ZUPANČICA	HRVA. GORS. BRALL. MEXIJA						
						BOGOVITV GERMANSKI MITOLOGJI						
OHRAT ZA PRIDELAVO MILA							VIDA ANDLOVEC			KEM. ZNAK ZA NIKELJ		
							NATALIJA RIJAVEC			EDVARD KOČBEK		
ŠPANSKO ŽENSKO IME				RUBRIKA VG. O DEJAVNOSTI IZDAJATELJA VG								
IBSENOVA DRAMA				SLOVENSKI NOGO-METAŠ, ANDRAŽ						ZNAMKA KOREJSKIH AVTO-MOBILOV		

Rešitev iz 94. številke VG

Vodoravno: tla, limfa, LN, dual, Fool moon, Arnol, sla, GJ, ritina, menza, SHS, Ita, ujec, Ati, Iran. Reta, Fiesa, MT, oma, črv, Obi, pest, Eni, duo, atle, ro, starka, Am, adraš, asketka, zrak, ši, Lia, Euler, idiom, MŠ, IP, an, oro, TNT, Kingston, kvare, stožec, Lovro, Tit, JK.

Navpično: dar, AF, Erazem, KL, turistično društvo Lanthieri, ral, nav, Alois, SV, sake, TRR, LN, ia, TŠ, Ri, Co, LF, air, oda, PK, Ios, tamburaši, Ist, mol, Antioksidanti, flam, AK, ingot, AM, Europa, Elo, SŽ, ognjemet, Timotej, Lojzeta Slaka, rock, NN, Aca, tema, on.

PRISPEVKI ZA VIPAVSKI GLAS OD 30.6.2010 DO 17.12.2010

Kobal Marija	Slap	20 €
Berginc Marica	Kreljeva 7	20 €
Clemenž Majda	Ljubljana	10 €
Čakarmiš Branko	C. 18. aprila 3	80 €
Družina Rodman	Glavni trg 3	20 €
Jamšek Vida	Nova Gorica	20 €
Kamenšek Vida	Ljubljana	30 €
Kolenc Marija	Kranj	30 €
Prelec Terezija	Milana Bajca 6	20 €
Prelec Marija	Ljubljana	50 €
Štrancar Jožko	Ajdovščina	15 €

Skupaj		315 €

Vsem se najlepše zahvaljujemo!

*Svoje prispevke lahko nakažete tudi na TRR KS Vipava 01336-6450860755
s pripisom ZA VIPAVSKI GLAS.*

**VIPAVSKI GLAS - glasilo KRAJEVNE SKUPNOSTI VIPAVA
DECEMBER 2010
750 izvodov**

Uredniški odbor:

Gizela Furlan - urednica, Magda Rodman, Vladimir Anžel, Milan Poljšak in Polona Puc - lektorica

Naslednja številka bo izšla predvidoma v marcu 2011. Vljudno prosimo vse, ki bi radi kaj zapisali za naše glasilo, da svoje prispevke pošljete do konca februarja ali najkasneje v prvem tednu marca na elektronski naslov vipavski.glas@gmail.com.

Za vse informacije lahko pokličete na tel. št. (05) 366 50 68 (Gizela) ali (05) 366 50 98 (Magda).

VSEBINA

Ob srebrnem jubileju izhajanja Vipavskega glasa	stran 2
<i>Iz naše preteklosti</i>	
Pavlinova knjižnica v Vipavi (1. del)	stran 3
Zbogom, orožje	stran 6
Vitovski ravbarji in sveti Gotard	stran 10
Janez Bajc in rapalska pogodba	stran 14
<i>Iz naše KS</i>	
Delo KS Vipava v letu 2010	stran 17
<i>Iz naše občine</i>	
Poročilo o rezultatih glasovanja na lokalnih volitvah	stran 18
<i>Iz TIC-a</i>	
Vinsko kulinarčni večer	stran 21
<i>Iz ustanov in društev</i>	
<i>Iz ŠGV</i>	stran 22
<i>Iz OŠ</i>	
Iz dela na OŠ Vipava	stran 25
Z igro in pesmijo do spoznavanja novih prijateljev	stran 26
Natečaj	stran 27
Voščila učencev 7.b za praznike	stran 28
<i>Iz CIRIUS-a</i>	
Srečanje specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije	stran 28
<i>Iz Otroškega vrtca</i>	
Krompirjevo srečanje	stran 30
<i>Iz društev</i>	
Namesto novoletnih daril in pirotehničnih sredstev pomagajmo ljudem v stiski	stran 31
Zlati krvodajalski jubilej Valentina Bratina	stran 32
Tamburjaši v Našicah	stran 33
Gostovanje tolkalske skupine RHYTHM XING	stran 34
Miklavžev koncert Kulturnega društva Vipavski tamburaši	stran 35
Nebo je obiskalo zemljo	stran 36
LPZ Zlatorog praznoval 35-letnico delovanja	stran 37
Zimska pravljica v Litvi	stran 37
<i>Iz naše župnije</i>	
Trikraljavska akcija in dobrotelost z roko v roki	stran 40
Ob srečanju zakoncev jubilarantov Župnije Vipava	stran 42
Maša za starejše in bolne	stran 42
<i>Za dom in družino</i>	
Obnovitev koprške škofije in njen prispevek k razvoju slovenske cerkve in družbe	stran 43
Pomen leta krščanske dobrotelosti in solidarnosti	stran 44
Pomoč Albaniji	stran 45
Naša božična pesem	stran 47
In memoriam Vinko Premrl	stran 48
Odšla je Mirjam Koren	stran 48
Zahvala	stran 49
Počitniški spomini in nekaj plev in drobtin	stran 49
<i>Za razvedrilo</i>	
Križanka	stran 51

vipavski glas

vipavski glas

vipavski glas

vipavski glas

vipavski glas

vipavski glas

vipavski glas

Hjdovščina
SP-dom 0
VIPAVSKI
2010
352 9(497.4 Vipava)
0130584,95
COBISS c

